

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ – ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ
ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ TENNESSEE WILLIAMS
“THIS IS (AN ENTERTAINMENT)”»**

Παρασκευή Λύκου

Επιβλέπων καθηγητής: Ν. Παπαδημητρίου

Επιτροπή: Γ. Κεντρωτής, Β. Λέτσιος

Α.Μ.: Ξ2017306

Κέρκυρα 2019

Περιεχόμενα

Σύνοψη.....	2
Εισαγωγή.....	3
ΜΕΡΟΣ Α – Μετάφραση.....	4
ΜΕΡΟΣ Β	
1. Λίγα λόγια για το συγγραφέα.....	94
2. Λίγα λόγια για το έργο.....	97
3. Η μετάφραση θεατρικού κειμένου.....	99
4. Η μετάφραση του έργου.....	102
4.1. Ο μεταφραστής ως μέλος της ομάδας παραγωγής.....	103
4.2. Παραδείγματα.....	104
Επίλογος.....	113
Βιβλιογραφία.....	114

Σύνοψη

Η μετάφραση αποτελεί, με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο μια πάγια έκφραση της ανθρώπινης πολιτισμικής δραστηριότητας. Υπάρχει στην καθημερινή μας ζωή και είναι μια σημαντική λειτουργία, η οποία δεν περιορίζεται στη μεταφορά κειμένων από τον ένα γλωσσικό κώδικα στον άλλο. Η θεατρική μετάφραση, ένα είδος σύνθετο και περίπλοκο, ακροβατεί ακριβώς επάνω σε αυτό το μεταίχμιο που η μετάφραση γίνεται βιωμένη δράση, και αγγίζει πολλαπλές εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας. Το θέατρο ως πράξη αποτελεί από μόνο του μια βιωμένη μεταφραστική δραστηριότητα, το θεατρικό κείμενο υπόκειται σε πολλαπλές μεταφράσεις κάθε φορά που σκηνοθετείται εκ νέου και ανεβαίνει στη σκηνή. Στην παρούσα εργασία θα μελετήσουμε το παράδειγμα της μετάφρασης του ανέκδοτου έργου του Τένεσι Ουίλιαμς *This Is (An Entertainment)*.

Abstract

Translation is, in one way or another, a permanent expression of human cultural activity. It exists in our daily lives and is an important function, not exclusively limited to transferring texts from one linguistic code to another. Theatrical translation, a complex and complicated genre, tiptoes exactly on the point where translation becomes an experienced action, and touches multiple expressions of the human activity. Theatre as an act is in itself an experienced activity of translation, the theatrical text being subjected to multiple translations each time it is directed and staged anew. In this dissertation we will study the example of the translation of Tennessee Williams's unpublished play *This Is (An Entertainment)*.

Εισαγωγή

Σε αυτή την εργασία παρουσιάζεται η μετάφραση του έργου του Τένεσι Ουίλιαμς *This Is (An Entertainment)*, που γράφτηκε το 1974, ανέβηκε ελάχιστες φορές στο θέατρο και δεν εκδόθηκε ποτέ. Το αντίτυπο του πρωτότυπου έργου από το οποίο έγινε η μετάφραση αποκτήθηκε μέσω της βιβλιοθήκης Harry Ransom Center του Πανεπιστημίου του Τέξας, στην οποία ανήκουν και τα πνευματικά δικαιώματα. Στην παρούσα εργασία παρατίθεται η μετάφραση του κειμένου στο πλαίσιο της θεμιτής χρήσης για ακαδημαϊκούς σκοπούς και χωρίς φωτοτυπική αναπαραγωγή του πρωτογενούς υλικού.

Το έργο παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, τόσο σε γλωσσικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο περιεχομένου, οι χαρακτήρες είναι ιδιόμορφοι και ιδιότροποι, το ίδιο και η γλώσσα που μιλά ο καθένας τους. Το ίδιο το είδος του κειμένου (θεατρικό κείμενο) αποτελεί μια μεταφραστική πρόκληση εν γένει. Το συγκεκριμένο έργο, δε, διέπεται από μια σειρά από ιδιαιτερότητες που θα αναλυθούν στο σχολιασμό της μετάφρασης και αφορούν στην πολυγλωσσία του κειμένου, στην ελευθεροστομία και στις ποιητικές εξάρσεις των χαρακτήρων, στη χρήση λογοπαίγνιων, στη σύνθετη χρήση του πληθυντικού ευγενείας.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας παρουσιάζεται η μετάφραση του έργου, με τη μορφή θεατρικού κειμένου, που ενσωματώνει τους διαλόγους και τις σκηνοθετικές οδηγίες.

Στο δεύτερο μέρος ακολουθεί ο σχολιασμός, ξεκινώντας με μια συνοπτική παρουσίαση της ζωής και του έργου του συγγραφέα, Τένεσι Ουίλιαμς. Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά οι ελάχιστες πληροφορίες που έχουμε στη διάθεσή μας για το ίδιο το έργο, ως προς τη συγγραφή και την παρουσίασή του στο κοινό μέχρι σήμερα. Κατόπιν συζητάμε ζητήματα που άπτονται της θεωρίας για τη μετάφραση θεατρικών κειμένων, με τις ιδιαιτερότητες και τις ιδιαίτερες προκλήσεις που αποτελούν αυτά τα κείμενα για το μεταφραστή. Τέλος ακολουθεί ο σχολιασμός πάνω στη μετάφραση του συγκεκριμένου έργου, με συγκεκριμένα παραδείγματα των δυσκολιών που συναντήσαμε και του σκεπτικού βάσει του οποίου έγιναν συγκεκριμένες μεταφραστικές επιλογές και αντιμετωπίστηκαν συγκεκριμένα μεταφραστικά προβλήματα.

Στο τέλος της εργασίας παρατίθεται η βιβλιογραφία και οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκπόνηση της εργασίας.

ΜΕΡΟΣ Α

Μετάφραση

Κι Γουέστ, Ιανουάριος 1974

Πρώτο Σχέδιο

Αυτό είναι

(Διασκέδαση)

του Τένεσι Ουίλιαμς

Σκηνή Πρώτη

Ένα δωμάτιο με μπαλκόνι φωτισμένο απ' το φεγγαρόφωτο, πάνω από μια λίμνη.

ΚΟΜΗΣ

(Με δυσαρέσκεια)

Σέρνεις άνθρωπο που 'χει περάσει δυο εμφράγματα στις κορφές των βουνών, να ξυπνήσει περιτριγυρισμένος από χιόνι: -- ξέπνοος!

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Φωνάζει)

Πα-ρα-μασααά-νααα!

(Μπαίνει η **ΠΑΡΑΜΑΝΑ** των παιδιών)

-- Παραμάνα!

(Χτυπά τις παλάμες της μεταξύ τους)

Άνοιξε επιτέλους τα μάτια σου! Πάρε τα σκυλιά και τα παιδιά έξω, στη λίμνη, να τους δείξεις τους κύκνους. Άσε τα σκυλιά να κυνηγούν τους κύκνους, βγάλε τα ρούχα των παιδιών, άστα να τρέξουν παρέα, γυμνά στο φεγγαρόφωτο, φεγγααααα-ρό-φω-τοοοο! Χα! Μετά, μετά -- σκούπισέ τα με ξερά φύλλα, φύλλα ιτιάς, και πήγαινε τα -- Ω, θα ξετρελαθούν! Πήγαινε τα στους Κήπους της Χαράς· τρενάκια, αλογάκια, η ρόδα. Θυμάμαι καιρούς ξεχασμένους, εκεί, μ' ένα μικρό, αμούστακο ακόμα Κόμη. Τώρα έχω έναν άντρα μουσάτο που δεν μπορεί να κρατηθεί ξύπνιος, παραπονιέται για εμφράγματα και για τη θεσπέσια διαδρομή μέσα απ' την υψηλότερη περασιά στα βουνά!

(Φωνάζει στο σύζυγο)

Στο κρεβάτι! Άντε στο κρεβάτι! Αρκετά μ' εσένα. Έχω ένα αστυνομικό μυθιστόρημα και ένα μπαλκόνι πάνω απ' τη λίμνη.

(Μουσική: σκέρτσος)

ΚΟΜΗΣ

Κυρία μου, αυτό είναι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ναι;

ΚΟΜΗΣ

Αυτό είναι...

(Μια αδύναμη, εξοργισμένη χειρονομία)

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Κατενθουσιασμένη)

Ναι, ακριβώς, αυτό είναι.

(Δυο ΚΑΜΑΡΙΕΡΕΣ φορώντας μόνο δαντελένιες ποδιές την βοηθούν ν' αδειάσει το μπαούλο της, αναφωνώντας «Ωωωωω» και «Αααααα» για τις υπέροχες τουαλέτες και τα εσώρουχά της. Ο ΚΟΜΗΣ δίνει μια τσιμπιά σε μια ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ. Η ΚΟΜΙΣΣΑ τον κλωτσά)

ΚΟΜΗΣ

Διασκέδαση, χρυσή μου.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αμφιβόλου γούστου.

ΚΟΜΗΣ

Μα ναι, και προφανώς, κυρία μου.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ε;

ΚΟΜΗΣ

Δε συμβουλευτήκες το ημερολόγιο όταν έφτιαχνες τη βαλίτσα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Οι εποχές αλλάζουν όταν ταξιδεύω. Ο χειμώνας φτάνει στο τέλος της άνοιξης και καμιά φορά στις αρχές του καλοκαιριού. Διάφανες τουαλέτες, καπέλα για τον κήπο με μεταξωτά τριαντάφυλλα, ντεκολτέ ως τον αφαλό!

ΚΟΜΗΣ

Σκοπεύεις να βγεις για περίπατο στην Εσπλανάδα στο...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Σαγηνευτικές διαφάνειες. Οι στενοί φίλοι με αποκαλούν «Σιφόν». Αυτό είναι...

ΚΟΜΗΣ

Τί;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Για το καζίνο. Αυτό είναι...

ΚΟΜΗΣ

Για το κρεβάτι;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Όχι, για την αίθουσα χορού! Μίτζι;

ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ

(Με υπόκλιση και γαλίφικο χαμόγελο)

Φρίτζι.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τον rourboire [το πουρμπουάρ σου]. Φρίτζι;¹

ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ

Μίτζι.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τον rourboire [το πουρμπουάρ σου].

(Πετάει από ένα διαμάντι στην καθεμία)

ΚΟΜΗΣ

Αυτό είναι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Η σπατάλη ταιριάζει στην κοινωνική μου θέση.

ΚΟΜΗΣ

Κοινωνική θέση να σου πετύχει! Σε γνώρισα στην Πλας Πιγκάλ, εκεί τριγυρνούσες.

¹ Πιθανή αναφορά στο παιδικό βιβλίο *Mitz and Fritz of Germany* της Madeline Brandeis (1933).

ΚΟΜΙΣΣΑ

Και η μπαλ-μουζέτ παίζει ακόμα!

ΚΟΜΗΣ

Δεν πουλάς βιολέτες αλλά...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πουλάω; Ναι;

ΚΟΜΗΣ

Τον κώλο σου, κυρία.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Σε κλειστή δημοπρασία, με προσκλήσεις εγχάρακτες και σφραγισμένες. --

Η μπαλ-μουζέτ παίζει ακόμα.

ΚΟΜΗΣ

Κι ακόμα, κι ακόμα, μέχρι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Να πέσεις κάτω...

ΚΟΜΗΣ

(Σκουπίζει τον ιδρώτα απ' το φρύδι του)

Από το ύψος που μαζί με την εξάντληση συνεπάγεται...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Νανάκια ο Μπαμπάκας.

(Υστερα απευθυνόμενη στο κοινό)

Ανακατεύεται μ' εξοπλισμούς, ξέρετε. Μεγάλο αφεντικό, το Μ κεφαλαίο. Εφέτος χτύπησε φλέβα, βόμβες διασποράς με κέρδος –πόσα ορφανά και χήρες άφησες με την ειρηνευτική αποστολή στο, α, ναι, φοβερά ειρηνικά τα πράγματα στο Πινγκ Πονγκ, κομπλιμέντα για τον Μπαμπάκα, τίποτα δεν ταραξεί τη νύχτα, πέρα απ' την κλάψα των σακατεμένων μωρών. Επομένως, φυσικά, ο Μπαμπάκας είναι λίγο κουρασμένος, χρειάζεται διακοπές πλάι στη λίμνη, να αναλάβει δυνάμεις για μελλοντικές ειρηνευτικές επιχειρήσεις, πρέπει να τον απαλλάξουμε απ' τις συζυγικές του υποχρεώσεις μ' ένα υποκατάστατο συζύγου, που βολικά βρέθηκε στο τιμόνι του Ισπάνο² όταν κάθισα στο μπροστινό κάθισμα για να μαντεύω τη σήμανση του δρόμου, ναι, μαντεύω τις ταμπέλες από χιλιόμετρα μακριά, είμαι διαρκώς μια στιγμή μπροστά απ' τη στιγμή, η έξαψη καμιά φορά με κάνει να

² Μοντέλο αυτοκινήτου, Hispano-Suiza.

μπερδεύω το μοχλό της ταχύτητας με το τρίτο πόδι του σοφέρ, που λέει ο λόγος, ω, ήταν μια αναζωογονητική διαδρομή μέσα στα βουνά, τα παιδιά στρίγκλιζαν, η παραμάννα έσκουζε, ο Μπαμπάκας αγκομαχούσε απ' την αραιή ατμόσφαιρα, και ο σοφέρ, τέλος πάντων, ο μοχλός της ταχύτητας είχε λιπανθεί επαρκώς.

ΚΟΜΗΣ

Κυρία μου, οι αποκαλύψεις σου...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Καταγράφονται σε κασέτα και η κασέτα μπορεί πάντα να διαγραφεί και η μπαλ-μουζέτ παίζει ακόμα, ω, έρχεται... --

(Εμφανίζεται ένας όμορφος, νεαρός **ΣΟΦΕΡ**)

Πέρασε!

(Η σκηνή παγώνει στιγμιαία)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αχ, που είναι το αντίθετο του «χα».

(Τα **ΠΑΙΔΙΑ** στριγκλίζουν, αγκαλιάζοντας τα πόδια του σοφέρ)

Μικρομέγαλα κωλόπαιδα! Παραμάννα, συντονίσου, σκυλιά, παιδιά, στη λίμνη, αν δεν κατουρήσουν τα σκυλιά στα δέντρα θα κατουρήσουν τα παιδιά και αντιστρόφως. Φτου και βγαίνετε! Ποιος διάολος πήρε το αστυνομικό μου μυθιστόρημα;

ΣΟΦΕΡ

(Της το δίνει με νωθρές κινήσεις)

Το βρήκα ανάμεσα στα πόδια μου.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Δεν προορίζονται για βιβλιοστάτες εκτός αν...

ΚΟΜΗΣ

Κυρία!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ο εξοπλισμός του είναι λογοτεχνικός, αλλά μια και πρόκειται για έναν αμόρφωτο νεαρό...

ΚΟΜΗΣ

Μαθητεύόμενο χασάπη! Κυρία μου, αυτό είναι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ο Τίτλος του, κι εγώ είμαι η Σταρ.

(Ήχος: το πυροβολικό, από μακριά)

ΚΟΜΗΣ

Πυροβολισμοί!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Κάθε βολή είναι ένα δολάριο στην τσέπη σου. Κι επίσης κάνει κρότο και σκεπάζει τις κακές ατάκες, γράφει κενά που διεγείρουν τη φαντασία στο βιβλίο με τ' αστεία.

(Προς το **ΣΟΦΕΡ**)

Τί;

ΣΟΦΕΡ

Δεν είπα τίποτα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πες κάτι.

ΣΟΦΕΡ

Χρειάζεστε κάτι άλλο, μαντάμ;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ιδιαίτερως, αργότερα. Τί θες, Μπαμπάκα;

ΚΟΜΗΣ

Ρώτησα το διευθυντή αν...

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Χαρούμενα, με πρόσωπο που λάμπει)

Αν θα πέσει η κυβέρνηση;

ΚΟΜΗΣ

Άρχισε να τρέμει, αμίλητος. Ρώτησα τον πορτιέρη αν...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αν θα πέσει η κυβέρνηση;

ΚΟΜΗΣ

Τ

Α

Χ

Υ

Σ

Ρ

Υ

Θ

Μ

Ο

Σ

Άρχισε να τρέμει, αμίλητος. Ρώτησα μια αρχαία Πριγκίπισσα αν...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αν άρχισε να τρέμει είναι πάρκινσον, αν έμεινε αμίλητη τέτανος...

ΚΟΜΗΣ

Κυρία μου, έμεινε στήλη άλατος.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Υποφέρει από ενεργειακή κρίση ή ρευματοειδή αρθρίτιδα. Και τώρα βγείτε όλοι έξω, απ' την είσοδο που γράφει ΕΞΟΔΟΣ. Τί είπες, Μπαμπάκα;

ΚΟΜΗΣ

Τα ζώα στο ζωολογικό κήπο πεθαίνουν από υποσιτισμό.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Συμπλήρωσε τη διατροφή τους με τον πεσμένο σου κώλο.

ΚΟΜΗΣ

(Άγρια)

Υπάρχει ένας αρσενικός τίγρης, με τα πλευρά του να 'χουν φέξει απ' την πείνα, που λιγουρεύεται το απολαυστικό λευκό κρέας μιας γυναίκας.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ζώα στο ζωολογικό κήπο; Πεθαίνουν από υποσιτισμό; -- Ποιο είναι το αντίθετο του ντεζαβού; Κάτι που δεν έχεις ξαναδεί, αλλά πρόκειται να δεις, γειτονιές που δεν έμαθες ακόμα; Η προσμονή της κορύφωσης! Κακή κατασκευή!

(Στρέφεται προς το μπαλκόνι, στο βάθος της σκηνής, σηκώνει και τεντώνει τα θαυμάσια, νεαρά, λευκά της χέρια)

-- Το ξίφος, το Εξκάλιμπερ, ορθώνεται, θ' αναδυθεί στην επιφάνεια της λίμνης απόψε: λένε πως ένας κομήτης με δυο ουρές θα εμφανιστεί, πιο φωτεινός από την Αφροδίτη. Πώς μπορούμε να ζήσουμε χωρίς τέτοιες προσμονές; Φαντάσου! Ύλη από τα βάθη του διαστήματος... Τί ώρα θα είναι ορατός; Ω, ναι, φυσικά, το χάραμα... Πρέπει να περιμένει κανείς. Καμιά φορά οι πιο ερωτογενείς περιοχές του κορμιού μου είναι οι φρεσκοξυρισμένες μου μασχάλες, αλλά άλλες φορές το...

(Αγγίζει ελαφρά τη βουβωνική χώρα)

-- Τα παιδιά αγγίζονται εδώ με μια αίσθηση του πρώιμου. Η στιγμή, η στιγμή. Ο εραστής μου είναι έτοιμος να... --

(Χτύπημα στην πόρτα)

Τ
Α
Χ
Υ
Σ

Ρ
Υ
Θ
Μ
Ο
Σ

Περάστε!

(Ο **ΣΟΦΕΡ** μπαίνει αθόρυβα, είναι ψηλός για Καλαβρέζος, μελαμψός με ελαφρές τριανταφυλλί πινελιές)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Παιδιά, σκυλιά, υπηρέτες, αμέτρητοι άχρηστοι στις εκπτώσεις! Άκου, άκου! -- Γλέντι πουθενά...

(Μουσική: παλιό τραγούδι: «Jealousy»³)

ΣΟΦΕΡ

(Γλιστρώντας την παλάμη του πάνω από μια γυαλιστερή φαβορίτα)

Θα μου χαρίσετε το επόμενο ταγκό;

(Η σκηνή αρχίζει να σκοτεινιάζει)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Μπορεί ο θάνατος να σβήσει ένα τόσο σύντομο και όμορφο φως; Έχασες τη χειρονομία που προηγήθηκε της εισόδου σου για μια στιγμή. – Εξαιρετικά – τραγικό;

(Η σκηνή είναι τώρα μισοσκοτεινή. Η **ΚΟΜΙΣΣΑ** ανάβει ένα σπινθηροβόλο κεριά και το κρατάει πάνω απ' το κεφάλι της. Ανάμεσα στην μπαλ-μουζέτ ακούγονται οι μακρινοί κρότοι απ' τους πυροβολισμούς)

ΚΟΜΙΣΣΑ (Συνεχίζοντας)

Στιγμές, στιγμές, περνάνε! Πιάσε μία, κράτα μία για μένα!

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** γέρνει με μια αποπλανητική νωχέλεια στον τοίχο.

Η σκηνή έχει σχεδόν σκοτεινιάσει τελείως)

-- Λίγα απομένουν να καταλάβω στη ζωή μου, αλλά η μπαλ-μουζέτ παίζει ακόμα!

(Ο **ΣΟΦΕΡ** χαμογελάει θλιμμένα και ακουμπά το φερμουάρ σαν να υποχωρεί σε οικείες απαιτήσεις.

Σκηνικό σκοτάδι)

³ Πιθανόν πρόκειται για το «Jalousie» του Jacob Gade, <https://www.youtube.com/watch?v=s2y-9a2UBPM>

Σκηνή Δεύτερη

Ο ίδιος χώρος, λίγο αργότερα: ο καταιγισμός του πυροβολικού ακούγεται λίγο πιο κοντά.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Il y' a deux mystiques. La mystique de la chute [Υπάρχουν δυο μυστικά. Το μυστικό της πτώσης]. Στ' αγγλικά; Εντάξει. «La chute» είναι η πτώση. Mais il y'a une autre mystique. La mystique de la «COME BACK» [Μα υπάρχει κι ένα άλλο μυστικό. Το μυστικό της «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ»]. Αν σου συμβεί το πρώτο, ΟΥΑΟΥ!

(Τρίβει τα οπίσθιά της)

Αυτό είναι το δεύτερο, το mystique της «Επιστροφής».

Υποθέτω ποτέ δε φαντάστηκες ότι μια γυναίκα με τη δική μου προσωπικότητα, την απίστευτη ταχύτητά μου μέσα στο χρόνο, θα μπορούσε ποτέ να κάνει παύση όσο χρειάζεται για να ολοκληρώσει μια κατανοητή πρόταση, πόσο μάλλον να κάνει διάλεξη. Αλλά...

Αυτό είναι...

Διασκέδαση. Και δε θα σταματήσει με τίποτα. Καμιά φορά μπορεί να την μπερδεύεις με τσόντα. Άλλες μπορεί να θεωρείς πως είσαι προνομιούχος, που βρίσκεσαι σε μια μοναδική απογευματινή παράσταση της La Duse,⁴ υπερβολικά ρομαντική για την εποχή της, ακόμα και το σούρουπο.

Αυτό είναι...

Διασκέδαση. Αντιφατικότητες και υπερβολές σε αφθονία. Ένας κερατάς κουβαλάει τα κέρατά του. Μια νεράιδα κουβαλάει τα φτερά της. Τεχνάσματα της φαρσοκωμωδίας εναλλάσσονται με τη λυρική σοπράνο της μητέρας μου... Τώρα ας σκεφτούμε για μια στιγμή έναν άγγελο με δυο φύλα. Ω, ο άγγελος αυτός δεν είναι ερμαφρόδιτος άγγελος, είναι ένας άγγελος, είναι... Είναι ο ανδρόγυνος άγγελος! ... Βλέπεις;

Αυτό είναι...

Ένας ανδρόγυνος άγγελος!

(Δείχνει το **ΣΟΦΕΡ-ΕΡΑΣΤΗ** της, προκλητικά ξαπλωμένο σε ένα ανάκλιντρο)

Αν μπορούσες να χαϊδέψεις το δέρμα του, φίλντισι με μια χροιά τριανταφυλλί, θα πίστευες ότι περικλείεται από κάτι πιο εκλεπτυσμένο από, ναι, κάτι πιο ανάλαφρο από... Πρωινή πάχνη στη χώρα των λόφων -- στη Δυτική Βιρτζίνια... Κοίτα! Ο κομήτης με τις δυο ουρές εμφανίστηκε: La lecture est finit [Η διάλεξη τελείωσε].

(Εμφανίζεται ο Κομήτης με τις Δυο Ουρές πίσω απ' τις πόρτες του μπαλκονιού. Το φως στη σκηνή τρεμοπαίζει.

⁴ Eleonora Duse, Ιταλίδα ηθοποιός.

Μιμείται ένα εγερτήριο σάλπισμα)

Τα-τα-τα-ΤΑΑΑ!

(Ο **ΣΟΦΕΡ-ΕΡΑΣΤΗΣ** της αναδύεται προκλητικά στο ανάκλιντρο)

Θα είχες την ευγενή καλοσύνη να πάρεις τον κώλο σου, με συγχωρείς, τους κλασσικά καλλίπυγους γλουτούς σου, απ' το αστυνομικό μου μυθιστόρημα;

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** σηκώνεται νωθρά, τείνοντας το βιβλίο προς το απλωμένο χέρι της)

Η νωθρότητα δεν αποτελεί πλεονέκτημα της σπουδαίας ομορφιάς παρουσία μου. Η στιγμή! Αυτό να καταλάβεις!

(**ΕΚΕΙΝΗ** του πετάει ένα κοστούμι του μπαλέτου)

Η στιγμή!

ΣΟΦΕΡ

Αυτό είναι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Το κοστούμι ενός αριστοκρατικού χορευτή του μπαλέτου, τρόπον τινά.

ΣΟΦΕΡ

Απαλό ροζ.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Μην το περιγράφεις, φόρεσέ το!

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** σηκώνει τους ώμους και αποσύρεται πίσω από ένα παραβάν: **ΕΚΕΙΝΗ** τρέχει στο πικάπ)

Lac de Cygne [Λίμνη των Κύκνων]⁵; Κοινότοπο. *Jardin de Lilas* [Ο Κήπος με τις Πασχαλιές]⁶; Δεν έχει σόλο! *Les Sylphides* [Οι Νεράιδες]⁷; Μ' ανατριχιάζει! *Η Ωραία Κοιμωμένη*; Μου φέρνει αϋπνία! -- Χορός της φωτιάς, χα, το αντίθετο του «αχ»!

(**ΕΚΕΙΝΗ** έχει σπάσει διάφορους δίσκους πριν διαλέξει το συγκεκριμένο. Αρχίζει να παίζει. Ο δίσκος ξεκινά με επευφημίες σε μια παράσταση μπαλέτου, ασυγκράτητες κραυγές για «Encore», κλπ)

Μανιακές με το μπαλέτο πούστρες!

(Το χειροκρότημα φουσκώνει και διογκώνεται καθώς οι χορευτές υποκλίνονται)

Κροκοδείλιες κυρίες μέσα σε κουτιά, βάφ' τα μπλε και καθάρисες!

⁵ Le Lac des Cygnes, μπαλέτο σε σύνθεση του Pyotr Ilyich Tchaikovsky.

⁶ Jardin aux Lilas (Lilac Garden), μπαλέτο του Antony Tudor σε μια σύνθεση του Ernest Chausson με τον τίτλο Poème.

⁷ Μπαλέτο του Michel Fokine σε μουσική του Frédéric Chopin.

(Η μουσική ξεκινά: ΕΚΕΙΝΗ κλωτσά το παραβάν και ο **ΣΟΦΕΡ-ΕΡΑΣΤΗΣ** εμφανίζεται με το κοστούμι μισοφορεμένο)

ΣΟΦΕΡ

Περίμενε.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ποτέ!

ΣΟΦΕΡ

(Τραβώντας το καλσόν)

Αυτό είναι.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Διασκέδαση, συντονίσου!

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** χορεύει -- ο ρόλος παίζεται από χορευτή. Σταματάει απότομα και υποκλίνεται)

Dis, Dis [Ξανά, ξανά]!

ΣΟΦΕΡ

Assez. [Αρκετά.] Διάβασε το αστυνομικό σου μυθιστόρημα. Το υψόμετρο στο οροπέδιο μου 'χει κόψει την ανάσα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ευωδιά από ξύλο πεύκου, η πνοή του χιονιού απ' τα γιγάντια λευκά ρουθούνια του δάσους! -- Πες μου τί είσαι!

ΣΟΦΕΡ

Το ίδιο με 'σένα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Δηλαδή;

ΣΟΦΕΡ

Μια πουτάνα του κόσμου, της πόρνης της Βαβυλωνίας.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αυτό είναι...

ΣΟΦΕΡ

Τί;

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Γοητευτικά)

Μια αποδεκτή προσβολή.

ΣΟΦΕΡ

(Γέρνοντας πίσω στ' ανάκλιντρο)

Είμαστε πρόσφυγες από μια σκληρή πορνογραφική ταινία, που εξαντλεί τη λίμπιντο χωρίς να ικανοποιείται η καρδιά.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Εραστές.

ΣΟΦΕΡ

Pro tem [Για την ώρα], μέχρι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Το επόμενο ξεμυάλισμά μου.

ΣΟΦΕΡ

Τα καπρίτσια της φύσης σου...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Η φύση του χρόνου και...

ΣΟΦΕΡ

Της εξάντλησης...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τί παριστάνεις;

ΣΟΦΕΡ

Ένα αχόρταγο μουνί.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αχ, υπέροχο, ξεζουμισμένο γεννητικό όργανο, μπορείς να διαβάσεις;

(ΕΚΕΙΝΗ του πετάει το αστυνομικό της μυθιστόρημα και πέφτει στο κρεβάτι)

ΣΟΦΕΡ

(Διαβάζει αργά, σαν παιδί)

«Ο ήχος βημάτων που πλησιάζουν».

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ένα τέλειο αστυνομικό μυθιστόρημα.

ΣΟΦΕΡ

«Επ -- »...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Συλλάβισέ το, ηλίθιε.

ΣΟΦΕΡ

Ε-π-ι-τ-ά...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Επιτάχυνε τους χτύπους της καρδιάς μου!

ΣΟΦΕΡ

Της δικής της, όχι της δικής σου.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Της δικής μου, όχι της δικής της.

ΣΟΦΕΡ

Εσύ είσαι η ηρωίδα του...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Του αστυνομικού μυθιστορήματος! Ω, ΠΡΕΠΕΙ... ΝΑ... ΠΑΩ... ΓΙΑ... ΨΩΝΙΑ!

ΣΟΦΕΡ

Τα μαγαζιά είναι κλειστά.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Θα τ' ανοίξω τα μαγαζιά...

ΣΟΦΕΡ

Τίποτα...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Δε με σταματά!

(Αρπάζει ένα σφυρί και τρέχει έξω)

ΣΟΦΕΡ

(Ψηλαφώντας τον καβάλο του)

Ο Νιζίνσκι επικρίθηκε γιατί χόρεψε το *L'Après Midi d'un Faune* [Το Απομεσήμερο Ενός Φαύνου]⁸ χωρίς να φορά τίποτα πάνω από τα γεννητικά του όργανα πέρα από ένα ζωγραφισμένο μεταξένιο φύλλο συκής. Καριέρες φτιάχνονται, ξεκινάνε με -- Η ακολασία... έχει αρπάξει τον κόσμο απ' τ' αρχίδια! Ένα ρητό του μακαρίτη του Λόρενς Χάρβεϊ.⁹

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** προχωρά ως τα φώτα του προσκηνίου και υποκλίνεται. Το φως χαμηλώνει)

⁸ Συμφωνικό ποίημα για ορχήστρα του Claude Debussy.

⁹ Laurence Harvey (1928-1973), Βρετανός, Εβραίος ηθοποιός, λιθουανικής καταγωγής. Ήταν υποψήφιος για βραβείο Όσκαρ το 1959, για την ταινία «Στον Ανεμοστρόβιλο των Παθών», που περιγράφει την ιστορία ενός φιλόδοξου, αλλά φτωχού άνδρα, σε μια πόλη της Αγγλίας, που γοητεύει την κόρη του ντόπιου βιομήχανου για να ανέλθει κοινωνικά και οικονομικά.

Σκηνή Τρίτη

Το υπνοδωμάτιο του **ΚΟΜΗ ΡΕΤΣΥ** στον πύργο του Ξενοδοχείου Σπλεντίντ¹⁰: ο πύργος είναι πανομοιότυπος με τον πύργο της συζύγου του, διαθέτει την ίδια θέα στο νυχτερινό ουρανό και τον κομήτη με τις δυο ουρές, αλλά υπάρχουν διάφορα παρελκόμενα και εξοπλισμός που του δίνουν τη δική του ξεχωριστή αύρα, όπως ένα τηλέτυπο κάτω από ένα γυάλινο θόλο¹¹, μια ηλεκτρική γραφομηχανή IBM, κυνηγετικά τρόπαια και ένα όπλο για ελέφαντες σε πρώτη ζήτηση.

ΕΚΕΙΝΟΣ απολαμβάνει κομμωτικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων κάποιων αισθητικών βελτιώσεων, από έναν ελκυστικό, αν και κάπως θηλυπρεπή, νεαρό **ΚΟΥΡΕΑ**. Επίσης δίπλα του, πεσμένη στα γόνατα είναι μια **ΜΑΝΙΚΙΟΥΡΙΣΤΑ** που παριστάνει πως είναι μικρότερη από σαράντα ετών: **ΕΚΕΙΝΗ** είναι επιρρεπής στα νάζια, σχολιάζει αθόρυβα και φοράει ένα παλιό κουστούμι «κουνελάκι» με πεσμένα αυτιά.

Στα πόδια του βρίσκεται ένας ζαβολιάρης Νούβιος **ΛΟΥΣΤΡΟΣ**, ντυμένος σαν Βικτωριανός αράπης. Ένας **ΛΑΚΕΣ** με λιβρέα στέκεται δίπλα στην πόρτα και καθισμένος σ' ένα σκαμνί κοντά του είναι ένας φοιτητής-διερμηνέας φορώντας γυαλιά από ταρταρούγα, μπλουτζίν και ένα μπλουζάκι με τα διακριτικά του πανεπιστημίου του.

Η εμφάνιση του ίδιου του **ΚΟΜΗ** εύκολα κλέβει την παράσταση απ' όλους τους **ΑΛΛΟΥΣ**. Στο κεφάλι του υπάρχουν κέρατα ελαφιού. Φοράει μπότες ιππασίας πάνω από το παντελόνι ενός στυλιστικού καθεστώτος το οποίο υπηρέτησε στα νιάτα του. Πάνω από το επίπεδο της ζώνης, ένας στενός κορσές με δαντελωτά στολίσματα και ένα ζευγάρι βιολετί τιράντες. Η καρέκλα του, που ανεβοκατεβαίνει, έχει ένα υποστήριγμα στολισμένο με πούλιες.

ΚΟΜΗΣ

(Ανυπόμονα)

Yokyokitz volkensmitt!

ΚΟΥΡΕΑΣ

M'sieur, c'est très difficile avec les [Αφεντικό, είναι πολύ δύσκολο με τα]... --

(Αγγίζει ελαφρά τα κέρατα του ελαφιού)

ΚΟΜΗΣ

Qu'est ce que tu dit [Τί είπες], βλάκα? Fokkesmit Franzen! Inter-pretzie, kvikmit!

(Ο **ΦΟΙΤΗΤΗΣ** αναπηδά και στέκεται προσοχή)

Απαιτώ να μάθω τ' όνομα αυτού του πούστη!

¹⁰ «Splendide», Αίγλη.

¹¹ «Under a Glass Bell», συλλογή διηγημάτων της Anaïs Nin, κυκλοφορίας 1944, «Kirkus reviews, wrote that "Once again Miss Nin creates dream images, illusions of unreality and insanity with poetic if incomprehensible phrases, forming a montage of exotic impressions -- all nebulous"».

ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ

Le Comte veut connaitre ton nom [Ο Κόμης θέλει να μάθει τ' όνομά σου].

ΚΟΥΡΕΑΣ

Πιππίν.

ΚΟΜΗΣ

(Απλώνοντας το χέρι του για να πιάσει το όπλο για ελέφαντες)

Επίθετο;

ΚΟΥΡΕΑΣ

Πιππίν.

ΚΟΜΗΣ

Βαφτιστικό;

ΚΟΥΡΕΑΣ

Πιππίν.

ΚΟΜΗΣ

Shitzun totalsknok!

(Προς το **ΦΟΙΤΗΤΗ-ΔΙΕΡΜΗΝΕΑ**)

Ενημέρωσε αυτό το πλάσμα με φτερά ότι δεν έχω κέρατα, και αν έχω κέρατα τα κέρατα είναι αόρατα γι' αυτόν, ή ΘΑ ΤΟΝ ΧΤΥΠΗΣΩ!

ΦΟΙΤΗΤΗΣ-ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ

(Ψιθυρίζει στον **ΚΟΥΡΕΑ**)

ΚΟΥΡΕΑΣ

Ιιιι.

ΦΟΙΤΗΤΗΣ-ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ

(Το ίδιο)

ΚΟΥΡΕΑΣ

Οοοο.

ΚΟΜΗΣ

Κεραυνός εν αιθρία, vossiss mit λαλήματα πουλιών, ιιι, οοο, ένας Γάλλος πούστης είναι ένας Γάλλος πούστης κι ακόμα κι αν φοράει φτερά δεν είναι χελιδόνι κι εδώ δεν είναι το Καπιστράνο¹². Επίσης ενημέρωσέ τον ότι δεν ανέχομαι οικειότητες τέτοιας φύσεως. Αυτός κουνιέται. Αυτή κουνιέται. Αυτό κουνιέται. Και όταν αυτό κουνιέται για να ρίξει άντρα, κάθε φορά ανελλιπώς τρίβει το αριστερό ή το δεξί του κωλομέρι στον αριστερό ή το δεξί μου αγκώνα και όταν λυγίζει το αριστερό ή το δεξί του φτερό ψαχουλεύει τον καβάλο μου δεξιά-αριστερά. Χα, αυτή τη φορά το δεξί κωλομέρι στον αριστερό αγκώνα. Ενημέρωσε τη Γαλλίδα πούστρα ότι η πρώτη και τελευταία μου εμπειρία της φύσεως που υπονοούν τα σκέρτσα που μου κάνει, ήταν όταν ήμουν αγόρι, σε μικρή τάξη στο οικοτροφείο Ψήσου-Ν'-Αλλάξεις-Φύλο-Στον-Τάμεση. PHONZEN! CHAMBRE DE LA COMTESSE [ΤΗΛΕΦΩΝΕΙΣΤΕ! ΔΩΜΑΤΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΙΣΣΑΣ]!

(Του δίνουν ένα εσωτερικό τηλέφωνο)

-- Κυρία μου, ετοιμαστείτε για --

(Εκτοξεύει το τηλέφωνο μακριά)

Είτε έχει τα νεύρα της, είτε είναι έτοιμη, είτε όχι, θα την πιάσω von FukZon! Miroire! Pour admirer [Καθρέφτης! Να με θαυμάσω]!

(Του δίνουν έναν καθρέφτη)

Χα! Πες στη Γαλλίδα πούστρα πως αυτό που επιθυμώ είναι το αναψοκοκκίνισμα της νιότης στα μάγουλά μου, όχι το πυρετικό εξάνθημα μιας γριάς στριπτιζούς που χορεύει μέχρι να βγει στη σύνταξη.

(Ο **ΦΟΙΤΗΤΗΣ-ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ** ψιθυρίζει στον **ΚΟΥΡΕΑ**. Ο **ΚΟΥΡΕΑΣ** πεταρίζει τα φτερά του και αρχίζει τα κουνήματα.

Χτύπημα ή ήχος γδαρσίματος στην πόρτα)

ΚΟΜΗΣ

Το όπλο για ελέφαντες! Ποιος χτυπάει; Δεν επιτρέπεται η είσοδος χωρίς διαπιστευτήρια και το συνθηματικό «Αίγλη».

(Ο **ΛΑΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΛΙΒΡΕΑ** σηκώνεται και πιέζει το πρόσωπό του στην πόρτα)

ΛΑΚΕΣ

Propinobskoko volinscholsch;

(Σκουξίματα ακούγονται πίσω απ' την πόρτα)

Η γραμματέας, κύριε.

ΚΟΜΗΣ

Πιθανή δολοφόνος. Άνοιξε ελάχιστα την πόρτα. Πες της να βάλει το κεφάλι μέσα.

¹² Σαν Χουάν Καπιστράνο, Καλιφόρνια, πόλη γνωστή για τα πετροχελιδονά της.

ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ

Intertzensie Koofmitt.

(Μια **ΜΠΑΜΠΟΓΡΙΑ** περνάει το κεφάλι απ' την πόρτα)

ΚΟΜΗΣ

Ρώτα την αν ήρθε για υπαγόρευση ή για συνουσία ή αν ξέρει να τα ξεχωρίζει.

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** φοράει το μονόκλ του)

-- Χμ! Αποσύρω την ερώτηση. Αφήστε την να περάσει.

(Η **ΜΠΑΜΠΟΓΡΙΑ** μπαίνει μέσα, διπλωμένη στα δυο απ' τη ρευματοειδή αρθρίτιδα)

Κυρία μου, αν η κατάσταση της σπονδυλικής σας στήλης σας επιτρέπει να σταθείτε καθιστή, καθίστε. Moxxen;

ΜΠΑΜΠΟΓΡΙΑ

Krok.

(Ο **ΚΟΜΗΣ** ξεκινά την υπαγόρευση με βροντερή φωνή: η γραφομηχανή ακούγεται σαν ποδοβολητό)

ΚΟΜΗΣ

Η Υψηλότητά του της Ουγκάντα: Λοιπόν, Παλιόφιλε, εκτός απ' το αρκετά ζωντανό, αλλά θανατηφόρο πιστολίδι στα βόρεια σύνορά σου, και τη συνακόλουθη μετατόπιση των Ασιατών καταπατητών στο Λονδίνο, τί άλλο νέο έχεις; Αυξήθηκε κι ευημερεί η φυλή σου; Πώς είναι η κατάσταση με το πετρέλαιο; Είτε υπάρχει είτε όχι ως δυνατότητα, έχε το νου σου στα ξένα καρτέλ. Έμπιστες πηγές με πληροφορούν πως η Κυρία Γκόλντα Μέιρ¹³ έχει αξιώσει την αποστολή ενός μεγάλου φορτίου διαστρικών αερίων για τη μετατροπή τους σε -- Κεραυνός εν αιθρία! Μπορείς να εκπαιδεύσεις αυτό το νέγρο να συμπεριφέρεται σωστά μπροστά σε σπουδαίες προσωπικότητες;

(Κλωτσά το σβέλτο **ΛΟΥΣΤΡΟ**, αστοχεί)

Yoks! Und blitzenbeggory! -- Η υπαγόρευση συνεχίζεται.

(Σηκώνεται και βαδίζει πάνω-κάτω στο δωμάτιο)

ΚΟΥΡΕΑΣ

C'est tout? [Αυτό είναι όλο;]

ΚΟΜΗΣ

Οπωσδήποτε όχι, συνέχισε. Moxxen;

ΜΠΑΜΠΟΓΡΙΑ

¹³ Golda Meir (1898-1978), τέταρτη πρωθυπουργός του Ισραήλ, στο χρονικό διάστημα 1969-1974.

Krok, Κύριε.

ΚΟΜΗΣ

(Υπαγορεύει καθώς ο **ΚΟΥΡΕΑΣ** τον ακολουθεί ψαλιδίζοντας)

«Όποιο σκύλο κι αν ρωτήσεις θα σου πει ότι η παράσταση του Κίσινγκερ στη Μέση Ανατολή είναι η μεγαλύτερη βρωμοδουλειά απ' τις απαρχές του χρόνου. Συγχαρητήρια για το εύγλωττο τηλεγράφημα προς το Λόρδο Χηθ¹⁴: καλύτερα να αποφεύγονται οι μοργανατικοί γάμοι, οι πολιτισμικές συγκρούσεις, και τα λοιπά. Υπαγορεύθηκε αλλά δεν υπογράφηκε¹⁵».

(Σταματάει απότομα)

Έφτυσε ο νέγρος την μπότα μου; -- Το όπλο για ελέφαντες, δώστε το μου! Kvikmit!

(Κανείς δεν κινείται εκτός απ' το **ΛΑΚΕ** -- βγαίνει έξω χωρίς καθυστέρηση. Ο **ΚΟΜΗΣ** πετάγεται στην πόρτα με το όπλο για ελέφαντες.

Στρέφεται προς τον **ΚΟΥΡΕΑ**)

Κι όσο για σας, Κύριε;

ΚΟΥΡΕΑΣ

Είμαι μια φτωχή νεράιδα, σε επίπεδο διαβίωσης.

ΚΟΜΗΣ

Ποιος από εσάς κάνει τσιμπούκια ή δείχνει λίγο μπούτι εδώ; Λοιπόν; Χάσατε τη μιλιά σας; Έκανα μια απλή ερώτηση που απαιτεί μια απλή απάντηση και συναντώ νεκρική σιγή.

ΚΟΥΡΕΑΣ

(Τρεμάμενος)

Μήπως τ' Αφεντικό θα επιθυμούσε λίγο χρώμα στις παρειές;

ΚΟΜΗΣ

Οπωσδήποτε, όπως σου όρισα, τα πάντα.

ΚΟΥΡΕΑΣ

Μου επιτρέπετε να προτείνω τη Λάμψη της Αυγής με μια ιδέα Λιόγερμα;

ΚΟΜΗΣ

¹⁴ Πιθανόν, ο Edward «Ted» Heath, βρετανός πρωθυπουργός του Συντηρητικού Κόμματος το διάστημα 1970-1974.

¹⁵ Λογοπαίγνιο με το «dictated but not read» [«υπαγορεύτηκε αλλά δε διαβάστηκε»] φράση που χρησιμοποιείται στο τέλος ενός υπαγορευμένου κειμένου –συνήθως γράμματος– για να υποδείξει ότι έχει μεν υπαγορευτεί απ' αυτόν που το υπογράφει, αλλά δεν έχει ξαναδιαβαστεί απ' το ίδιο πρόσωπο για να γίνουν διορθώσεις.

Footen onzmitten gesvetten! Πού είναι η σκευοθήκη μου, ou est mon valet? [Πού είναι ο λακές μου;]

ΚΟΥΡΕΑΣ

(Αλλάζοντας χαρακτήρα)

Ici, à votre service [Εδώ, στις υπηρεσίες σας].

ΚΟΜΗΣ

Σφίξε τον κορσέ μου. Σφιχτά, πιο σφιχτά! Και κοίτα να φρεσκάρεις τη στρατιωτική στολή μου, του δόκιμου. Η σύζυγός μου, η Κόμισσα, έχει απ' αυτήν συναισθηματικές αναμνήσεις που θα μπορούσαν να διορθώσουν τη μικρή μας αποξένωση.

(Μουσικό σήμα: η **ΜΠΑΛ-ΜΟΥΖΕΤ** παίζει ακόμα...

Παραδίδεται ένα μήνυμα από την **ΚΟΜΙΣΣΑ** και προβάλλεται σε μια λευκή οθόνη. Ο **ΚΟΜΗΣ** το διαβάζει, δυνατά, μέσα απ' το μονόκλ του)

(Μήνυμα)

«Η ζωή μας μάς υπενθυμίζει πότε έχει έρθει ο καιρός να υποδεχθούμε το Σκότος¹⁶, αλλά αυτή η υπενθύμιση συνήθως και ανώφελα αγνοείται μέχρι που -- Συσκότιση!;»

(Σκηνικό σκοτάδι)

¹⁶ «Our lives remind us when it is time to receive Mr. Black», υπάρχει μια πιθανότητα να είναι αναφορά στο τραγούδι «Reverend Mr. Black» (1963) των Kingston Trio, αλλά δεν επιβεβαιώνεται.
https://www.youtube.com/watch?v=MfEA_4gFDgo

Σκηνή Τέταρτη

Ο Πύργος. Η **ΚΟΜΙΣΣΑ** μπαίνει μέσα τρέχοντας μετά από μια επιτυχημένη επιδρομή στις μοδάτες μπουτίκ της στοάς. Την ακολουθεί ένας νεαρός αχθοφόρο κουβαλώντας τα λάφυρα σε μεγάλα κουτιά. **ΕΚΕΙΝΗ** δίνει στο αγόρι μια τσιμπιά στον κώλο, αυτό τσιφίζει και πετά τα κουτιά στον αέρα. **ΕΚΕΙΝΗ** ξεκαρδίζεται στα γέλια από ιλαρότητα και ενθουσιασμό.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Goosy, goosy gander,

Whither do you wander?

Upstairs, downstairs and in milady's parlor!¹⁷

[Πού 'σαι, πού 'σαι βλάκα;

Πού 'χες βγει για τσάρκα;

Πάνω πας, κάτω πας, στο δωμάτιο της κυράς!]

(Τον παρακολουθεί πίσω από ένα φοινικόδεντρο φυτεμένο σε γλάστρα)

Σήκωσε τα κουτιά! Συντονίσου με τη στιγμή!

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** σκύβει να τα μαζέψει με επιφυλακτικότητα. **ΕΚΕΙΝΗ** επαναλαμβάνει την τσιμπιά κι **ΕΚΕΙΝΟΣ** τα πετάει ξανά)

Χα! Μικρέ παθητικό αρσενοκοίτη! Θεε ένα φαλλό στον κώλο πριν το πρωινό για να ζωντανέψουν τα κινούμενα σχέδια;

ΑΓΟΡΙ

Π-πού;

ΚΟΜΙΣΣΑ

¹⁷ Παλιό αγγλικό νανούρισμα, η πιο γνωστή μοντέρνα του εκδοχή:

Goosey goosey gander,
Whither shall I wander?
Upstairs and downstairs
And in my lady's chamber.
There I met an old man
Who wouldn't say his prayers,
So I took him by his left leg
And threw him down the stairs.

Η παλαιότερα καταγεγραμμένη εκδοχή του (1784):

Goose-a goose-a gander,
Where shall I wander?
Upstairs and downstairs,
In my lady's chamber;
There you'll find a cup of sack
And a race of ginger.

Εκεί! Η στιγμή, η στιγμή, η στιγμή! Πρέπει να βάλω δερμάτινα, στρατιωτική εμφάνιση de rigueur¹⁸ [απαραιτήτως].

(Αρπάζει ένα δερμάτινο σύνολο από ένα κουτί κι αρχίζει να γδύνεται. Το **ΑΓΟΡΙ** ακροπατά ως την πόρτα)

Αγόρι, μείνε μέχρι να σε αποπέμψω!

ΑΓΟΡΙ

Τ-τί θέλετε;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Απόλυτη κυριαρχία! Όταν φοράω δερμάτινα είμαι μια αφέντρα!

ΑΓΟΡΙ

Είμαι μόνο ένα φτωχό παιδί.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Χρήσιμος σε περιπτώσεις που δεν αναφέρονται απ' τους Κυρίους. Τον Κάρολο Ντίκενς και τον Μαρκ Τουέιν! Έχεις μάθει να υποτάσσεσαι στην εξουσία, ναι, όχι, ή ίσως; Χρειάζεσαι σωφρονισμό.

ΑΓΟΡΙ

(Πηδώντας πίσω απ' το φοινικόδεντρο)

Περιμένω φιλοδώρημα για υπηρεσίες ιδιάζουσας φύσης.

ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ

Θα σου δώσω εγώ ένα φιλοδώρημα, πάρε δρόμο!

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** τρέχει προς την πόρτα)

Ε!

(**ΕΚΕΙΝΗ** του πετάει ένα διαμαντένιο σκουλαρίκι)

Τι να το κάνεις ένα κόσμημα που θα ζήσει περισσότερο από 'σένα;

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** της υποκλίνεται)

Πρέπει να μάθεις πώς να υποκλίνεσαι προς την αντίθετη κατεύθυνση. ΕΞΩ! Αμφιβάλλω αν το περιεχόμενο της σκελέας σου θα μπορούσε να ικανοποιήσει μια σχολαστική μικρούλα κλώσα! -- είναι μαθημένη στο φρέσκο καλαμπόκι...

(Το **ΑΓΟΡΙ** φεύγει)

¹⁸ «de rigueur».

Τώρα ας βάλω τα δερμάτινα, ο Αιγόκερος πλησιάζει, δεν έχω χρόνο για χάσιμο. Η αργοπορία είναι κατάρρα.

Αυτό είναι...

(Σάλπιγγες από μακριά)

Τα-τα, τα-ΤΑΑ! -- Διασκέδαση.

(Ο **ΣΟΦΕΡ-ΕΡΑΣΤΗΣ** ξυπνάει νωθρά στο κρεβάτι)

Ω, όπως κοιμήθηκε ξύπνησε. Ένας εραστής που ξυπνάει χωρίς στύση ετοιμάζεται να πιάσει θέση στην ουρά για το ταμείο ανεργίας ή τα δελτία σίτισης. Σήκω! Έξω! Μπαλκόνι! Περίγραψέ μου την προέλαση των ανταρτών!

(**EKEINH** του πετάει μια μεταξωτή ρόμπα που **EKEINOS** φοράει με νωθρή χάρη)

Άνθρωπος γάτα ή θύμα δυστροφίας των μυών. Κιάλια, η στιγμή, συντονίσου!

(**EKEINH** του πετάει ένα ζευγάρι κιάλια και τον σπρώχνει στο μπαλκόνι)

Περίγραψέ μου με χάρη τον ερχομό --

(Μετά στο πλάι)

...ενός εραστή που θα σε αντικαταστήσει.

(Κλείνει το μάτι στο κοινό)

Μέγεθος κεφαλιού για τα κέρατα περίπου Κρο-Μανιόν! -- ΛΟΙΠΟΝ;

ΣΟΦΕΡ

(Κοιμισμένα αγναντεύει τον ορίζοντα)

-- Mama mia [Μανούλα μου]...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τα επιφωνήματα γίνονται δεκτά με πλάγιους χαρακτήρες ή σε κεφαλαία:

Περίγραψέ μου τώρα ή το ποτέ θα είναι αργά!

(Τρέχει στο μπαλκόνι)

Το πυροβολικό έχει στηθεί περιμετρικά της πρωτεύουσας, εξαιρετικά! Οι εθνικές οδοί έχουν πήξει απ' τους αμάχους που το σκάνε! Συνέχισε την περιγραφή ενώ εγώ...

(Επιστρέφει τρέχοντας μέσα: σπάει τον καθρέφτη μ' ένα σφυρί)

Οι καθρέφτες αιχμαλωτίζουν το φως που είναι αποκλειστικά δικό μου. Το είδωλό μου εμφανίζεται μπροστά μου στον αέρα, αγριεύοντας το πνεύμα μου που δεν απαιτεί αντανάκλαση. Η στιγμή, η στιγμή. Κάποιος πρόκειται να --

(Χτύπος στην πόρτα)

ΠΕΡΑΣΤΕ!

(Ο **ΚΟΜΗΣ** μπαίνει ντυμένος δόκιμος αξιωματικός και μακιγιαρισμένος σαν πλάσμα της φαντασίας)

-- Σκιά μιας χαμένης νιότης! L'ombre d'une jeunesse perdu!

-- Pas une fleur naturelle... [Δεν είναι αληθινό άνθος...]

[Εκείνη υποκλίνεται κοροϊδευτικά, κι **ΕΚΕΙΝΟΣ** επιστρέφει την υπόκλιση ξηλώνοντας τις ραφές της στολής του]

Το τηλέφωνο έχει μια μουσικότητα.

ΚΟΜΗΣ

Ω, για μένα είναι!

[Σηκώνει το τηλέφωνο]

Κόμης εδώ. Αχά, ηλίθιε ατζαμή! Γουρούνι!

Οι τελευταίες λέξεις που σου είπα ήταν χτύπα, χτύπα, χτύπα, σύντριψε, σύντριψε, σύντριψε, σκότωσε, σκότωσε, ΣΚΟΤΩΣΕΕΕΕΕ! Γιατί με αγνόησες; Αυτοπυροβολήσου στο κεφάλι αμέσως, πήδα απ' τη σκεπή -- Τί είπες; Πώς είναι οι διακοπές μου; Ποιες διακοπές; Shvitga gommaka knocker! Η γυναίκα μου έπιασε γκόμενο το σοφέρ, αλλά αυτό δεν είναι δική σου δουλειά. Η μόνη δική σου δουλειά είναι να εκτελείς τις εντολές μου. Επανάλαβε: χτύπα, χτύπα, σύντριψε, σύντριψε, σκότωσε, σκότωσε! Μια καλή αιματοχυσία αλά παλαιά, και οι απεργοί θα ισιώσουν. Fitzis wartzoff komzhlat! ΣΚΟΤΩΣΕ, ΣΚΟΤΩΣΕ, ΣΚΟΤΩΣΕ, ΣΚΟΤΩΣΕ, ΣΚΟΤΩΣΕ! Ήμουν σαφής; Zokzo! Στο κλείνω!

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** κοπανάει το τηλέφωνο. Ρεύεται. Σφίγγει μ' ένα χέρι την καρδιά του)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πολύ νταηλίκι [Very macho dispacho].

ΚΟΜΗΣ

Γιατί να ζήσουν αυτοί όταν εγώ πεθαίνω;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Γιατί να πεθάνουν αυτοί όταν εσύ ζεις;

ΚΟΜΗΣ

Κυρία.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Χα;

ΚΟΜΗΣ

Απαιτώ τα συζυγικά μου προνόμια. Αμέσως!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Χα!

(ΕΚΕΙΝΟΣ κατεβάζει το φερμουάρ του και στρέφεται να την αντικρίσει, με την πλάτη στο κοινό)

Ω, αυτό το ζαρωμένο πράμα, χάρισέ το στο μουσείο.

ΚΟΜΗΣ

Κυρία, είναι σηκωμένος.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τότε να τον παίζεις.

ΚΟΜΗΣ

Είστε αναιδής, Κυρία.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Με αποσπάς απ' το αστυνομικό μου μυθιστόρημα.

(Διαβάζει δυνατά)

«Μπήκε στο μπουντουάρ της μ' ένα καλάθι λουλούδια και σκόρπισε τα πέταλά τους πάνω στα μεταξωτά σεντόνια. Τότε, ασθμαίνοντας απ' το πάθος, τότε, ασθμαίνοντας απ' το πάθος, τότε, ασθμαίνοντας απ' το πάθος, τότε, ασθμαίνοντας απ' το πάθος. Τότε, ασθμαίνοντας απ' το πάθος».

ΚΟΜΗΣ

Κυρία, είστε αυθάδης, είστε αναιδής, Κυρία. Ξεχνάς ποια είσαι, Κυρία, ακόλαστη και έκφυλη, χωρίς ντροπή, η ζωή σου είναι το ίδιο διεφθαρμένη με τα βιβλία που διαβάζεις. Πώς τολμάς να επαναλαμβάνεις συνέχεια «ασθμαίνοντας απ' το πάθος» σ' έναν άνδρα με καρδιακό άσθμα, θηλυκό Δράκουλα, αρπακτικό, εσύ, εσύ, υποκρίτρια, gow!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Όλα τα κάλυψες εκτός απ' το διπλό μηδενικό!

(ΕΚΕΙΝΗ τον κυκλώνει, καμαρωτά σαν την Ισιδώρα Ντάνκαν¹⁹ σε μια αισθησιακή φρενίτιδα)

ΚΟΜΗΣ

Κυρία, μού σπας τ' αρχίδια. Κεραυνός εν αιθρία! Vitznotblubitzken Kontrabben!

¹⁹ Isadora Duncan (1877-1927), Αμερικανογαλλίδα χορεύτρια.

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** της εκτοξεύει ένα λαστιχένιο ανθοδοχείο το οποίο αναπηδά χαρωπά)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Να ένα ωραίο παιχνιδάκι,

Για της Μανούλας τ' αγοράκι!

(Του το πετάει πίσω)

Γύρνα, στήσου, παίζουμε έτσι,

Στ' άτακτα αγοράκια αρέσει,

Μη και σπάσει η καρδιά τους,

Για τη χάρη της κυράς τους!²⁰

ΚΟΜΗΣ

Κυρία!

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Με μια περιπαικτική υπόκλιση)

Άρχοντά μου;

ΚΟΜΗΣ

(Φορώντας το μονόκλ για να περιεργαστεί την πλάτη του **ΣΟΦΕΡ**)

Υπάρχει μια λεσβία με φαρδύς ώμους sure le balcon [στο μπαλκόνι], ενώ εγώ ζω και αναπνέω με δυσκολία, Κυρία!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ω, είναι μια φτωχή προγονή της Μπιλίτις²¹ σε ένα απ' τα ντραγκ σόου της κυρίας Πέπσι στην MGM. Πες της να έρθει μέσα απ' το άκαρδο φεγγαρόφωτο.

ΚΟΜΗΣ

Αυτό είναι!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Μια αναμέτρηση, αχά!

²⁰ «Now return, that's how we play,
All naughty little boys are gay
Otherwise their hearts would break
For a lady's dainty sake!»

²¹ Μπιλίτις: μυθιστορηματικός χαρακτήρας, υποτιθέμενα σύγχρονη της Σαπφούς. «Daughters of Bilitis», η πρώτη λεσβιακή οργάνωση πολιτικών δικαιωμάτων στις ΗΠΑ, ιδρυθείσα το 1955.

ΚΟΜΗΣ

(Στην πλάτη του **ΣΟΦΕΡ**)

Απαιτώ ικανοποίηση!

ΣΟΦΕΡ

(Γυρίζοντας νωθρά)

Στοματική ή πρωκτική;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Η αβροφροσύνη των δυο επιλογών σπάνια συναντάται στη σχέση ενός άνδρα ή μιας γυναίκας με την *la condition inhumain* [απάνθρωπη κατάσταση]²². Το ότι ο Θεός μοιάζει με σκύλο²³ μπορεί να μην είναι η αφρόκρεμα των αστείων, αλλά είναι τουλάχιστον το αποβουτυρωμένο γάλα.

ΚΟΜΗΣ

Η ρητορείες είναι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Απαραίτητες, όταν η αλήθεια έχει εξαντληθεί, μωρό μου. Αλλά αυτό είναι απλό ζήτημα σημασιολογίας, βαρετό για τους ρομαντικούς ανθρώπους.

ΚΟΜΗΣ

(Δραματικά)

Κάποτε, κάποτε!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Φτάνει. Η ιστορία δεν είναι το αγαπημένο μου θέμα.

ΚΟΜΗΣ

Το θέμα σου είναι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ένα διαρκές αστυνομικό μυθιστόρημα.

ΚΟΜΗΣ

²² Ειρωνικό λεκτικό παιχνίδι με το «*La Condition Humaine*» (1933), μυθιστόρημα του André Malraux με θέμα την αποτυχημένη κομμουνιστική επανάσταση στη Σαγκάη το 1927 και τα υπαρξιακά διλλήματα που αντιμετωπίζει μια ομάδα διαφορετικών χαρακτήρων που σχετίζονται με την επανάσταση.

²³ «God is dog spelt backwards»

Χωρίς καθυστέρηση θα εμφανιστεί ένας δικηγόρος για να κινήσει τις διαδικασίες του διαζυγίου.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Το αιτιολογικό;

ΚΟΜΗΣ

Παραμέληση συζυγικών καθηκόντων και απόρριψη των τέκνων.

ΚΟΜΙΣΣΑ

«Ασθμαίνοντας απ' το πάθος, ασθμαίνοντας απ' το πάθος».

ΚΟΜΗΣ

Δώσε μου αυτό το πατσαβούρι, μόνο για χαρτοπολτός κάνει!

(Χτυπάει το τηλέφωνο)

Χα! Ο επιστάτης στο εργοστάσιο πυρομαχικών.

(Αρπάζει το τηλέφωνο)

Korksenkok; Blob-watt! Πώς πάει το σκότωμα; Ανεπαρκές! Οι οδηγίες είναι οι εξής: εργάσιμη μέρα σαράντα εννέα ωρών χωρίς καταβολή υπερωριών. Μεσημεριανό διάλειμμα τα μεσάνυχτα, ενέσιμος, τεχνητός ύπνος και φαγητό ιδίοις εξόδοις χωρίς διακοπή. ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΕΣΑΙ; Διαρκής, απόλυτη ΣΥΝΘΛΙΨΗ! Να επιβληθεί απ' το στρατό! Οι χήρες και τα ορφανά ν' απελαθούν, χωρίς αποζημίωση. Σκοτώστε και συντρίψτε ασταμάτητα!

(Κλείνει το τηλέφωνο και σφίγγει το στήθος του)

Κρίση, οξυγόνο, γιατρός!

(Πέφτει λαχανιασμένος στα πόδια της)

Φώναξε βοήθεια.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Σιωπή!

(ΕΚΕΙΝΗ σηκώνεται, μετακινείται)

Μείνε ακίνητος και άσε με ν' ακούσω τη λυρική σοπράνο της μητέρας μου, όταν ήταν νέα και αθώα από δόλο!

(Μια φωνή με αυξανόμενη ένταση τραγουδά «Oh, Dry Those tears, Oh calm those fears» [«Ω, στέγνωσε αυτά τα δάκρυα, ω, καταλάγιασε αυτούς τους φόβους»]²⁴, κλπ)

²⁴ ΣτΣ: Ένα γοητευτικό, συγκινητικό τραγούδι περί το 1915. [ΣτΜ: Τραγούδι του 1901 της Teresa del Riego (1876-1968), Αγγλίδα βιολονίστα, πιανίστα, τραγουδίστρια και συνθέτης, ισπανικής καταγωγής].

Μεταξωτό φόρεμα με κερασάκια, ένα χέρι χωρίς κοσμήματα υψώνεται προς ένα γυμνό κλωνάρι ορχιδέας. Ύστερα απόγευμα: η γλυκιά του ατονία. Η καθαρότητα της κατατομής της, χρυσό φως που ξεθωριάζει μέσα από δαντελένιες κουρτίνες πίσω απ' το πιάνο, σχεδόν αόρατο μοτίβο φλερ-ντε-λι, κρίνα! ... Επανάλαβε: φως. Επανάλαβε: άνθη και λευκό ... όταν ο Πίκο ντελλά Μιραντέλλο²⁵ κάλπασε με το λευκό του επιβήτορα στους δρόμους της Φλωρεντίας, η παρθένα οραματίστρια Καμίλα Ρουσέιλλα, φώναξε: «Αστράφτει ολόκληρος, θα πεθάνει την εποχή των κρίνων» -- Η προφητεία της εκπληρώθηκε, γιατί όταν ο Βουρβόνος μονάρχης πέρασε τις πύλες της Φλωρεντίας με το φλερ-ντε-λι στην ασπίδα του... Ο Πίκο ντε λα Μιραντέλλο που είχε κάψει τα παγανιστικά ερωτικά του τραγούδια στην ηλικία των είκοσι για να αφοσιωθεί στη Λατινική ασκητική... Πέθανε στα τριάντα του από πυρετό -- Θυμάσαι πόσο τρυφερή ήταν η πρώτη μας συνάντηση, με τη συνοδεία της Τάντε [Θείας] Κλαιρ; Μόλις που είχα μπει στην εφηβεία. Όμως πολύ αργά και πολύ πονηρά σήκωσα τη φούστα μου και άνοιξα τα γόνατα για να σου επιτρέψω τη θέα του...

ΚΟΜΗΣ

Τα χλωμά σου ροδοπέταλα μέσα απ' το ελαφρύ, χρυσαφένιο χνούδι!

(Κλαίει, η μάσκα τρέχει)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ήταν η πρώτη σου στύση αυτή που είδα μέσα απ' το κολλητό παντελόνι του δόκιμου αξιωματικού;

ΚΟΜΗΣ

Η πρώτη χωρίς μαλακία.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Την οποία ακόμα εξασκείς.

ΚΟΜΗΣ

Faute de mieux [Ελλείψει κάτι καλύτερου].

ΚΟΜΙΣΣΑ

Σε παρακαλώ, μην πατάς το χαλί.

(ΕΚΕΙΝΗ επιστρέφει στο αστυνομικό της μυθιστόρημα)

«Μπήκε στο μπουντουάρ της μ' ένα καλάθι λουλούδια και σκόρπισε τα πέταλά τους πάνω στα μεταξωτά σεντόνια. Τότε, ασθμαίνοντας απ' το πάθος -- » ... Είπα μην πατάς το χαλί!

ΚΟΜΗΣ

Πάρε με! Πάρε με! Στο στόμα! Je tu prie [Σε ικετεύω]!

Στ.Μ: «Ο Dry Those Tears!» (1901), στίχοι-μουσική της Teresa del Riego.

<https://www.youtube.com/watch?v=h8hQ6QHUG9g>

²⁵ Τζοβάννι Πίκο ντελλά Μιράντολα (Giovanni Pico della Mirandola), φιλόσοφος και ευγενής της Ιταλικής Αναγέννησης (1463-1494).

ΚΟΜΙΣΣΑ

Χύσε στο χαλί.

(Επιστρέφει στο αστυνομικό της μυθιστόρημα)

«Μπήκε στο μπουντουάρ της μ' ένα καλάθι λουλούδια και σκόρπισε τα πέταλά τους πάνω, πάνω στα, πάνω στα» -- η επανάληψη της ζωής.

(Τα φώτα χαμηλώνουν καθώς ο **ΚΟΜΗΣ** καταρρέει)

Σκηνή Πέμπτη

Στο Υπνοδωμάτιο του Πύργου, λίγο αργότερα. Η **ΚΟΜΙΣΣΑ** έχει κάνει άλλη μια εξόρμηση για ψώνια, την οποία ολοκλήρωσε όχι χωρίς κάποια βία. Ζητωκραυγάζει ενθουσιασμένη ανάμεσα στα αποκτήματα της.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Χριστέ μου, πρέπει να διέλυσα ένα φιλανθρωπικό κατάστημα γι' αυτό το πράμα, καμιά φορά η είσοδός μου είναι περισσότερο αιφνίδια από ό,τι -- κριτική, τέλος πάντων -- το κρεμάς αυτό πάνω στο νόστιμο κορμάκι μιας νέας γυναίκας και παίρνεις θετική ετυμηγορία από ένα σώμα αρσενικών ενόρκων ακόμα κι αν η υπόθεση αφορά διακίνηση ηρωίνης απ' την Κωνσταντινούπολη ως το Κουίνσι²⁶. ΕΛΕΟΣ! Πήρε και την Πεόρια²⁷ στις τελευταίες εκλογές. Ποιος χρειάζεται το Σικάγο; Χμμ. Νέα στολή για τον εραστή της. Υλικό; Η Βασίλισσα Βικτώρια, παρθένα στα δεκαεννιά, το αποκαλούσε «καζιμέρε» όταν το έβλεπε σε στενά παντελόνια, σε πράσινες στολές, στα καλοσηματισμένα σκέλια του Πρίγκιπα Αλβέρτου «en grande tenue» [«με επίσημο ένδυμα»]. Μαινόταν μια θύελλα, ψυχρή, υγρή, κι εκείνη παρατήρησε επίσης πως αυτός δε φορούσε τίποτα άλλο από κάτω. Πολύ παρατηρητική παρθένα. «Στενό καζιμέρε παντελόνι (τίποτα από κάτω) με ψηλές μπότες». Πρέπει να έβρεξε το βρακάκι της όταν μπήκε -- αυτή η καταχώρηση στο ημερολόγιό της...

(Μπαίνει ο **ΚΟΜΗΣ**)

Δεν είπα «ΜΠΕΙΤΕ», είπα «ΜΠΗΚΕ», αλλά αφού παρανόησες μπορείς να συμμαζέψεις όλη αυτή την ακαταστασία, κλώτσα, κλώτσα, κλώτσα τα στις γωνίες. Κοίτα, καινούρια στολή για τον Τζόρτζιο, ένας Σοφέρ πρέπει να είναι Ιταλός, κατά προτίμηση Καλαβρέζος, μελαψός με τριανταφυλλί πινελιές, απερίτμητο πέος που διαγράφεται κάτω απ' τα -- Χα! -- «στενά καζιμέρε παντελόνια» -- δεν είναι ν' απορείς που κράτησε τη γαμημένη αυτοκρατορία ενωμένη μέχρι την τελευταία της πνοή στα ογδόντα και, διάολε, πάω στοίχημα ότι κέρδισε τις τριάντα χιλιάδες λίρες του ετήσιου επιδόματός της απ' τον πιο όμορφο Γερμαναρά πρίγκιπα που είχε δει κι αρπάξει ποτέ μια Ανοβεριανή σκύλα. Ιησού Χριστέ μου, πυρ και μανία έγινε όταν οι σφιχτόκωλοι Συντηρητικοί μείωσαν το ετήσιο εισόδημά του, των δημοσίων εσόδων, απ' τα πενήντα χιλιάδικα στα πειναλέα τριάντα. Αλλά ήταν πανούργα, ναι. Δεν του επέτρεπε να επιλέξει μόνος του τους ακολούθους του, όχι, επέμενε να τους διαλέγει η ίδια. Δεν ήθελε καμία κρυφαδελφή στα ιδιαίτερα διαμερίσματά του, που πιθανόν θα έμπαινε εμπόδιο στις μεταμεσονύχτιες επισκέψεις του σ' εκείνη, Οίκος των Σαξ-Κόμπουργκ. Όχι, όχι, Κόμπουργκ-Γκότα²⁸, να τα λέμε σωστά!

ΚΟΜΗΣ

Κυρία!

ΚΟΜΙΣΣΑ

²⁶ Πόλη του Ιλλινόις.

²⁷ Πόλη του Ιλλινόις.

²⁸ House of Saxe-Coburg and Gotha, γερμανική δυναστεία απ' την οποία κατάγεται η βρετανική (μέσω του Πρίγκιπα Αλβέρτου) και άλλες ευρωπαϊκές βασιλικές οικογένειες.

Κύριε -- Είσαι σταλαγμίτης ή σταλακτίτης μ' αυτή την άκαμπτη κάθετη στάση που έχεις πάρει ή μήπως --

(Τον σκουντάει)

Χα! Φοράς κορσέ!

ΚΟΜΗΣ

Κυρία! Η εμφανής αδιαφορία σου για την εξαφάνιση των παιδιών είναι κάπως αφύσικη, Κυρία. Είπα Κυρία.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ναι, αλλά πού βρίσκονται τα κορίτσια και γιατί δεν είναι στο καθιστικό;

ΚΟΜΗΣ

Αναφέρθηκα στα παιδιά μας, την εξαφάνισή τους και την παντελή σου αμεριμνησία. Δεν έχεις επίγνωση του ότι όταν καταρρέει η Βαβυλώνα, τα μικρά, που δεν έχουν φτάσει ακόμα σε ωριμότητα, μπορεί εύκολα να πέσουν στα νύχια έκφυλων πλάι στη λίμνη; Να μυηθούν πολύ νωρίς σε γλωσσολογίες που δε συνδέονται με την καθομιλουμένη γλώσσα και πιθανόν ακόμα...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Να τα ταΐσουν σε ζώα που πεθαίνουν από υποσιτισμό στο ζωολογικό κήπο, είναι ένα ακόμα ντεζαβού! Σε τί, Κύριε, χρωστώ την ενόχληση της απρόσμενης και απροειδοποίητης παρουσία σας στα προσωπικά μου διαμερίσματα;

ΚΟΜΗΣ

Κυρία, τα παιδιά μας...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Εξαφανίστηκαν πλάι στη λίμνη. Επίσης απέκτησα αυτό το ζευγάρι μαύρες δαντελένιες κάλτσες και η μπαλ-μουζέτ παίζει ακόμα.

Μπορώ να χορέψω Καν-καν; Μπορεί μια Καμήλα να δείξει ενοχλημένη όταν της προσφέρουν αλμυρό νερό στην όαση; Ή όταν συγκρούεται με το κεφάλι μ' ένα φορτηγάκι;

ΚΟΜΗΣ

Θα σταθώ εδώ περιμένοντας αυτό το ασυνάρτητο φληνάφημα, συνέπεια του -- Δε θα κάνω ρητή αναφορά σ' αυτό, απλά θα σου θυμίσω, Κυρία, ότι η λέξη «υστερία» σχετίζεται ετυμολογικά με αυτό το τμήμα της γυναικείας ανατομίας στο οποίο ένας κύριος...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Με δαντελωτό κορσέ;

ΚΟΜΗΣ

Δεν αναφέρεται συχνά εκτός κι αν... --

(Το τηλέφωνο χτυπά μελωδικά, **EKEINOS** προχωρά αγέρωχος προς το μέρος του)

Ρέτσου του Μπάλκο-Σιλένζ. Χα; Αχά! Βαλχάλλα! Under den linden [Κάτω απ' τη φλαμουριά!] Heil-clobber [Ζήτω η συντριβή]!

(Κλείνει το τηλέφωνο)

Κυρία, ενημερώθηκα αρμοδίως ότι υπάρχει άμεσος κίνδυνος κατάρρευσης της κυβερνήσεως.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Φοιτητές, συλλαμβάνονται και βασανίζονται, αρνούνται ν' αποκαλύψουν πού βρίσκεται ο νεαρός αμφισβητίας σύντροφός τους. Αν δεν εκτελεστούν βρίσκουν καταφύγιο στα βουνά. «Αγριεμένοι ανάπηροι που επέστρεψαν από καυτές χώρες», όπως το θέτει ο ποιητής Ρεμπώ²⁹, «ανακουφίζονται απ' τις γυναίκες»³⁰. Επανάλαβε «αγριεμένοι». Επανάλαβε «ανάπηροι». Επανάλαβε «καυτές». Επανάλαβε «γυναίκες». -- Αλλά η ζωή δεν επαναλαμβάνεται και αυτό είναι ένα γεγονός που ενεργοποιεί μερικούς -- και η στιγμή, η στιγμή! -- αποθαρρύνει τους περισσότερους άλλους. -- Κοίτα, αυτό το γούνινο καπέλο είναι σχεδόν τόσο ψηλό όσο ένα πηλίκιο με φτερό! -- Ω, έλεγες κάτι;

ΚΟΜΗΣ

Κυρία, είπα ότι αν η κυβέρνηση καταρρεύσει αυτό το τριχωτό τέρας που κινείται προς τη Βαβυλώνα συνοδεία ανταρτών είναι πιθανό να επιτάξει τον πύργο σαν παρατηρητήριο.

(ΜΠΑΙΝΕΙ Η **ΠΑΡΑΜΑΝΑ** κλαίγοντας γοερά)

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Παιδιά, χαθήκαν, χαθήκαν!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Συνέχισε να ψάχνεις στη λίμνη όσο εγώ φωνάζω απ' το μπαλκόνι. ΦΥΓΕ!

(Η **ΠΑΡΑΜΑΝΑ** τρέχει έξω, μ' ολολυγή.

Στο μπαλκόνι)

ΕΪΣ! ΝΤΕΟΥΣ!

ΚΟΜΗΣ

Αυτά δεν είναι τα ονόματα των παιδιών. Αυτά είναι τα ονόματα των σκυλιών.

ΚΟΜΙΣΣΑ

²⁹ «A Season in Hell», 1873.

³⁰ «Fierce invalids returned from hot countries are comforted by women» είναι η αντιγραφή του Ουίλμας (συμπεριλαμβανομένου του τυπογραφικού λάθους). Η πραγματική πρόταση του Ρεμπώ γράφει: «Women pamper fierce invalids returned from hot countries».

ΕΪΣ, ΕΪΣ! ΝΤΕΟΥΣ, ΝΤΕΟΥΣ!

ΚΟΜΗΣ

Κεραυνός εν αιθρία, σου είπα!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ποια είναι τα ονόματα των παιδιών; Τα ξέρεις; Φώναξέ τα! Δεν έχει σημασία αν φωνάζεις τα ονόματα των σκυλιών ή των παιδιών. Αν γυρίσουν τα σκυλιά, θα γυρίσουν και τα παιδιά μαζί τους. Αν γυρίσουν τα παιδιά, τα σκυλιά θα γυρίσουν μαζί με τα παιδιά. Τράβα να παίζεις τώρα.

ΚΟΜΗΣ

Ο διευθυντής του ξενοδοχείου λέει ότι ολόκληρο αυτό το πάτωμα θα επιταχθεί απ' το στρατηγό και το επιτελείο του, πιθανόν πριν το ξημέρωμα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Είπα τράβα να παίζεις. Άλλη φορά θα ξέρω να μην αφήνω την πόρτα ξεκλείδωτη, θα την κλειδώσω, θα την αμπαρώσω, κι αν είναι απαραίτητο θα...

(Του πετάει μια παντόφλα)

ΕΞΩ, ΕΞΩ, ΦΥΓΕ!

(Ο **ΚΟΜΗΣ** φεύγει στα γρήγορα. Μπαίνει ο **ΣΟΦΕΡ-ΕΡΑΣΤΗΣ** απ' το μπαλκόνι με μια μεταξωτή ρόμπα)

ΣΟΦΕΡ

(Σηκώνει τους ώμους στρίβοντας ένα τσιγαριλίκι.

Ακούγεται με αυξανόμενη ένταση η ΜΠΑΛ-ΜΟΥΖΕΤ)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Να μου κρατάς το χρόνο. Πάντα. Εγώ αφήνω το χρόνο να φεύγει. Στιγμές, στιγμές. Η μικρότερη υποδιαίρεση του χρόνου είναι μία στιγμή, μία στιγμή.

ΣΟΦΕΡ

-- Στιγμή...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Στιγμή!

ΣΟΦΕΡ

Στιγμή.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Βασίζομαι σε μικρά πράγματα, μικρά αγγίγματα στο δέρμα, αισθήσεις στα νεύρα. Γι' αυτό υπάρχει. Ναι. Αυτό είναι.

ΣΟΦΕΡ

Μπορούμε να τρέξουμε ως τα σύνορα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Φοβάσαι;

ΣΟΦΕΡ

Το αμάξι έχει μείνει από βενζίνη και τα φρένα κάηκαν στα βουνά, αλλά μπορεί να υπάρχει κάποιο συνεργείο ή γραφείο ενοικίασης αυτοκινήτων.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αυτό είναι.

ΣΟΦΕΡ

Η στιγμή;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ναι, η στιγμή.

ΣΟΦΕΡ

Θα πρέπει να φύγεις χωρίς τα παιδιά.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τα παιδιά έχουν περισσότερες ζωές από μια γάτα και σχεδόν όλες έχω κι εγώ. Η στιγμή.

ΣΟΦΕΡ

Η στιγμή.

(ΕΚΕΙΝΗ ντύνεται)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Μπορείς να κατέβεις στο μπαρ μαζί μου όπως είσαι, γιατί σε μια ώρα κρίσης -- στιγμή -- τέτοια πράγματα είναι φυσικά. Η στιγμή. Σχεδιάζω να μείνω ξύπνια όλη τη νύχτα στο μπαρ και στο καζίνο. Έχω την τύχη στην άκρη των δακτύλων μου και στην άκρη της γλώσσας μου, θα παίξω μπακαρά και λίγη ρουλέτα και μετά θα ρίξω τα ζάρια. Ελπίζω το νόμισμα της χώρας να μην έχει χάσει την αξία του. Βλέπεις τί φοράω; Δαντελωτές κάλτσες κι ένα καπέλο με βελούδινα τριαντάφυλλα.

ΣΟΦΕΡ

Θα φορέσω την καινούρια μου στολή.

ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ

Ό,τι προτιμάς, αγάπη μου, αλλά εγώ θα κατέβω τώρα και όταν είσαι έτοιμος ψάξε να με βρεις στη...
Στιγμή.

(Φεύγει τραγουδώντας)

Σκηνή Έκτη

Το Υπνοδωμάτιο του Πύργου της **ΚΟΜΙΣΣΑΣ**. **ΕΚΕΙΝΗ** κλωτσά την πόρτα ν' ανοίξει και τρέχει μέσα, ακόμα τραγουδώντας αλλά τώρα μάλλον βραχνά.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ασαφές το πέρασμα του χρόνου, κάπου ανάμεσα στην επόμενη στιγμή και την αιωνιότητα, αν έχετε την καλοσύνη! Διαστάσεις; Απαιτείται μεζούρα για να τις μετρήσεις. Χα! Βρέθηκε το αντικείμενο!

(Αρπάζει μια μεζούρα και ξεκινά να μετράει τις διαστάσεις της, τραγουδώντας)

«Quand il me prends dans ses...» [«Όταν με παίρνει στα...»] -- Στήθος 92 -- ΣΟΥΤΙΕΝ! ... Μέση 61 -- «Il me parle tout bas» [«Μου μιλά ψιθυριστά»] -- γοφοί τέλειοι! ... Ωροσκόπιο, όχι ώρα του τρόμου. Εξαιρετική μέρα για νέες γνωριμίες! ... «Je vois la...» [«Βλέπω την...»] -- Και για να επιχειρήσετε παράτολμα... «Vie en Rose-se» [«Ζωή στα ροζ»]³¹ ... Θεέ μου, η ενεργειακή κρίση αυτής της παράστασης αποκλείει την απογευματινή αν όχι και τη βραδινή! ... Μπορεί ένα πλάσμα, με νόημα όπως εγώ, να μην έχει καλύτερη ανταμοιβή απ' τη μοίρα απ' όσο -- τί; -- Να συμπληρώσει τη διατροφή των ζώων στο ζωολογικό κήπο; ... «Il entrain dans mon cœur» [«Μπαίνει στην καρδιά μου»] -- Άραγε η αθάνατη Πιάφ να έκανε διφορούμενα υπονοούμενα; ... Ω, λεπτή σαν μια τρίχα από γατίσιο μουστάκι, αυτή η γραμμή ανάμεσα στο χυδαίο και το ζωτικό ... Αχ, αλλά -- Ο Χρόνος δεν μπορεί να σβήσει, ούτε να μαράνει την άπειρη -- ταχύτητά μου!

(**ΕΚΕΙΝΗ** εκσφενδονίζεται μέσα στο δωμάτιο σαν να μην υπάρχει άλλος λόγος)

Τί; Ω! Κουλουράκι της τύχης! Δε θα ήμασταν τίποτα χωρίς την κινέζικη κουζίνα!

(**ΕΚΕΙΝΗ** αρπάζει και δαγκώνει ένα κουλουράκι της τύχης, αγριοκοιτάζει το μήνυμα)

«H soup du jour [σούπα της ημέρας] είναι αγνό αλογίσιο κάτουρο» -- Ο κίτρινος κίνδυνος ξανά.

(Χτύπημα στην πόρτα)

Εσύ είσαι, παραμάννα, γυρνώντας με τα παιδιά απείραχτα απ' τους έκφυλους της λίμνης ή είναι, επιτέλους, η αγάπη;

(Μπαίνει ο **ΚΟΜΗΣ**, έχοντας εμφανώς δεχθεί τις υπηρεσίες του Γάλλου κουρέα)

Σκατά. Αν ήσουν κρίνος θα έλεγα πως μαλαματοκαπνίστηκες, είπα «μαλαματοκαπνίστηκες» όχι «ευνουχίστηκες», αλλά μια και είσαι ένα βρωμόχορτο, θα πω αυτό που είπα, ακόμα και πατινάροντας πάνω σε μια τρίχα από γατίσιο μουστάκι!

ΚΟΜΗΣ

Κυρία, αυτό είναι...

(Μπαίνει ένας **ΝΕΑΡΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ** κρατώντας χαρτοφύλακα)

³¹ «La Vie En Rose», Édith Piaf, 1945. <https://www.youtube.com/watch?v=0feNVUwQA8>

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ο τίτλος! Πώς τολμάς να τον σφετερίζεσαι;

ΚΟΜΗΣ

L'avocat [Ο δικηγόρος] Ντις-Γουόλεν!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Το μενού έχει αβοκάντο, pas un fruit de saison [δεν είναι φρούτο της εποχής]!

ΚΟΜΗΣ

Αυτή είναι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Το ξανάπες!

ΚΟΜΗΣ

Η συνήθης κοινωνική συμπεριφορά της.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Το να πεις «Μπορείτε να καθίσετε;» σε κάποιον που δεν έχει τίποτα πάνω στο οποίο να μπορεί να κάτσει θα ήταν υπερβολικά très mau-vais [πολύ άσχημο]. Και...

(Τινάζει το πίσω μέρος του σακακιού του)

Με μιας μέρας καθυστέρηση και ένα δολάριο λιγότερο, «μιας μέρας καθυστέρηση και ένα δολάριο λιγότερο»: ωραία έκφραση του αμερικανικού νότου! Ω, μα καθίστε! Το τρίξιμο μιας αχαμνής λεκάνης μου θυμίζει τα κρακεράκια στον εξώστη του σινεμά.

ΚΟΜΗΣ

Ο δικηγόρος βρίσκεται εδώ για να συζητήσουμε τους όρους του διαζυγίου μας.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αργότερα, αργότερα, όχι τώρα, με ρίχνεις μόλις έχω προλάβει τη στιγμή. ΕΞΩ, ΑΜΕΣΩΣ, ΦΥΓΕΤΕ!

ΚΟΜΗΣ

Ξεχνάτε τη θέση σας, Κυρία. Πρέπει να σας τη θυμίσω, Κυρία.

ΚΟΜΙΣΣΑ

ΟΡΟΙ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ! ΕΓΩ ΘΑ ΤΟΥΣ ΟΡΙΣΩ! ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΠΑΡΚΗΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΥ ΑΝΕΧΤΗΚΑ ΤΗ ΜΟΝΟΤΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΓΓΥΤΗΤΑΣ Ή ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ. ΩΣΤΟΣΟ, ΕΓΩ... --

(Η ΛΥΡΙΚΗ ΣΟΠΡΑΝΟ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΤΗΣ ακούγεται από μακριά)

Η ΣΟΠΡΑΝΟ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

«Oh, that we two were Maying –»³² [«Ω, οι δυο μας γιορτάζαμε την Πρωτομαγιά...»]

ΚΟΜΙΣΣΑ

-- Σώπασε...

(Η φωνή σβήνει, ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ξεροβήχει νευρικά)

Το φάντασμα της λυρικής της σοπράνο βεβηλώνεται τόσο συχνά...

(Ελαφρά παύση)

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

(Τσιριχτά)

Εξ όσων συνάγω.

ΚΟΜΗΣ

Όντας ενήμερος για τα γεγονότα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αρνούμαι την κηδεμονία των παιδιών! Κι όσο για τον οικονομικό διακανονισμό, όλα είναι στα χέρια μου τώρα! Υπάρχει κάτι άλλο που να μπορώ να πάρω;

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Ο Κόμης, ο σύζυγός σας, όστις τελεί υπό δικαιολογημένη αναστάτωση.

ΚΟΜΗΣ

Εξαιτίας των δικών της...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Δημοσίων τε και ιδιωτικών σχέσεων με...

ΚΟΜΗΣ

Ένα μαθητευόμενο χασάπη που παριστάνει το σοφέρ. Δεν μπορούσα να τους σταματήσω απ' όταν ανεβαίναμε τα βουνά. Η καρδιά μου με εγκατέλειπε ξανά και ξανά.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ας μιλήσουμε για δουλειές.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

³² «Oh, that we two were Maying» (1848), ποίημα του Charles Kingsley, σε σύνθεση του Ethelbert Woodbridge Nevin, <https://www.youtube.com/watch?v=uSToZ4yli44> (1914).

Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι εσείς...

ΚΟΜΗΣ

Δεν αρνείσαι το διαζύγιο...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Ο Κόμης Ρέτσου προτείνει να διατηρήσετε την κηδεμονία ενός τέκνου και ενός σκυλιού, κι εκείνος θα αναλάβει την κηδεμονία των υπολοίπων.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τα παιδιά πάνε, εξαφανίστηκαν! Η συζήτηση έχει λήξει! Ω, το σώμα μου φλέγεται! Φύγε αεροπορικώς, μην κοιτάξεις κάτω στα βουνά, άσε να ξεχαστούμε λες και δεν υπήρξαμε ποτέ ο ένας για τον άλλο, ποτέ! Θέλω να κάνω μια νέα αρχή, ν' αρχίσω μια καινούρια ζωή. Ω! Η στιγμή!

(Μπαίνει ο ΣΟΦΕΡ-ΕΡΑΣΤΗΣ)

Ο εραστής μου!

ΚΟΜΗΣ

Ομολογία! Παρουσία σου!

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Καταγράφηκε.

(Ο ΣΟΦΕΡ ξεκινά να γδύνεται)

Πιστεύω έχουμε αρκετά στοιχεία τώρα για να...

ΚΟΜΗΣ

Την αναγκάσουμε να υπογράψει.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Κυρία, υπογράψτε το...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πολύ βαρετό υλικό ανάγνωσης; Φέρτε μου ένα αστυνομικό μυθιστόρημα και θα το υπογράψω ευχαρίστως!

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Υπό τις παρούσες συνθήκες...

ΚΟΜΗΣ

Η υπεροψία.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Η στιγμή! Αυτό είναι!

ΚΟΜΗΣ

Δικηγόρε Αποδειξάκια, περίμενέ με στο λόμπι όσο εγώ...

(Φεύγει ο **ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ**)

-- Νιώθω ότι κάποια στιγμή της ζωής μας χάσαμε το τρένο μεταξύ μας.

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Στο πλάι)

Ω, Θεέ μου, όχι!

ΚΟΜΗΣ

Η αλήθεια του πράγματος είναι πως νιώθω ότι αν...

(Ο **ΣΟΦΕΡ** σβήνει τα φώτα για μια στιγμή ενώ αφαιρεί το εσώρουχό του. Μετά ανάβει μια λάμπα και ξαπλώνει στο κρεβάτι καπνίζοντας)

Αν πηγαίναμε πίσω στο σημείο Α ή ακόμα και στο σημείο Β ή στο σημείο Γ, η φρικτή και βαθιά θλιβερή αποξένωση που έχει...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τα αλφαβητικά σημεία στα οποία αναφέρεσαι...

ΚΟΜΗΣ

Τα στάδια του ευνουχισμού μου.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τώρα έχει ολοκληρωθεί. Είδες τον εραστή μου να γδύνεται. Νισάφι πια, για έναν άνδρα καρδιακό. Καλή τύχη στα βουνά! Να κάνεις το πέρασμα γρήγορα! Η πόλη πρόκειται να καταληφθεί από...

ΚΟΜΗΣ

Σκέψου, μια στιγμή.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Όχι, όχι, είμαι μπροστά απ' τη στιγμή. Στιγμή. Στιγμή. Μπροστά της. Αυτό είναι!

ΚΟΜΗΣ

Υποφέρεις από...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τίποτα, δεν υποφέρω ποτέ!

ΚΟΜΗΣ

Να με συγχωρείς. Πίστευα πως ήσουν ακόμα ζωντανή αλλά.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τόση κοσμηγία³³! Ανυπόφορη! Έξω, φύγε! Μάζεψε την παραμάννα και τα παιδιά! Δραπετεύστε απ' την πόλη πριν...

ΚΟΜΗΣ

Η αναρχία...;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Επικρατήσει!

ΚΟΜΗΣ

Έχω τακτοποιήσει την ώρα της αναχώρησής μου και θα φύγω όταν αυτή έλθει.

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** ακουμπά τα δακρυσμένα του μάτια μ' ένα μεταξωτό μαντίλι και περνά στο μπαλκόνι)

Είμαστε στον υψηλότερο όροφο του...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Του πύργου, του πύργου!

ΚΟΜΗΣ

Ένας πύργος απ' τον οποίο μπορώ να δω τη θριαμβευτική προέλαση των...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Δυνάμεων του επόμενου εραστή μου, να κατεβαίνουν απ' τα βουνά στην πρωτεύουσα, μια λιμασμένη αγέλη λύκων· θα είμαι εδώ να τους υποδεχθώ.

ΚΟΜΗΣ

Δεν μπορεί να μιλήσει κανείς λογικά μαζί σου.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αγόρασα όλο τ' ανθοπωλείο για να πετάξω λουλούδια στους άνδρες απ' τα βουνά.

(Τρέχει στο μπαλκόνι)

Μ' ΑΚΟΥΤΕ; Μ' ΑΚΟΥΤΕ;

³³ «weltschmerz», μια απαθής ή καταθλιπτική στάση απέναντι στον κόσμο.

(Μια σάλπιγγα από μακριά)

ΣΑΛΠΙΖΟΥΝ ΕΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗ! ΤΩΡΑ ΦΥΓΕ!

ΚΟΜΗΣ

(Πηγαίνοντας προς την πόρτα)

Θα σου δώσω μία ώρα για να ξανασκεφτείς την...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τί είναι μία ώρα; Ποτέ μου δεν άκουσα για μία ώρα, ξέρω μόνο τη στιγμή.

ΚΟΜΗΣ

Μία στιγμή είναι το μέτρο του χρόνου κατά τον οποίο τα πράγματα εκρήγνυνται.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Το ξέρω αυτό, αυτό το ξέρω!

(Ο **ΚΟΜΗΣ** φεύγει)

ΕΡΑΣΤΗΣ

Βάλε την αλυσίδα στην πόρτα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Είναι αυτό διαταγή;

ΕΡΑΣΤΗΣ

Ναι.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Με την καινούρια σου στολή πήραν τα μυαλά σου αέρα, αν υποθέσουμε πως υπάρχουν.

ΕΡΑΣΤΗΣ

Έλα στο κρεβάτι.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Κοιμήσου. Θα διαβάσω το αστυνομικό μου μυθιστόρημα μέχρι να προελάσουν οι δυνάμεις των ανταρτών κάτω απ' τον πύργο, για να τις ράνω με λουλούδια.

ΕΡΑΣΤΗΣ

-- Με βαρέθηκες;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ναι!

ΕΡΑΣΤΗΣ

-- Θα σου κόψω την καρδιά.

(Τραβάει μαχαίρι)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τυλίξου με το σεντόνι και φύγε απ' το κρεβάτι μου κι απ' τον πύργο μου, και γύρνα πίσω στα βουνά, περήφανος με τα κέρατά σου.

(**ΕΚΕΙΝΗ** έχει τραβήξει περίστροφο. Πυροβολεί πάνω απ' το κεφάλι του. **ΕΚΕΙΝΟΣ** τυλίγεται με το σεντόνι και τρέχει έξω. **ΕΚΕΙΝΗ** κλείνει με μια κλωτσιά την πόρτα και βάζει την αλυσίδα.

Από μακριά ακούγονται εκρήξεις)

Τα ηττημένα απομεινάρια των κυβερνητικών δυνάμεων υποχωρούν! Το παλάτι φλέγεται. Η λίμνη αντανακλά την έκρηξη! Η στιγμή, η στιγμή! Δεν πρέπει να εμφανιστώ πολύ γρήγορα! Θα ξεκουραστώ τώρα για αύριο...

(Η σκηνή σκοτεινιάζει)

Σκηνή Έβδομη

ΚΟΜΙΣΣΑ

Οι τρεις αστερίσκοι στη σελίδα σημαίνουν αργότερα. Καμιά φορά σε μια διασκέδαση τέτοιου είδους, ένα κομμάτι της επαναλαμβάνεται όπως το θέμα μιας φούγκας επιστρέφει ελάχιστα παραλλαγμένο. Τουλάχιστον έτσι εκλογικεύουμε μια επανάληψη ή επανεμφάνιση όπως... --

(Ο **ΚΟΜΗΣ** μπαίνει φορώντας πελώρια κέρατα ελαφιού)

Πώς γίνεται ένας άνδρας ευτραφής σαν εσένα, παρά τον κορσέ σου, να καταφέρνει να περάσει μέσα από μια κλειδωμένη πόρτα; Και ειδικά μ' αυτά που έχεις στο κεφάλι;

ΚΟΜΗΣ

Κυρία, έχουμε δυο καρέκλες εδώ, ας καθίσουμε viz-a-viz [πρόσωπο με πρόσωπο] για μια σοβαρή συζήτηση.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ας μην, ας μην, ας μην. Επικαλούμαι αφόρητη βαρεμάρα.

ΚΟΜΗΣ

Η συνήθης κατάστασή σου.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Με κρατά μπροστά απ' τη στιγμή. Εσύ έχεις ξεμείνει από καιρό πίσω. Νομίζεις ότι είναι εύκολο για μένα, νομίζεις ότι δε χρειάζεται προσπάθεια από μέρους μου για να εκτελέσω...

ΚΟΜΗΣ

Ένα μοναχικό ταγκό σε...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τριπλό ρυθμό. Κοίτα. Το εισιτήριό μου για την μπαλ-μουζέτ. Για σένα δεν υπάρχει τίποτα άλλο εκτός από τη θέα.

ΚΟΜΗΣ

Κυρία, με μπερδεύετε. Σπανίως ταράζομαι, αλλά, ειλικρινά, τώρα...

(**ΕΚΕΙΝΗ** αρπάζει έναν ψεκαστήρα και τον ψεκάζει στα μάτια)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Κλεις;

ΚΟΜΗΣ

Για άλλη μια φορά σ' εκλιπαρώ: κάθισε κάτω: συζήτησε την κατάσταση.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Όταν είμαι μπροστά απ' τη στιγμή είμαι μπροστά απ' την κατάσταση. Τώρα τράβα στη στρωματσάδα σου και συζήτησε την κατάσταση με τον εαυτό σου. Δε θα σ' αφήσω να με ρίξεις. Δεν υπάρχει «η κατάστασή μας». Έχεις τη δική σου κατάσταση κι εγώ έχω τη δική μου.

ΚΟΜΗΣ

Δε δείχνεις ούτε το απαιτούμενο ενδιαφέρον για την εξαφάνιση των παιδιών.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Μιλάς με τόσα κλισέ. Ποτέ δε θα προλάβεις τη στιγμή, πόσο μάλλον να την ξεπεράσεις.

ΚΟΜΗΣ

Σοβαρή συζήτηση! Επιβάλλεται τώρα!

(ΕΚΕΙΝΗ ανοίγει το ραδιόφωνο)

ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Οι χωρικοί ερμήνευσαν την εμφάνιση του κομήτη με τις δυο ουρές ως τον Αιγόκερο και τον αδελφό του που με δυνάμεις των ανταρτών καταλαμβάνουν την πρωτεύουσα. Η Κυβέρνηση καθησυχάζει, δεν είναι καιρός για πανικό, αλλά συμβουλεύει τον άμαχο πληθυσμό, ειδικά τις κυρίες, να παραμείνουν προστατευμένες μέχρι να περάσει η κρίση. Πρέπει να ληφθεί υπόψιν ότι οι αντάρτες έζησαν σε σπηλιές στα βουνά και η παρατεταμένη αγαμία τούς έχει ανοίξει την όρεξη για γυναικεία σάρκα. Η φινέτσα των γυναικών μας θα μπορούσε να τους υποκινήσει σε βιασμό.

ΚΟΜΙΣΣΑ

ΧΑ, το αντίθετο του «ΑΧ»!

ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

-- Ο Υπουργός μας της Τελευταίας Απέλπιδος Επανάστασης, σε μια σύντομη συνέντευξη από το αεροδρόμιο, μας είπε σχετικά με το ζήτημα... --

(Ακούγεται μια ξέπνοη, τρεμουλιαστή φωνή)

«Η κατάσταση είναι μια απ' τις πιο πεγίπλοκες κρίσεις, αλλά όχι η μοναζική, και ζεν πγέπει να επιτγέψουμε να ζιακοπούν οι ζιαπγαγματεύσεις για την απόζυγση των ζτγατευμάτων, που θα οζηγήσει στη ζιπλωματική αποκλιμάκωση του... -- [Με γερμανική προφορά]

(Ηχος: έκρηξη: η φωνή σταματά απότομα και ακολουθούν κραυγές)

ΚΟΜΗΣ

Κλείσ' το, κλείσ' το!

(Η **ΚΟΜΙΣΣΑ** αυξάνει την ένταση)

Κυρία, είπα «ΚΛΕΙΣ' ΤΟ»!

(**ΕΚΕΙΝΗ** τον σπρώχνει προς το μπαλκόνι με το όπλο για ελέφαντες)

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Τραγουδώντας με διαπεραστική φωνή)

Πήδα, Μπαμπάκα, πήδα! Πήδα, Μπαμπάκα, πήδα, Πήδα, Μπαμπάκα, Πήδα!

ΚΟΜΗΣ

Κυρία, ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πήδα, Μπαμπάκα, πήδα!

ΚΟΜΗΣ

ΚΥΡΙΑ, ΕΙΣΤΕ...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Είτε κανείς πως δεν είμαι; Πήδα, Πήδα, Πήδα.

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** ανοίγει ένα μεγάλο πορτοκαλί παρασόλι με το λογότυπο του Orange Julius³⁴ και αιωρείται απ' το μπαλκόνι με τα πόδια του να τινάζονται με μανία στον αέρα)

ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Ο Ηγέτης μας ακόμα αναπαύεται στο Νοσοκομείο Γουάλντερμαλ Σιντ. Το ελαφρύ εγκεφαλικό επεισόδιο που εκδηλώθηκε εχθές το βράδυ, και κατέστη περιπλοκότερο λόγω της καρδιακής ανακοπής, δε θεωρείται λόγος ανησυχίας από τους θεράποντες ιατρούς. Για πρωινό έλαβε ένα και μισό τηγανιτό αυγό και μια γουλιιά χυμό φραγκοστάφυλο. Στα παιδάκια που τον επισκέφθηκαν έκανε χαμογελαστές γκριμάτσες και σχημάτισε το σήμα της νίκης μέσα στο πλαστικό δοχείο του. Η σύζυγός του, Μπίτσι, στο διπλανό δωμάτιο συνεχίζει τις προετοιμασίες για το γάμο με το Τσουτσουνάκι του. Όταν χαμογέλασε στο πουλάκι, αυτό μάδησε. Εν ολίγοις, η ατμόσφαιρα είναι γεμάτη καλή διάθεση, κτλ.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αν αυτή είναι παραγωγή του Τζο Παπ, ας έμενε καλύτερα στο πάρκο³⁵.

(**ΕΚΕΙΝΗ** σφυρίζει με τα δάχτυλά της.

³⁴ Αμερικανική μάρκα φρουτοποτού.

³⁵ Joseph Papp (1921-1991), Αμερικανός θεατρικός παραγωγός και σκηνοθέτης, ιδρυτής του Shakespeare in the Park, ένα θεατρικό πρόγραμμα που ανέβασε σαιξπηρικές παραστάσεις στο ανοιχτό θέατρο Delacorte, στο Central Park της Νέας Υόρκης.

Μπαίνει ο **ΛΑΚΕΣ**)

Ίσιωσε το μετεωρισμό του Κόμη με το όπλο του για ελέφαντες!

(Ο **ΛΑΚΕΣ** πυροβολεί το παρασόλι και ο **ΚΟΜΗΣ** πέφτει στο μπαλκόνι -- ακούγεται ήχος σαν από σκασμένο λάστιχο ή εξαέρωση καλοριφέρ)

ΛΑΚΕΣ

Ο μετεωρισμός διορθώθηκε.

(Υποκλίνεται και ξεκινά να φύγει)

Ω. Το όπλο για ελέφαντες. Με συγχωρείτε...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Pas maintenant: plus tard [Όχι τώρα, αργότερα].

(**ΕΚΕΙΝΗ** παίρνει το όπλο για ελέφαντες και το σηκώνει μελαγχολικά στον αριστερό της κρόταφο)

Η δίοδος της μήτρας είναι η μόνο είσοδος στη ζωή, αλλά υπάρχουν αμέτρητες εξοδοι...

(Με αυξανόμενη ένταση ακούγεται η **ΛΥΡΙΚΗ ΣΟΠΡΑΝΟ**)

ΣΟΠΡΑΝΟ

«Oh, dry those tears, oh, calm those fears, life was not made for... --» [«Ω, στέγνωσε αυτά τα δάκρυα, ω, καταλάγιασε αυτούς τους φόβους, η ζωή δεν είναι για τη... --»]

ΚΟΜΙΣΣΑ

Θλίψη.

ΣΟΠΡΑΝΟ

«'Twill come, alas, but soon 'twill pass, there will be sunshine... --» [«Θα έρθει, αλίμονο, αλλά σύντομα θα περάσει, θα έχει λιακάδα... --»]

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αύριο. Η μητέρα τραγουδούσε μετά την ώρα του τσαγιού, με το κλασσικό προφίλ της υψωμένο και τις δαντελένιες κουρτίνες να επιτρέπουν να περάσει, τρυφερά φιλτραρισμένο το τελευταίο φως του απογεύματος, λες και περνούσε μέσα απ' τα φτερά μιας νυχτοπεταλούδας. Troppo languissimo [Πολλή νωθρότις]! Ώρα για ενδομυϊκή ένεση!

(**ΕΚΕΙΝΗ** παίρνει μια μεγάλη σύριγγα, σηκώνει τη φούστα της, κάνει την ένεση: το φως αναβοσβήνει άγρια: τα πυρά του πυροβολικού πλησιάζουν)

Χα, ο ρυθμός ξαναρχίζει, εκπληκτικά!

(Μπαίνει τρέχοντας η **ΠΑΡΑΜΑΝΑ**)

Τα ακριβά μου παιδιά είναι ακόμα χαμένα;

(Η **ΠΑΡΑΜΑΝΑ** κλαίει με λυγμούς)

Φτάνει με τα υδραυλικά, Παραμάννα! Θέλω τη σάλπιγγα και το τύμπανο του μικρού. Τρέχα! Φέρ' τα! Τη σάλπιγγα! Τα-ντα-ντα-ΝΤΑΑΑΑ! Το τύμπανο! Μπουμ, μπουμ, μπουμ! Ινδιάνικο πολεμικό λοφίο! Φέρ' το! Όλα αμέσως αν όχι πιο γρήγορα! Κουνήσου, παλιόγρια!

(Η **ΠΑΡΑΜΑΝΑ** τρέχει έξω. Η **ΚΟΜΙΣΣΑ** πηγαίνει πάνω-κάτω στο δωμάτιο με μεγάλες ανήσυχες δρασκελιές)

Τα-τα, τα-ΤΑΑΑ! Στο μπαλκόνι; Όχι, στο λόμπι! Θα τον υποδεχθώ στην είσοδο. Ας ντυθώ αμέσως! Πα-ρα-μασά-ναα!

(Η **ΠΑΡΑΜΑΝΑ** επιστρέφει τρέχοντας με τη σάλπιγγα, το τύμπανο και το πολεμικό λοφίο)

Παλιόγρια, με καθυστερείς! Φέρε μου το δερμάτινο σύνολο, τώρα, τώρα, αυτή τη στιγμή! Πρέπει να το φορέσω! Καλύτερα να μάθεις να περπατάς πιο ζωντανά αν δε θες να χαθείς μαζί με τα παιδιά και τα σκυλιά! Κράτα το σακάκι όσο φοράω το παντελόνι!

(Φοράει το δερμάτινο παντελόνι)

Τώρα το σακάκι πριν μετρήσω ως το δυο!

(Η **ΠΑΡΑΜΑΝΑ** έχει λαχανιάσει σαν σκυλί)

Κατάρα της κολάσεως, το χέρι μου πιάστηκε στη φόδρα! Βγάλ' το! Σκίς' τη! Τη φόδρα!

(Σκίζει τη φόδρα του μανικιού)

Κεραυνός εν αιθρία! Κοίτα έξω και δες αν...! Απ' το μπαλκόνι κοίτα! Τί βλέπεις;

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Πολλούς, πολλούς άνδρες έρχονται!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Καλά νέα! Πάντα! Τί άλλο βλέπεις;

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Σημαίες ανεμίζουν! Ουρανός τόσο μπλε!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τανκ; Το πυροβολικό; Πύραυλοι; Τι είδους ενθουσιασμός; Μίλα! Μίλα δυνατά!

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Ήλιος! Τυφλή! Αφήσει εμένα, παρακαλώ!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Κεραυνός εν αιθρία, κατάρα της κολάσεως! Φύγε απ' την πόρτα, άσε με να δω!

(**ΕΚΕΙΝΗ** σπρώχνει την ηλικιωμένη γυναίκα στην άκρη και τρέχει στο μπαλκόνι, για να κοιτάξει. Ξαφνικά βγάζει ένα ουρλιαχτό και φυσάει μια διαπεραστική νότα στη σάλπιγγα)

Ο Στρατηγός έρχεται, έρχεται! Ακούγεται η μάχη που συνεχίζεται! Αχ, αγάπη μου! Ο ήλιος είναι τρομερός, ο ουρανός εκθαμβωτικός! Ναι, ναι, πολλοί άνδρες έρχονται! Το ξενοδοχείο έχει επιταχθεί, του δωματίου μου συμπεριλαμβανομένου! Ξέχασα τον εραστή μου. Δε θυμάμαι το σοφέρ που ζέσταινε το χέρι του κάτω απ' τη φούστα μου όταν περνούσαμε τα χιονισμένα βουνά! Πάει πολύς καιρός, πού να θυμάμαι; Ο σύζυγος; Πρέπει να εκτελεστεί! Σφύριξε στα σκυλιά μου! Εϊς! ΝΤΕΟΥΣ! Πα-ρα-μάααα-ναααα! Είπα σφύριξε, οπότε θα σφυρίξεις, φρόντισε να μου γίνεις χρήσιμη, αλλιώς έφυγες!

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Οι γριές γυναίκες δε σφυρίζουν!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πού χρησιμεύουν, τότε; Κεραυνός εν αιθρία! Οι γριές γυναίκες πρέπει να σφυρίζουν! Δεν έχουν τίποτα άλλο να κάνουν.

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Ω, εγώ.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Εσύ!

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Εγώ.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Εγώ, εγώ, όχι εσύ! Το δικό σου Εγώ είναι μόνο το δικό σου Εγώ, αλλά το δικό μου είναι η στιγμή, η στιγμή! Είμαι μπροστά από κάθε στιγμή, πρέπει να μείνω μπροστά από κάθε στιγμή! Θα λαμπαδιάσω το λόμπι! Δερμάτινα; Όχι! Λάθος! Μετά τα βουνά θα θέλει μια γυναίκα που φορά ένα σύννεφο! Αχλή από σιφόν! Φόρεμα, όχι δερμάτινα! Σιφόν! Γοβάκια, όχι μπότες! Το ένστικτό μου! Φέρε το αχνορόδινο σιφόν μου! Θεέ μου, είσαι τόσο γριά και τόσο αργή! Θα μπει στο λόμπι πριν φτάσω να τον υποδεχθώ! Βγάζω το δερμάτινο. Φορώ το σιφόν. Όχι το πολεμικό λοφίο, όχι το τύμπανο, όχι τη σάλπιγγα. Στήθος ορατό μέσα από ρόδινο σιφόν. Ααααχ! Ααααχ!

(Με φοβερή ταχύτητα βγάζει το δερμάτινο σύνολο και φορά την τριανταφυλλί σιφόν τουαλέτα)

Ααααχ! Ααααχ! Ποιες γόβες ταιριάζουν;

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Εγώ.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Εσύ, παλιόγρια; Όχι εσύ! Μη στέκεσαι μπροστά μου! Άνοιξε μου το δρόμο προς την πόρτα! Θ' αποπλανήσω το στρατηγό μ' ένα χαμόγελο. Θα τον κοιτάξω στα μάτια και μετά θα χαμηλώσω το βλέμμα μου στο κορμί του: Μαγεμένη! Ζητώντας! Περιμένοντας! Φύγε από μπροστά μου, κατεβαίνω. Ξέχνα τα παιδιά και τα σκυλιά, ξέχνα τα σκυλιά και τα παιδιά! Αυτή είναι η απόλυτη στιγμή! Τώρα! Έξω! Φύγε!

(Τρέχει στην πόρτα, στρέφεται πίσω απότομα)

Άρωμα στα σεντόνια, στα μαξιλάρια. Ένα τριανταφυλλένιο σύννεφο! Θα έρθει στο δωμάτιό μου! Ω! Όχι! Δεν έχω προσπεράσει τη στιγμή! Γρήγορα, γρήγορα! Πρέπει να προσπεράσω τη στιγμή πριν συναντήσω το Στρατηγό στο λόμπι! Χα, γρήγορα, χα, πιο γρήγορα, χα, όσο πιο γρήγορα μπορώ! Αχ, τώρα προσπέρασα τη στιγμή και μπορώ να κατέβω για τη συνάντηση με το θριαμβευτή ηγέτη που θα κοκαλώσει μπροστά μου, θα δει τον ύπνο στα χέρια μου, ναι, την ανάπαυση μετά τη...! Αυτό είναι! Η στιγμή! Η στιγμή! Η στιγμή!

(ΕΚΕΙΝΗ φεύγει.

Η **ΠΑΡΑΜΑΝΑ** ακολουθεί με το τύμπανο, τη σάλπιγγα, το πολεμικό λοφίο. Ο **ΚΟΜΗΣ** ανασηκώνεται τρέμοντας)

ΚΟΜΗΣ

Η απόδραση είναι αδύνατη. Τρόμος. Πού είναι; Θα έφυγε με τον εραστή της, το σοφέρ απ' το... Η καρδιά μου δεν μπορεί να τ' αντέξει. Να μείνω ή να φύγω, μόνος και στις δυο περιπτώσεις. Με εξαπάτησε για το πού πάμε. Ξύπνησα στο ξέπνοο πέρασμα το καλυμμένο με χιόνι. Την είδα να σκύβει πάνω απ' το σοφέρ-εραστή της. Η ταχύτητα του οχήματος πολύ πάνω απ' το επιτρεπόμενο όριο ταχύτητας. Τώρα: παγιδευμένος. Η πρεσβεία ερειπωμένη. Η καταστροφή στην πόλη δε σταματάει ούτε στιγμή. Τί να κάνω; Αδύνατο να φανταστώ. Θα καθίσω στο κρεβάτι της, η λαχτάρα και ο τρόμος μέσα μου και τα δυο, η καρδιά μου χτυπάει υπερβολικά γρήγορα. Η ζωή μου. Τί; Την ελέγχει. Ποιος; Μια γυναίκα μπροστά από κάθε στιγμή. Συναγωνίζεται το χρόνο. Δαιμονισμένη από μια δύναμη να δρα μία στιγμή πριν από κάθε στιγμή. Να λέει πάντα «Αυτό είναι». Ποτέ, ποτέ, «Τί είναι;». Πάντα «Αυτό είναι», «Αυτό είναι». Εγώ; Να κάνω τί; Να κάτσω. Να περιμένω. Εγκαταλελειμμένος. Δε θα κλάψω από αυτολύπηση. Η λύπηση πρέπει να προέρχεται απ' τους άλλους, όχι απ' τον εαυτό μας. ΕΝΤΑΞΕΙ. Εντάξει. Θα περιμένω. Μπορεί να επιστρέψει στο δωμάτιο...

(Μπαίνει ο ΓΙΑΤΡΟΣ)

Αχ, να ο Γιατρός.

ΓΙΑΤΡΟΣ

(Δυνατά, σαν ν' απευθύνεται σε συνέλευση)

Λοιπόν, λοιπόν, είστε ένας νέος άνδρας ακόμη.

ΚΟΜΗΣ

Δεν είπα πως ήμουν γέρος.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Ω, μα όχι. Ωστόσο, όπως και να 'χει.

(Μπαίνει ο **ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ**)

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Έχετε μια θαυμάσια θέα πάνω απ' τη λίμνη και τα βουνά.

ΚΟΜΗΣ

Αυτό είναι εν μέρει το πρόβλημα. Βλέπω τους αντάρτες να προελαύνουν στην πόλη.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Δεν αναφερόμαστε στις δυνάμεις του Στρατηγού ως αντάρτες. Ο όρος είναι απελευθερωτές, ήρωες. Ωστόσο, όπως και να 'χει, εκπλήσσομαι κάπως που ένας ευγενής εμφανώς εύπορος επέλεξε να παραμείνει στην...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

(Χαμηλώνοντας την εφημερίδα του)

Η γυναίκα του το επέλεξε.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Ω. Η γυναίκα του το επέλεξε.

ΚΟΜΗΣ

Μια γυναίκα που δε μοιάζει με γυναίκα. Πώς να την περιγράψω;

ΓΙΑΤΡΟΣ

Ίσως θα ήταν καλύτερο να μιλήσουμε για τα συμπτώματά σας.

ΚΟΜΗΣ

Απελπισία. Σπαραγμός. Δεν είχα σκεφτεί κάτι παράξενο γι' αυτήν, μόνο πως κάποιες φορές πάθαινε κάποιου είδους, κάποιου είδους, κάποιου είδους...

ΓΙΑΤΡΟΣ

Ω, μιλήστε ανοιχτά.

ΚΟΜΗΣ

Κρίσεις;

ΓΙΑΤΡΟΣ

Α, κρίσεις. Αλλά τα δικά σας συμπτώματα;

ΚΟΜΗΣ

Δεν μπορώ να κουνηθώ.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Κινείστε.

ΚΟΜΗΣ

Γνωρίζοντας τον κίνδυνο του να παραμένω.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Θανάσιμος κίνδυνος. Του το είπα.

ΚΟΜΗΣ

Κι ωστόσο είμαι ανίκανος να φύγω. Αδύνατο, μα ακόμα την αγαπώ.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Εννοείται πως σας έχει...;

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Σκλαβώσει.

ΚΟΜΗΣ

Αυτό που δεν καταλαβαίνετε είναι πως...

ΓΙΑΤΡΟΣ

Με την ησυχία σας, σκεφτείτε μια στιγμή.

ΚΟΜΗΣ

Σε παρακαλώ, μη λες «στιγμή». Αυτή είναι η καρδιά του προβλήματος.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Πίεση, σφυγμοί ανεβασμένοι. Θα πρότεινα άμεση...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Απόδραση από...

ΓΙΑΤΡΟΣ

Από την πόλη για να γλιτώσετε από...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Προειδοποίησα τον Κόμη για...

ΓΙΑΤΡΟΣ

Καταλαβαίνω πλήρως την έκταση του ρίσκου μέχρι...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Μέχρι η πόλη «ν' απελευθερωθεί».

ΓΙΑΤΡΟΣ

Ακριβώς. Ν' απελευθερωθεί.

ΚΟΜΗΣ

Ξέρω πως πρέπει να φύγω, πρέπει να φύγω, αλλά...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Ο σοφέρ είναι ο εραστής της γυναίκας του.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Μάλιστα. Μάλιστα. Όμως μπορείτε...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Να οδηγήσετε;

ΚΟΜΗΣ

Η πόλη περιβάλλεται από βουνά. Ψηλά βουνά, το υψόμετρο είναι...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Τα βουνά γύρω από...

ΓΙΑΤΡΟΣ

Την απελευθερωμένη πόλη;

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Τον τρομοκρατούν.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Α, μάλιστα, φυσικά τότε. Η αμοιβή μου είναι...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Και η δική μου είναι...

(Και οι **ΔΥΟ** εμφανίζουν τους λογαριασμούς. Ο Κόμης σηκώνεται πανικόβλητος)

ΚΟΜΗΣ

Ω, μη μ' αφήνετε μόνο!

ΓΙΑΤΡΟΣ

Ησυχάστε, ησυχάστε.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Η αμοιβή μου είναι...

ΓΙΑΤΡΟΣ

Και η δική μου είναι...

ΚΟΜΗΣ

Όχι, δεν πρέπει να μ' αφήσετε!

ΓΙΑΤΡΟΣ

Τς, τς.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Τς, τς. Σας παραδώσαμε τους...

ΓΙΑΤΡΟΣ

Λογαριασμούς μας. Πρέπει να γυρίσουμε σπίτι τώρα.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Όλοι εμείς που είμαστε αφοσιωμένοι στο...

ΓΙΑΤΡΟΣ

Στο Στρατηγό.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Στον Αιγόκερο.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Πρέπει να ετοιμαστούμε για...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Να γιορτάσουμε.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Ακριβώς. Την απελευθέρωση. Η αμοιβή μου είναι...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Πληρωτέα τοις μετρητοίς τώρα.

ΚΟΜΗΣ

Θα σας πληρώσω διπλά αν...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Αδύνατο.

ΚΟΜΗΣ

Σας ικετεύω.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Όχι.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Όχι, όχι, πρέπει να φύγουμε. Βοήθησέ τον να βγάλει το...

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Πορτοφόλι.

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** παίρνει το πορτοφόλι του **ΚΟΜΗ** απ' το παλτό του και αρπάζει το περιεχόμενό του· τρέχει προς την πόρτα)

ΓΙΑΤΡΟΣ

Περίμενε, περίμενε, σταμάτα, κλέφτη!

(Τρέχει πίσω απ' το **ΔΙΚΗΓΟΡΟ**)

ΚΟΜΗΣ

Κεραυνός εν αιθρία!

(Σκοτεινιάζει)

Είμαι μόνος στο σκοτάδι!

Σκηνή Όγδοη

Το λόμπι. Στο κέντρο του ένα κυκλικό ντιβάνι ντυμένο με βελούδο. Αριστοκρατικοί **ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ** της εξέγερσης περιφέρονται σαν αποβλακωμένοι, μωρολογώντας ασκόπως ενώ αγγίζουν τα κοσμήματά και τα διακριτικά του αξιώματός τους.

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΑ

Αχ, αγαπητέ μου Συνταγματάρχη! Αχ, αγαπητέ μου Συνταγματάρχη!

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

Σουτ! Οι ταυτότητες καταργούνται.

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΑ

Όχι απ' όταν πέθανε η γυναίκα σας, η Ισαβέλλα.

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

Εγώ, εσείς, δεν είμαστε εδώ.

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΑ

Μα το κυνήγι των φασιανών πριν από ένα μήνα...

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

Κάτσε κάτω και βούλωστο.

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΑ

Τόσο όμορφο παλλαντιανό αρχοντικό, κήποι, βεράντες, σιντριβάνια!

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

Παραίσθηση, σκέτη ονειροφαντασία!

ΜΙΑ ΓΗΡΑΙΑ ΕΥΓΕΝΗΣ

Μοιάζουν περισσότερο σαν αδελφές παρά για μητέρα και κόρη.

ΜΙΑ ΑΛΛΗ

Γιαγιά και εγγονή.

Η ΠΡΩΤΗ

Περισσότερο σαν δυο αδελφές.

ΜΙΑ ΑΛΛΗ

Εντάξει, αδελφές, επίμονη παλιόγρια.

Η ΠΡΩΤΗ

Τυχοδιώκτρια, ξεμωραμένη! Αλητήρια!

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΑ

Η πρασιά φωτισμένη από φωτοβολίδες, φύγετε απ' το τρένο μου!

ΔΟΥΚΙΣΣΑ

Αξιογέλαστη ξιπασιά. Πριν νυχτώσει μαργαριτάρια φοράει μόνο η Χήρα Βασίλισσα.

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΑ

Είναι αλήθεια πως περπατά με δυο μπαστούνια, είναι αλήθεια, αλήθεια, είναι;

ΔΟΥΚΙΣΣΑ

Ανοησίες. Η Κονστάνς χορεύει γκαβότα και σκωτσέζικους χορούς! Δεινή ιππέας. Ίσα μια ιδέα ρευματοειδής αρθρίτιδα.

(Όσο διαμείβονται αυτά ακούγονται πυροβολισμοί από μακριά)

ΜΕΓΑΦΩΝΟ

(Στριγγλίζοντας)

ΟΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΤΕΛΑΒΑΝ ΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ.

(Αρκετές **ΚΥΡΙΕΣ** φωνάζουν, η **ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΑ** λιποθυμά και πέφτει στο ντιβάνι. Η **ΔΟΥΚΙΣΣΑ** αρπάζει τα κοσμήματά της)

ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΩ. ΟΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΔΙΟΙΚΟΥΝ ΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΚΑΙ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΛΕΩΦΟΡΟ.

(Η **ΔΟΥΚΙΣΣΑ** καταρρέει. Μια **ΓΗΡΑΙΑ ΚΥΡΙΑ** αρπάζει τα κοσμήματά της)

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ. ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΕΙΝΑΙ ΚΛΕΙΣΤΟ.

(Ο **ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ** παθαίνει μια κρίση και πέφτει πάνω στην **ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΑ** -- ο πολυέλεος πέφτει απ' το ταβάνι καθώς εκρήγνυται μια βόμβα)

ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΗΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

«Il ne peut être que le fin du monde, en avançant!» [«Δεν μπορεί να είναι παρά το τέλος του κόσμου, προελαύνουν!»]

ΜΕΓΑΦΩΝΟ

ΚΗΡΥΣΣΕΤΑΙ ΑΜΕΣΗ ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΠΟΥ ΤΕΛΕΙ ΥΠΟ ΞΕΝΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ, Η ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΞΕΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΘΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙ ΠΑΡΑΥΤΑ Ή ΠΑΡΕΥΘΥΣ.

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΣ ΔΑΝΔΗΣ

(Αγκαλιάζοντας τον **ΠΟΙΗΤΗ**)

Και έτσι ο κόσμος τελειώνει, mon cher [αγαπητέ μου], μα οι σίχοι σου θα μείνουν αθάνατοι.

(Πετάει την κατσαρή περούκα του **ΠΟΙΗΤΗ**)

ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΗΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Παράτα με! Αχρείε, γέρο-αρσενοκοίτη!

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΣ ΔΑΝΔΗΣ

Στεφανωμένος με τις αιώνιες... --

(Κλωτσά την περούκα του **ΠΟΙΗΤΗ**)

Δάφνες;

(Ο **ΠΟΙΗΤΗΣ** αρπάζει το καπέλο του **ΔΑΝΔΗ** και το φοράει στο δικό του κεφάλι)

ΜΕΓΑΦΩΝΟ

ΟΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΗΣ ΤΥΡΑΝΝΙΑΣ ΚΑΤΑΡΡΕΟΥΝ, ΟΙ ΟΠΙΣΘΟΧΩΡΟΥΝΤΕΣ ΕΧΟΥΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΕΙ.
ΟΠΛΙΣΜΕΝΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΧΩΡΙΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ, ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΩ ΟΠΛΙΣΜΕΝΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ
ΧΩΡΙΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΘΑ ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΘΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΙ ΩΣ ΕΧΘΡΟΙ ΤΟΥ ΛΑΟΥ!

(Ουρλιαχτά, πανδαιμόνιο)

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

(Τρέχοντας προς το λόμπι)

Όσοι δε διαμένουν εδώ, έξω!

(Ένας **ΣΕΒΑΣΜΙΟΤΑΤΟΣ** της Επίσημης εκκλησίας, ντυμένος με άλικο μανδύα, μπαίνει με μάτια ορθάνοικτα απ' τη φρίκη παραπατώντας στο λόμπι από τον καπνισμένο δρόμο, κρατώντας ένα καβαλιστικό έμβλημα που μοιάζει με μεταλλική σβάστικα. Μια **ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΚΥΡΙΑ** πέφτει μωρολογώντας στα πόδια του: **ΕΚΕΙΝΟΣ** την κλωτσά: σκίζει το μανδύα του και πετά το έμβλημα)

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ο Θεός έπεσε...

ΠΟΙΜΕΝΑΡΧΗΣ

Ποιος; Ποιος;

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ο Θεός, ο Πατέρας των Ουρανών!

ΠΟΙΜΕΝΑΡΧΗΣ

Όνειρα ενός παιδιού...

ΔΟΥΚΙΣΣΑ

Την τελευταία φορά που είδα τη βασίλισσα...

ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ

Εκείνη δε σε είδε...

ΔΟΥΚΙΣΣΑ

Καθόταν ακόμα άψογα πάνω στο άλογο και...

ΠΟΙΜΕΝΑΡΧΗΣ

Κυρία, οι αναμνήσεις οδηγούν στην καταστροφή σου.

ΔΟΥΚΙΣΣΑ

Ποιος είσαι;

ΠΟΙΜΕΝΑΡΧΗΣ

Είμαι ένας άθλιος ιχθυοπώλης δίχως ψάρια.

(Πέφτει μια βόμβα στο λόμπι: η σκηνή σκοτεινιάζει: όταν επιστρέφει η ορατότητα ανοίγει η πόρτα του ανελκυστήρα και εμφανίζεται η **ΚΟΜΙΣΣΑ**)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Μια σύγχυση βλέπω!

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δε σας ενημέρωσε ο Κόμης;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Εγώ ενημέρωσα τον Κόμη! Πότε θα έρθει ο Αιγόκερος;

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Από στιγμή σε στιγμή.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Στιγμή, στιγμή. Είμαι προετοιμασμένη για τις στιγμές, μου είναι οικείες και τις προσπερνώ.

ΔΑΝΔΗΣ

Αγόρι!

(Ένας **ΑΧΘΟΦΟΡΟΣ** τρέχει προς το μέρος του με τις ταινίες του τηλέτυπου να φτεροκοπούν σ' ένα σιδερένιο καλάθι)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ωχ, θα παρελάσει το τηλέτυπο προς τιμήν του κατακτητή!

(Ο **ΔΑΝΔΗΣ** αρπάζει την ταινία και βάζει τις φωνές)

ΔΑΝΔΗΣ

Το Χρηματιστήριο κατέρρευσε! Δολάριο, μάρκο, γιέν, λίρα, όλα έπιασαν σε ιστορικά χαμηλά, οι παγκόσμιες αγορές βρίσκονται σε πανικό! Κρατήστε με, θα πέσω!

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** πέφτει πάνω στον **ΑΧΘΟΦΟΡΟ** που καταρρέει. Ως υπόκρουση, και καμιά φορά πάνω στα λόγια, η **ΛΥΡΙΚΗ ΣΟΠΡΑΝΟ** τραγουδά «Oh, Dry Those Tears, Oh, Calm Those Fears»)

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Κινούμενη στο μπροστινό κέντρο της σκηνής)

Υποθέτω το σωστό θα ήταν να βάλω στην άκρη το αστυνομικό μου μυθιστόρημα, pour le moment [για την ώρα] και να ξεσκονίσω τους Αδελφούς Μαρξ, Πατήρ.

(Βάζει το μυθιστόρημα στην τσάντα της και εμφανίζει έναν μεγάλο, σκονισμένο τόμο του **DAS KAPITAL**)

-- Ο διαλεκτικός υλισμός είναι μια γλώσσα με προφορές. Αν υπήρχε αρκετός χώρος και χρόνος, αν υπήρχε αρκετός χώρος και χρόνος, αν υπήρχε αρκετός χώρος και χρόνος -- ίσως τότε όλα να ριμάρανε συγχρόνως! Εί! ΑΓΕΛΑΔΑ!

(**ΕΚΕΙΝΗ** απευθύνεται στη **ΔΟΥΚΙΣΣΑ** που της κλείνει το δρόμο)

ΔΟΥΚΙΣΣΑ

Σας παρακαλώ, Κυρία μου!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Θα πάρεις αυτό τον ελεφάντινο κώλο απ' τη μέση; Και όταν απευθύνεσαι στην αριστοκρατία μη λες «Κυρία», λέγε «Κυρά» και να γέρνεις το κεφάλι ελαφρώς -- προς τον πάγκο του χασάπη;

ΔΟΥΚΙΣΣΑ

Σε ποια οφείλω την ντροπή αυτής της συνάντησης;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ο ελέφαντας δεν είναι κομψός: ΚΟΥΝΗΣΟΥ!

ΔΟΥΚΙΣΣΑ

Αυτό είναι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Επανάσταση, είσαι μέσα μέχρι το μουνί, αγάπη μου! Άμεσος αποχαρακτηρισμός!

ΔΟΥΚΙΣΣΑ

Κι εσείς;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Εγώ τί;

ΔΟΥΚΙΣΣΑ

Αριβίστα απ' το Σοκάκι των Χοίρων.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Η υπεροψία είναι η ταυτότητα της μετριότητας. Συγνώμη, σκύλα. Τα είχες όλα, αλλά δεσ πού είμαστε τώρα.

(Πετάει τον Μαρξ στην ποδιά της **ΔΟΥΚΙΣΣΑΣ**)

Αφομοίωσα εντελώς όλο το διαλεκτικό υλισμό σε μια στιγμή. Δεν είναι για μένα. Όλα είναι αναρχία, τα υπόλοιπα, σκατά!

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Κυρίες και κύριοι, όσο λυπηρή κι αν είναι η κατάστασή σας...

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Το Ξενοδοχείο Σπλεντίντ δεν είναι άσυλο...

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Για ηττημένους, κι έτσι...

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Έξω όλοι σας!

(Το πανδαιμόνιο συνεχίζεται)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Συγκεντρώστε τους όλους στην πλατεία, περιχύστε τους με βενζίνη και πετάξτε τους ένα αναμμένο βεγγαλικό!

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Madam La Contessa [Κυρία Κόμισσα] η σουίτα του πύργου έχει επιταχθεί απ' το Στρατηγό Αιγόκερο και το επιτελείο του.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Εμού συμπεριλαμβανομένης! Φύγετε απ' το δρόμο μου! Η στιγμή, η στιγμή!

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Contessa, ενδείκνυται σεμνή ενδυμασία κι επιφυλακτικότητα!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αντιθέτως. Συντονίσου! Η κατάσταση είναι ξεκάθαρη σαν το ξημέρωμα μιας όμορφης μέρας. Ο Στρατηγός, ο επονομαζόμενος Αιγόκερος αντιμετώπισε ένα θύλακα αντίστασης στην πλατεία.

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

Τελευταία γραμμή άμυνας, πρέπει να κρατήσουμε, πρέπει να κρατήσουμε.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αντιθέτως, πρέπει να τη σπάσουμε. Ω, τώρα το βλέπω! Ένας Βασιλικός με πολυβόλο στη γωνία. Αυτό είναι!

(ΕΚΕΙΝΗ στέκεται στην είσοδο, φωνάζοντας)

A-BAS, A-BAS, L'Etat [ΚΑΤΩ, ΚΑΤΩ το κράτος]!

(ΕΚΕΙΝΗ βγάζει ένα πιστόλι απ' το τσαντάκι της και πυροβολεί σπάζοντας την πόρτα.

Το πολυβόλο σωπαίνει: Μακρινές φωνές και ζητωκραυγές)

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Madam La Contessa! Τρελαθήκατε!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Μπέεε-μπέεεε! Φάε χορτάρι! Τα πρόβατα τρώνε χορτάρι. Θα υποδεχθώ το Στρατηγό με μια αγκαλιά λουλούδια! Τα διαμερίσματά μου στον πύργο είναι στη διάθεσή του! Εγώ είμαι στη διάθεσή του! Θέλω σαμπάνια στο δωμάτιό μου! Μια μεγάλη μπουκάλα Dom Perignon! Μοσχαρίσια μπριζόλα σενιάν! Και να κάνετε έξωση στο σύζυγό μου αμέσως, μία στιγμή μπροστά απ' τη στιγμή! Στιγμή, στιγμή, μπροστά της! Αυτό είναι, αυτό είναι! Όχι «ήταν»! Όλα! Έκρηξη! Διαμαντένιος αέρας! Κεραυνός θριάμβου! Το αίμα μου, το αίμα μου είναι το αίμα της γυναίκας μετά τα βουνά! Κάτω απ' τα σιφόν μου, φλέβες, νεύρα και μύες κάνουν εξέγερση! Εκρήγνυμαι. Εσύ βελάξεις! Τα άγρια στρατεύματα απ' τα βουνά θ' αρπάξουν και θα ρημάξουν την πελατεία του ξενοδοχείου! Όλους, όλους! Μαζί κι αυτό τον Έρωτα, τον αχθοφόρο! Πού είναι η σάλπιγγά μου; Δεν έφερε τη σάλπιγγά μου! Γάμησέ το! Δεν έχει σημασία! Μπέεε-μπέεε! Καταφθάνει! Σε λίγο θα μπει. Τώρα σηκώνω τα σιφόν μου! Ετοιμαστείτε να του προσφέρετε λουλούδια!

(ΕΚΕΙΝΗ σηκώνει το φόρεμά της ως τους μηρούς: αρπάζει λουλούδια από ένα βάζο: τρέχει στην είσοδο την ώρα που μπαίνει ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ)

VIVA, VIVA! ΚΑΤΑΚΤΗΤΗΣ! ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΣ! ΑΓΡΙΟΣ!

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

(Προς τους **ΠΕΛΑΤΕΣ** του ξενοδοχείου, κλπ)

Κυρίες και Κύριοι, έχω την τιμή να σας παρουσιάσω την Εξοχήτά του, τον Αρχιστράτηγο των, εμ --
απελευθερωτικών -- δυνάμεων.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Μάσησε τα λόγια του.

Ο ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΟΥ

Όλοι οι ψεύτες μασάνε τα λόγια τους

(Αντίκρυ με το **ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ**, φτύνει)

Πώς είστε, Κύριε.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

(Υποκλινόμενος βαθιά)

Στις υπηρεσίες σας.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Δεκτόν.

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

(Με ένα μεγαλόφωνο ψίθυρο)

Έχει το παράστημα ευγενικού κυρίου.

ΜΙΑ ΑΛΛΗ

Φυσικά. Είναι γνωστό.

ΜΙΑ ΑΛΛΗ

Θα αποκατασταθεί ο πολιτισμός.

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Θα κάνω μια δεξίωση.

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Αστραποβολώντας δίπλα στον ανελκυστήρα)

Νομίζω πως προτιμά ένα χορό. Ναι, ένα χορό της φωτιάς.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ποια είναι αυτή η γυναίκα;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αυτή η γυναίκα είναι η γυναίκα μετά τα βουνά.

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Τυχοδιώκτρια πρώτης διαλογής!

ΜΙΑ ΑΛΛΗ

Περιβόητη σε πέντε ηπείρους!

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ο τίτλος του συζύγου της είναι αγορασμένος!

ΜΙΑ ΑΛΛΗ

Αλητήρια και αριβίστα!

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Νυμφομανής και μπεκρού!

ΜΙΑ ΑΛΛΗ

Επιδεικνύει τη σχέση της μ' ένα μακρυμάλλη σοφέρ!

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Η Βασίλισσα δεν τη δέχεται στην αυλή!

(Με κάθε επίκριση η **ΚΟΜΙΣΣΑ** κάνει ένα δεσποτικό βήμα, διασχίζοντας το λόμπι, οι παλλόμενες κινήσεις της κάνουν έναν ήχο σαν ηλεκτροφόρα καλώδια. Ανάμεσα στις δρασκειλές, όταν στέκεται ακίνητη, συνεχίζει ν' αστράφτει και να φλέγεται)

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

(Με ένα μεγαλόφωνο ψίθυρο)

Αρνείται να εκκενώσει το διαμέρισμα του πύργου που σας έχουμε κρατήσει, Κύριε.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Αχ;

ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ένας κύριος που λέει «Αχ» είναι ένας χαριτωμένος αναχρονισμός. Με μια αλλαγή φορεσιάς και λίγη φροντίδα απ' τον κουρέα του.

ΑΔΕΛΦΟΣ

ΧΑ!

(ΕΚΕΙΝΟΣ φτύνει. Μια γενική τρεμάμενη κατακραυγή ανάμεσα στις **ΚΥΡΙΕΣ**)

ΒΑΡΟΝΗ

(Προς τη ρεσεψιόν, άγρια)

Τη θυρίδα μου, γρήγορα! ΓΡΗΓΟΡΑ ΤΗ ΘΥΡΙΔΑ ΜΟΥ!

ΑΔΕΛΦΟΣ

Ναι, φέρτε το περιεχόμενο της θυρίδας της Βαρónης.

(Η **ΒΑΡΟΝΗ** ουρλιάζει)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πυροβολήστε τη σαν σκυλί!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Εντυπωσιασμένος)

Γιατί προτείνετε μια τόσο βεβιασμένη ενέργεια;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Γιατί είναι μια γριά σκύλα, κατάλληλη μόνο για σκοποβολή.

ΑΔΕΛΦΟΣ

Αν πυροβολούσαμε όλα τα σκυλιά...

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Με τί θα μέναμε;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Με τίγρεις!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Που φορούν σιφόν;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Το σιφόν γίνεται ηλεκτρισμός -- στα στήθη μου, στην κοιλιά και στα σκέλια μου!

ΟΛΕΣ ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ

ΜΠΛΙΑΞ! ΝΤΡΟΠΗ! ΜΠΛΙΑΞ! ΝΤΡΟΠΗ! ΜΠΛΙΑΞ, ΜΠΛΙΑΞ, ΝΤΡΟΠΗ, ΝΤΡΟΠΗ, ΞΕΔΙΑΝΤΡΟΠΗ!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Αυτό είναι...

(Χαμογελάει)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ναι! Δεν είναι όχι!

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

(Μεγαλόφωνος ψίθυρος ξανά)

Αυτή η γυναίκα έχει κάνει κατάληψη στο διαμέρισμα του πύργου που είχαμε κρατήσει για εσάς, στη βασιλική μας σουίτα με την ασύγκριτη θέα στη λίμνη και στα βουνά.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Την κράτησα για σένα και την ετοίμασα για σένα -- Σκότωσέ τον σαν σκυλί.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Σαστισμένος)

Αυτές οι δονήσεις σου, αυτό το διαρκές βουητό που ακούγεται από σένα κι αυτές οι βίαιες υποδείξεις πρέπει να περιέχουν ένα -- μυστικό, είμαι -- πολύ κουρασμένος... Λειτουργεί ο ανελκυστήρας;

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Όλες μας οι υπηρεσίες λειτουργούν, στη διάθεση της Εξοχότητάς σας.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Δεν επέτρεψα να αμελήσουν το παραμικρό.

(Μουσική: **ΜΠΑΛ-ΜΟΥΖΕΤ**)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Προς τον **ΑΔΕΛΦΟ** του)

Τότε -- τότε -- είναι η πλατεία ασφαλής;

ΑΔΕΛΦΟΣ

Προσωρινά ναι, αλλά η ασφάλεια...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Μια στιγμή που η επόμενη στιγμή της δεν υπάρχει για κανέναν πριν το τελευταίο Αμήν.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Μιλάει...

ΑΔΕΛΦΟΣ

Κοινοτοπίες μεταμφιεσμένες σε επιγράμματα, κουραστικό.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ναι, είμαι κουρασμένος. Μπορώ να σ' εμπιστευτώ;

ΑΔΕΛΦΟΣ

(Κλείνοντας ελαφρώς το μάτι στο κοινό)

Ναι, πήγαινε να ξεκουραστείς στον πύργο και θα μεριμνήσω για την τρέχουσα κατάσταση.

(Έχοντας πιαστεί απ' την ατάκα του Στρατηγού «Μιλάει...» πιο πάνω, οι αριστοκράτες **ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ** στο λόμπι σταδιακά πλησιάζουν το μεταμφιεσμένο **ΠΟΙΜΕΝΑΡΧΗ**. Στα κρυφά **ΕΚΕΙΝΟΣ** σηκώνει το καβαλιστικό του έμβλημα και **ΕΚΕΙΝΟΙ** πέφτουν στα πόδια του βογκώντας.

Σκηνικό σκοτάδι)

Σκηνή Ένατη

Το δωμάτιο του Πύργου. Ο **ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ** ανοίγει την πόρτα στην **ΚΟΜΙΣΣΑ**.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Λες πως έχεις ένα μυστικό;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Μυστικό δεν είναι η κατάλληλη λέξη.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Πες μου τη λέξη που του ταιριάζει, τότε.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Γνώση!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Τίνος πράγματος;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Της εξουσίας, των μέσων και της χρήσης της. Φτιάχτηκα γι' αυτή τη στιγμή. Πρέπει να βρίσκομαι πλάι σου στο δικαστήριο.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Η επίτευξη ενός στόχου ζωής σε εξαντλεί και σε μπερδεύει: αρχίζουν οι ανησυχίες, οι υποψίες. Η αλληλεγγύη των συντρόφων αμφισβητείται.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Σοφό.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ένας διαχωρισμός της ηγεσίας;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πιθανό.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Για την ακρίβεια υπάρχουν δυο παρατάξεις.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πάντα. Η δική σου και...;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Του αδελφού μου.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ένας ζηλιάρης αδελφός.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Το παρατήρησα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αποστάτες; Διαδόσεις;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Οι πιο κοντινοί του αξιωματικοί.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Να συλληφθεί, αυτή τη στιγμή.

(Σπρώχνει το τηλέφωνο στο χέρι του)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Δεν μπορεί να γίνει μ' αυτό τον τρόπο.

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Στο τηλέφωνο)

Ο Στρατηγός Αιγόκερος επιθυμεί...!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Όχι. Όχι μ' αυτό τον τρόπο.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Διαταγή του Στρατηγού Αιγόκερου!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Είσαι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Η γυναίκα μετά τα βουνά, μιλώ εξ ονόματι του Στρατηγού Αιγόκερου. Θα ακούσετε τη φωνή του σ' ένα λεπτό. Έχει μια σημαντική διαταγή.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Μπορεί να έχει συνέπειες.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Μην περιμένεις, μη διστάζεις!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Η δύναμή μας είναι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Να αρπάζουμε τη στιγμή.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ποιος μιλάει; Α, ναι. Απαραίτητο. Πού είναι; Προσωρινά. Προς το παρόν. Ο αδελφός μου απαλλάσσεται απ' τα καθήκοντά του. Να τεθεί υπό περιορισμό.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Η φωνή σου είναι πολύ αδύναμη, άσε εμένα να μιλήσω.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Υπό προστατευτική φύλαξη.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Σύλληψη και κράτηση! Αμέσως, αμέσως, αυτή τη στιγμή!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Η εξάντληση και η παραζάλη μετά το θρίαμβό μας, καθιστούν απαραίτητη την ανάπαυσή του.

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Φωνάζοντας στο τηλέφωνο)

Εξουσία!

(Κλείνει το τηλέφωνο)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ναι...

(ΕΚΕΙΝΗ ανοίγει τις κουρτίνες, αποκαλύπτοντας τη γαλήνη του νυχτερινού ουρανού και τον κομήτη με τις δυο ουρές)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αυτό είναι!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ποιο είναι; Τί είναι;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Η στιγμή.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Τί;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Έχεις ανάγκη.

(**ΕΚΕΙΝΗ** βάζει λοσιόν σε δυο μικρά βαμβακάκια και τα τοποθετεί πάνω απ' τα μάτια του)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Νυσταγμένα)

Τί;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Εκχύλισμα αμαμηλίδας. Δροσερό, ανακουφιστικό.

(**ΕΚΕΙΝΗ** σηκώνει το τηλέφωνο)

Τηλεφωνητή, όχι τηλεφωνήματα έως αύριο το μεσημέρι.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Κοίτα έξω απ' το παράθυρο. Δες αν φρουρείται το κτίριο.

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Σπεύδοντας στο μπαλκόνι)

Είσαι ασφαλής στα χέρια μου!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Δεκαπέντε μήνες στα βουνά...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τώρα. Άσε με να σου κάνω μια ενδομυϊκή ένεση. Λύσε τη ζώνη σου και γύρνα μπρούμυτα.

(Του κάνει μια ένεση στα κωλομέρια)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Κάθεται)

Το γεύομαι. Το νιώθω ήδη. Το κεφάλι μου κολυμπάει λιγάκι.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πάγος στο μέτωπο, ξάπλωσε πίσω.

(Τυλίγει λίγο πάγο από τη σαμπανιέρα στο μαντήλι της: του τρίβει το μέτωπο)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Πολυτέλειες -- ναρκωτικά -- αποπλάνηση. -- Πρέπει να σε προειδοποιήσω για κάτι.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Για το οποίο με έχουν ήδη προειδοποιήσει.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Αργά και νυσταγμένα)

Είναι -- αυταπόδεικτο -- ότι η ικανότητα του Πάπα να σφάλει -- προέρχεται απ' το -- Θεό.

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Φέρνοντας το δίσκο πλάι στο κρεβάτι)

Δοκίμασε ένα κλαμπ σάντουιτς, αγάπη μου.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Χμμ. Μια μπουκιά απ' αυτό πρώτα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Όλοι οι κατακτητές είναι παιδιά. Τα δικά μου εξαφανίστηκαν -- εμφανίστηκες εσύ.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

-- Δεν αγχώνεσαι -- ποτέ;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Σε σχέση με τί;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Οτιδήποτε. Ποτέ;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Το άγχος είναι η στιγμή μπροστά από την οποία παραμένω.

(**ΕΚΕΙΝΗ** τοποθετεί το σάντουιτς στο στόμα του: **ΕΚΕΙΝΟΣ** κόβει μια δαγκωνιά: **ΕΚΕΙΝΗ** σκουπίζει το στόμα του με μια πετσέτα)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

-- Χμμ. Μου είπες το μυστικό σου, αλλά μπορώ κι εγώ να το εξασκήσω. Τώρα; Πώς; Τί; Ένα παιχνίδι που πρέπει να παίξω χωρίς να το κατανοώ, ένα παιχνίδι χωρίς γνωστούς κανόνες. Εσύ; Εσύ;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Η γυναίκα μετά τα βουνά. Και το παιχνίδι παίζεται μόνο του. Οι ίδιοι οι κανόνες γνωρίζουν ποιοι είναι. Αυτό είναι.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Κι όμως, είμαι ήρεμος. Τώρα.

(Ακούγονται πυροβολισμοί από μακριά)

Α. Εκτελέσεις.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Βλέπεις πώς το παιχνίδι παίζεται μόνο του;

(Το κεφάλι του **ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ** πέφτει απ' τη νύστα. Πυροβολισμοί. Μετά από κάθε πυροβολισμό)

ΜΠΑΜ! -- Μια κατάσταση που θα με διασκεδάσει για λίγο.

(**ΕΚΕΙΝΗ** σπρώχνει πίσω τα μαλλιά του νεαρού **ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ** και του δίνει ένα φιλί. **ΕΚΕΙΝΟΣ** τοποθετεί τα χέρια του στο γοφό της χωρίς ν' ανοίξει τα μάτια του.

Σκοτεινιάζει)

Σκηνή Δέκατη

Μια ώρα πριν το ξημέρωμα. Το υπνοδωμάτιο του Πύργου της **ΚΟΜΙΣΣΑΣ**. **ΕΚΕΙΝΗ** διαβάζει το αστυνομικό της μυθιστόρημα, καταβροχθίζοντας μια σελίδα το λεπτό ενώ ο νεαρός **ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ** κοιμάται. Χωρίς τη στολή του είναι απαράλλαχτος με τον **ΕΡΑΣΤΗ-ΣΟΦΕΡ**, αφού οι ρόλοι παίζονται από τον ίδιο ηθοποιό.

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Διαβάζοντας δυνατά)

Cherchez la femme [Αναζητήστε τη γυναίκα] δίπλα στον κοιμισμένο νεαρό επαναστάτη ηγέτη που είναι απαράλλαχτος με τον προηγούμενο εραστή, αφού η διαφοροποίηση ανάμεσα στους δυο ήταν στην πραγματικότητα μόνο τα κοστούμια τους. Με τί ασχολείται τώρα η όμορφη ηρωίδα, ποια δραστηριότητα την απασχολεί κατά τη διάρκεια αυτής της νυχτερινής επαγρύπνησης; Τάχατες διαβάζει τα απομνημονεύματά της υπό τη μορφή αστυνομικού μυθιστορήματος, ενώ στα κρυφά...

(Κοιτάζει προς τα πάνω, σιωπηλά, συνεπαρμένη)

-- επωάζει το σπόρο του μέσα της ενώ αυτός κοιμάται. Αχ, πρέπει να σημειώσω αυτό το χωρίο, να το θυμάμαι γι' αργότερα.

(Το σημειώνει)

«Επωάζει το σπόρο του μέσα της ενώ αυτός κοιμάται...»

(Ο **ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ** ανασαλεύει ελαφρά)

Όχι, όχι, κοιμήσου λιγάκι παραπάνω. Δεν είμαι έτοιμη ακόμα να ξαναφορέσω το ψεύτικο προσωπείο για χάρη σου.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Μουρμουρίζει)

Μητέρα;

Ναι, αγαπημένε μου, είναι η μητέρα. Κοιμήσου, ονειρέψου λίγο παραπάνω.

(Βήχει και ξυπνά)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ω, ναι, εσύ -- σιγαρέτο...

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** ανασηκώνεται, δέχεται ένα σιγαρέτο απ' τη χρυσή της ταμπακιέρα)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ναι. Τί έλεγες;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Χμμ.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αινιγματικό σχόλιο. Χμμ. Μου θυμίζεις κάποιον.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ναι. Είμαι σίγουρος πως όλοι μοιάζουμε ίδιοι χωρίς τα ρούχα μας. Χμμ. Αλλά θα σου πω κάτι. Δεν ανήκω στην κατώτερη τάξη. Ο πατέρας μου ήταν ακαδημαϊκός, με μια σεμνή αλλά εδραιωμένη φήμη, κι εγώ ο ίδιος έχω σπουδάσει στο εξωτερικό. Μια σεμνή αλλά εδραιωμένη επιτυχία στο πεδίο της πολιτικής επιστήμης. Σπουδάζοντας ιστορία έμαθα. Οι ιδέες έγιναν ιδεαλισμός. Συγκεντρώθηκε γύρω μου μια ομάδα που άρχισε να αυξάνεται σε αριθμό. Ο σκοπός έγινε προφανής, πάντα υπήρχε, τώρα έγινε προφανής. Διάφορα γεγονότα. Μετά σύλληψη, απόδραση, και φυγή στα βουνά με εκατοντάδες άλλους που έγιναν χιλιάδες. Τώρα. Ξαφνικά. Νίκη. Και μαζί της μια αίσθηση...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αίσθηση;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ταραχής και παραζάλης και...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Και;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Σχεδόν σαν να ήμουν ο εαυτός μου στα βουνά και να μην είμαι ο εαυτός μου στην πόλη, κι έτσι κάθομαι περιμένοντας το φως της μέρας αφού εξάντλησα το σώμα μου στο ζεστό μετάξι του δικού σου σώματος. Τώρα πρέπει να σκεφτώ τί θα πω στην ομιλία μου προς το λαό.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Είναι όλα γραμμένα, τα έγραψα εγώ, με μεγάλες, καθαρές λέξεις, τολμηρές και κραταιές δηλώσεις, που οδηγούν στην, χτίζουν την -- κορύφωση! Επευφημίες! Μετά η Παρέλαση της Νίκης!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Απλό για σένα. Όχι για μένα.

Μα σου είπα το μυστικό μου. Χρησιμοποίησέ το! Ακολούθα τη στιγμή, πιο γρήγορα, μετά πήγαινε πριν από κάθε στιγμή, ακόμα πιο γρήγορα, μέχρι που κάθε στιγμή να είναι μια στιγμή που βρίσκεται πίσω σου. Αυτό είναι! Είναι!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

-- Η στιγμή.

(Χτυπάει το τηλέφωνο στο κομοδίνο)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πώς τολμούν; Απαγόρευσα τις κλήσεις μέχρι το μεσημέρι!

Ίσως είναι κάποια καινούρια έκτακτη ανάγκη.

(Σηκώνει το τηλέφωνο)

Ναι; Τελεσίγραφο; Απαντήστε με...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Απείθεια.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Απαντήστε με...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ενέργειες, επενέργειες, ενέργειες, επενέργειες, ενέργειες, επενέργειες!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Κάλεσέ με ξανά, χρειάζομαι μια στιγμή να σκεφτώ.

(Κλείνει το τηλέφωνο και κάνει ένα θόρυβο στο λαρύγγι ανάμεσα σε βρυχηθμό και γρύλισμα)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Όχι δισταγμοί, όχι αδυναμία! Αν παίζεις το Δελφίνο θα παίξω την Ιωάννα της Λωρραίνης.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Όλες οι γειτονικές χώρες!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αντιμετώπιση, αντιμετώπιση και απείθεια.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Χρειάζομαι ξεκούραση μετά τα βουνά!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ξεκουράσου στην εξουσία, απείθεια!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Φύγε απ' τη μέση, πρέπει να ντυθώ!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ποτέ μη βγαίνεις όταν σε καλούν! Να είσαι απρόσιτος! Να εμφανίζεσαι όποτε βολεύει εσένα!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Μπότες!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Έλιωσαν στα βουνά!

(Πετάει τις μπότες του απ' το μπαλκόνι)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Στολή!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Έλιωσε μετά τα βουνά!

(Πετάει τη στολή του απ' το μπαλκόνι)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Πού έχεις παρατήσει τη λογική σου;

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** τραβάει τα σεντόνια απ' το κρεβάτι και τα τυλίγει γύρω του. **ΕΚΕΙΝΗ** κρεμιέται από πάνω του. **ΕΚΕΙΝΟΣ** την πετάει με την πλάτη στο κρεβάτι. **ΕΚΕΙΝΗ** ξανασηκώνεται αμέσως)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ανόητε, πίστεψέ με. Είναι καλύτερα να βγεις γυμνός παρά τυλιγμένος στο σεντόνι!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ναι, ναι, εντάξει, γυμνός!

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** πετάει από πάνω του το σεντόνι ενώ --

Στη σκηνή πέφτει σκοτάδι)

Σκηνή Ενδέκατη

Η σκηνή είναι η ίδια, λίγη ώρα αργότερα. Ο **ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ** ξαναμπαίνει στην κρεβατοκάμαρα, φορώντας τη στολή του.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Α, επέστρεψες κιόλας. Οι φόβοι σου δεν επαληθεύτηκαν.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ο αδελφός μου κυνήγησε τους φασίστες ως τη θάλασσα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Χωρίς ένα γαμήδι στόλο να επιπλεύσουν, bravo, chico [μπράβο, μικρέ].

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Η πτώση της Βαβυλώνας ήταν απαραίτητη μα φρικαλέα. Στις γυναίκες δείξαμε έλεος.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Όσο για τους αδελφούς, μέσα με τη μία, κάνουμε τσιμπούκια.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Είστε ευέξαπτη, κυρία. Μοιάζεις να τρέμεις.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Φλέγομαι. Πυρακτωμένη απ' το μυστικό που σου είπα. Η στιγμή, η στιγμή, η στιγμή, η στιγμή, Η ΣΤΙ--ΓΜΗ!

(**ΕΚΕΙΝΗ** παθαίνει κρίση)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Φωνάζοντας έξω απ' την πόρτα)

ΒΟΗΘΕΙΑ

(Μπαίνει η **ΠΑΡΑΜΑΝΑ**)

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Θεέ και Κύριε.

(Η **ΚΟΜΙΣΣΑ** σπαρταρά και συστρέφεται με το πρόσωπο παραμορφωμένο)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Τί διάολο είναι αυτός ο θόρυβος, τί της συμβαίνει τώρα;

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Το παθαίνει καμιά φορά.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Επιληψία, γκραν μαλ;

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Η Κόμισσα χρειάζοταν μια ένεση επιβράδυνσης, βρέθηκε πολλές στιγμές μπροστά απ' τη στιγμή. Μπορείς να την κρατήσεις ακίνητη για τη βελόνα;

(Ο **ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ** καβαλάει την **ΚΟΜΙΣΣΑ** που συνταράζεται από σπασμούς)

Τώρα, καλή μου.

(Της κάνει την ένεση)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Διατηρώντας τη στάση του με δυσκολία)

Παίρνει πολλή ώρα;

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Όχι, όχι, επανέρχεται. Φυσικά είναι κόπος γι' αυτήν το να επανέλθει, αλλά το κάνει, νομίζω ότι το κάνει τώρα.

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Πίσω απ' τα σφιγμένα της δόντια)

Πίσω στιγμή. Πίσω στιγμή. Πίσω -- στιγμή!

(**ΕΚΕΙΝΗ** συνεφέρει τον εαυτό της)

Τώρα! Αυτό είναι!

ΠΑΡΑΜΑΝΑ

Ξαναβρήκε τον εαυτό της τώρα.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Βρέθηκες πολύ μπροστά απ' τη στιγμή, έτσι;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Παραμάννα, μιλάς πολύ. Πήγαινε στο δωμάτιό σου.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Το μυστικό σου, προφανώς...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ενίστε...

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Συνεπάγεται κάποιο κίνδυνο...

(Απότομο χτύπημα στην πόρτα)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ποιος χτυπάει; Να μη γίνει δεκτός!

(Η πόρτα ανοίγει απότομα: ο **ΑΔΕΛΦΟΣ** του **ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΑΙΓΟΚΕΡΟΥ** μαζί με **ΔΥΟ ΥΠΑΣΠΙΣΤΕΣ** με κόπωση μάχης.

Ήχος: **ΜΠΑΛ-ΜΟΥΖΕΤ**)

ΑΔΕΛΦΟΣ

(Προς το **ΣΤΡΑΤΗΓΟ**)

Εξηγήσου!

(Ο **ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ** σηκώνει τους ώμους και δείχνει την **ΚΟΜΙΣΣΑ**)

ΑΔΕΛΦΟΣ

Αυτή είναι;

ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ

Η γυναίκα μετά τα βουνά.

ΑΔΕΛΦΟΣ

Και την έβαλες πάνω από...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Κοινοτοπίες πάντα! Τελειώσαμε. Φύγε! Η μπαλ-μουζέτ παίζει ακόμα!

ΑΔΕΛΦΟΣ

(Προς το **ΣΤΡΑΤΗΓΟ**)

Όσον αφορά το ταπεραμέντο της κυρίας: τα ζώα στο ζωολογικό κήπο πεθαίνουν από υποσιτισμό.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ντεζαβού!

ΑΔΕΛΦΟΣ

Θα μπορούσε να ζευγαρώσει μ' ένα λιοντάρι ή με μια τίγρη.

(Προς την **ΚΟΜΙΣΣΑ**)

Διάλεξε.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Το καυλί σου;

ΑΔΕΛΦΟΣ

ΔΙΑΛΕΞΕ! Τί θέλεις μαζί σου στο κλουβί, τίγρη, λιοντάρι ή πύθωνα;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τρεις επιλογές: τί γαλαντομία! -- Δεν έχω πάει ποτέ στο ζωολογικό κήπο...

ΑΔΕΛΦΟΣ

Είχες άλλα πράγματα να κάνεις;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Toujours beaucoup plus [Πάντα πολύ περισσότερα]...

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Tout est entendu. [Όλα εξηγούνται.]

ΑΔΕΛΦΟΣ

Pas tout [Όχι όλα]. Θα φρουρούμε την πόρτα μέχρι ν' αποφασίσει ποιο κλουβί θέλει να μοιραστεί.

(Φεύγει. Ο **ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ** την κοιτάζει με ένα αδύναμο σήκωμα των ώμων)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Η στιγμή, η στιγμή.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Προσεκτικά.

(**ΕΚΕΙΝΗ** τρέχει προς την πόρτα)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Παιδιά! Σκυλιά! Παραμάνε! Σύζυγε! Εραστή!

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Μαζεύεις την ακολουθία σου για την αναχώρηση;

(Μουσική: **ΜΠΑΛ-ΜΟΥΖΕΤ**)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πρέπει να γυρίσουμε πίσω, πέρα απ' τα βουνά.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Θα μου λείψει το...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Κι εμένα θα μου λείψει το δικό σου. Αλλά ξέρεις πώς είναι η ζωή.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ναι, όλα είναι προσωρινά, ειδικά, θα έλεγα, για μια γυναίκα με τη δική σου ενέργεια, πάντα τουλάχιστον μια στιγμή μπροστά απ' τη στιγμή.

(Χτύπημα στην πόρτα)

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Προς την πόρτα)

Παιδιά;

ΟΙ ΦΩΝΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Εδώ!

ΚΟΜΙΣΣΑ

Παραμάννα;

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΜΑΝΑΣ

Εδώ.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Σκυλιά;

(Τα **ΣΚΥΛΙΑ** γαυγίζουν απ' το διάδρομο)

Εραστή;

(Καμία απάντηση)

Ερρρραστή!

(Καμία απάντηση)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Έφυγε ο εραστής;

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Θλιμμένο χαμόγελο)

-- Πώς να εμφανιστεί μ' εσένα εδώ;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Entendu, entre nous [Κατανοητό, μεταξύ μας]. Αλλά είμαι σίγουρος ότι εκείνος ή ο διάδοχός του δε βρίσκεται πολύ μακριά.

ΚΟΜΙΣΣΑ

-- Η μπαλ-μουζέτ παίζει ακόμα: ένα όργανο μάλλον χωρίς έλεος: μηχανικό: μέσα σ' ένα γυάλινο κουτί, όχι σαν...

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

-- την καρδιά σου, Κυρία;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ω, αυτό -- που δεν γνωρίζεις...

(Παύση. Προς το κοινό)

Καταλάβετε την αλλαγή στο ύφος; Υπήρχε ο ρόλος -- και υπήρχε ο ηθοποιός. Και τώρα ο ηθοποιός αναφαίνεται μέσα απ' το ρόλο. Τέτοιες μεταβάσεις πρέπει να εκτελούνται με χάρη· σαν αυτό το μικρό μουσικό κουτί, κλεισμένο μέσα σε γυαλί, που ονομάζεται Μπαλ Μουζέτ, και συνεχίζει χωρίς διακοπή πηγαίνοντας από το ταγκό στην πόλκα και μετά πίσω στο -- βαλς...

Βαλς, ταγκό, πόλκα! Όλα κάπως έχουν χωρέσει μαζί μέσα στο μηχανικό θαύμα της Μονμάρτης, όπως τη γνώριζα...

Ω, τώρα, υποθέτω θα επιστρέψουμε ακολουθώντας μια ωραία διαδρομή μέσα απ' τα βουνά, μέσα απ' το χιόνι στα ψηλά και μετά πίσω στην πράσινη χώρα, στο σκούρο πράσινο των πεύκων, που θα γίνεται πιο φωτεινό, πιο φωτεινό, μέχρι που ξαφνικά νά σου ένα λιβάδι με Margarite de Campi [μαργαρίτες] και μετά ένα λιβάδι με παπαρούνες: μετά ξεκινούν οι ορχιδέες, όλο ροζ και λευκό σαν το δέρμα των κατάξανθων κοριτσιών του Μπάλκο-Σιλένζ...

(Γυρνά προς το **ΣΤΡΑΤΗΓΟ**)

Ονειρευτήκαμε, εσύ κι εγώ...

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Μιλάς σε μένα ή στην -- επόμενη στιγμή;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Είναι μικρό το διάστημα, σαν ένα ποίημα, ανάμεσα στο να είσαι νέος και όχι πια νέος.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ποιο ρόλο παίζεις τώρα;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τον απλό, οικείο ρόλο μιας γυναίκας που πρόκειται να αποχωριστεί έναν εραστή που δε θα ξαναδεί και που ποτέ δε θα ξεχάσει. Σου άρεσε το άρωμά μου. Θα σου αφήσω αυτό το μπουκαλάκι. Να το ανοίγεις όταν είσαι μόνος και κουρασμένος τη νύχτα και να θυμάσαι τη...

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

-- γυναίκα μετά τα βουνά.

(ΕΚΕΙΝΟΣ κάθεται πάνω σε ένα τραπέζι και ανάβει ένα σιγαρέτο)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Σου φαίνομαι διαφορετική; Τώρα; Τώρα που φεύγω;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ναι. Άλλαξες τελείως. Να μου δώσεις ένα μπουκάλι άρωμα, είναι...

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ναι, αυτό είναι.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Απαλά και ντροπαλά σαν αγόρι)

-- Ρομαντικό.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Θα είχα μείνει αν δε μου έλεγες να φύγω. Όταν κάθεται πάνω στο τραπέζι βλέπω...

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Τί;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Πως το παντελόνι σου ίσα που συγκρατεί τους μηρούς σου, και...

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Τί;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Εσύ κι εγώ, δε μιλήσαμε ποτέ χυδαία ο ένας στον άλλο. Δε θα το κάνουμε ποτέ. Πώς θα μπορούσαμε; Αυτή είναι η τελευταία μας στιγμή. Θα ήταν χυδαίο αν...;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Τί;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αν έβαζα τις παλάμες μου στους μηρούς σου, και φιλούσα το δυνατό, γεμάτο νιάτα λαιμό σου, και...;

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Τί;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Και έλεγα αντίο έτσι.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Άγγιξέ με, φίλα με. Πρέπει να φανώ δυνατός στη δημόσια συνέλευση.

(ΕΚΕΙΝΗ αρπάζει τους μηρούς του, και μετά τους ώμους και τον φιλάει στο λαιμό)

ΚΟΜΙΣΣΑ

Τώρα.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Τί;

ΚΟΜΙΣΣΑ

Κράτησέ με μία στιγμή, κράτα με.

(Την κρατάει)

Είμαι νέα στα χέρια σου, παρθένα, καθόλου αυτό που φανταζόσουν. Αλλά χωρίζουμε εδώ. Θα γυρίσω στη χώρα μου, πέρα απ' τα βουνά. Αν βρεθείς ποτέ στο Μπάλκο-Σιλένζ πρέπει να έρθεις στη βίλα μου, στον περιπλανώμενο ποταμό. Ζω σ' ένα παλιό, παλιό κάστρο, με μυστικές σκάλες και τα τοιαύτα. Αν έχω αλλάξει θα έχω γίνει δέντρο, ένα νεαρό δέντρο, με λαμπερά φύλλα που χορεύουν. Ένα φεστιβάλ φωτός προς τιμήν σου. Τώρα άσε με ν' αγγίξω με τις παλάμες μου τους μηρούς σου ξανά και να σ' αποχαιρετίσω μ' ένα φιλί.

(ΕΚΕΙΝΗ τον φιλάει τρυφερά)

Αντίο. Ω, σχεδόν την ξέχασα, τί ντροπή.

(Φωνάζει)

Μητέρα!

ΛΥΡΙΚΗ ΣΟΠΡΑΝΟ (Εκτός σκηνής)

(Απαλά)

Oh, dry those tears,

Oh, calm those fears,

Life was not made for --

(Το τραγούδι της σβήνει)

ΚΟΜΙΣΣΑ

(Μ' ένα θλιμμένο χαμόγελο)

Δεν εμφανίζεται πάντα όταν την καλώ.

(Στην πόρτα **ΕΚΕΙΝΗ** γυρνάει προς το μέρος του και υποκλίνεται· υποκλίνεται κι αυτός ελαφριά· **ΕΚΕΙΝΗ** φεύγει)

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Και έτσι λοιπόν

(Κοιτάζει γύρω του)

Έτσι έζησαν: για τη διασκέδαση, απολαύσεις που κάλυπταν την εξασθένηση του σφρίγγους, ο χρόνος είναι... μια αμείλικτη επίθεση στην... ανίατη -- φθορά: ένα θέμα που εξαντλείται απ' τους ρομαντικούς ποιητές με την έμπνευση του λάβδανου και καράφες με... παγωμένα ποτήρια με... ηρωικά όνειρα ενός πνεύματος που υπερβαίνει...

(Θύελλα από πυροβολισμούς από κάτω)

-- Το θάνατο, καμιά φορά με το ηρωικό αναψοκοκκίνισμα της φθίσης κάτω από τακτοποιημένες μπούκλες... Αλλά αυτό είναι κάτι λιγότερο από τη δικαιοσύνη που πρέπει να προσποιούμαστε πως σεβόμαστε! Σύντροφοι; Καλλιτέχνες! -- παραλείπω λοιπόν...

«Κακό συναπάντημα στο φως του φεγγαριού --»³⁶... Ήταν εκείνη ο Τιτανικός; Με τη φήμη του αβύθιστου, αψήφιστα αγνοήθηκε το προμήνυμα του πάγου... Ναι, έτσι έζησαν, προφυλάσσοντας τους εαυτούς τους απ' τα γνώριμα φόβητρα του εαυτού... σε παλλαντιανά αρχοντικά, σε συμμετρικούς κήπους με σιντριβάνια και... η μπαλ-μουζέτ παίζει ακόμα...

(**ΕΚΕΙΝΟΣ** δείχνει εξαντλημένος, τα βλέφαρά του γέρνουν)

³⁶ «Όνειρο Θερινής Νυκτός», Ουίλιαμ Σαίξπηρ.

Με τί λύσσα άρπαξε τους μηρούς μου μ' αυτά τα χυδαία δάχτυλα, χωρίς βέρα, φλογερά! -- Ταλαιπωρημένη από το πρόσωπο του Ιανού, διπρόσωπη, μυρίζω το άρωμα της γυναίκας μετά τα βουνά.

(Τώρα χασμουριέται)

Ήταν όμορφα στα βουνά, χείμαρροι με τόσο κρυστάλλινο νερό και καθαρός αέρας, η συντροφιά των τρομερών, των παράνομων και των κυνηγημένων...

(Χτύπημα στην πόρτα)

Αφού αυτή δεν είναι η Πλας Πιγκάλ, ο Μπουμπού του Μονπαρνάς³⁷ δεν πρόκειται να... --

(Φωνάζει)

Περάστε!

(Μπαίνει ο **ΑΔΕΛΦΟΣ** του ακολουθούμενος από δυο οπλισμένους **ΑΝΤΑΡΤΕΣ**)

ΑΔΕΛΦΟΣ

Αδελφέ, τίθεσαι... --

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Υπό προστατευτική φύλαξη μέχρι να μην αναρρώσω απ' τις πληγές μου που 'ναι σαν τριαντάφυλλα... Τότε... θα εγερθεί... ένα μνημείο... στην πλατεία... Να το φτιάξετε φανταχτερό, με μια λάμψη στα μάτια σαν γάτα της φωτιάς, κι όταν θα γίνουν τα αποκαλυπτήρια... άσε να παίζει η μπαλ-μουζέτ, όσο ανάρμοστη κι αν -- ... Ω, μ' αποχαιρέτισε μ' ένα φιλί και ξέχασε το αστυνομικό της μυθιστόρημα! ... Η τελευταία μου επιθυμία είναι μια τελευταία διαταγή. Φροντίστε να περάσει η κυρία με ασφάλεια απ' τα βουνά! Θα το κάνεις; Για χάρη του παλιού καιρού;

(Ο **ΑΔΕΛΦΟΣ** γνέφει καταφατικά· ο **ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ** οδηγείται έξω από τους **ΑΝΤΑΡΤΕΣ**)

ΑΔΕΛΦΟΣ

Πώς το έθεσε ο Πρόσπερο;

(Η σκηνή αρχίζει να σκοτεινιάζει)

«Τώρα το γλέντι μας τελείωσε»;³⁸

(Ανάβει και κρατά πάνω απ' το κεφάλι του ένα σπινθηροβόλο κερι, ενώ η μπαλ-μουζέτ παίζει ακόμα)

ΑΥΛΑΙΑ

³⁷ «Bubu de Montparnasse» (1901), μυθιστόρημα του Charles-Louis Philippe.

³⁸ «Η Τρικυμία», Ουίλιαμ Σαίξπηρ.

ΜΕΡΟΣ Β

Σχολιασμός

1. Λίγα λόγια για το συγγραφέα

Ο Τένεσι Ουίλιαμς γεννήθηκε στο Κολόμπους του Μισισίπι στις 26 Μαρτίου του 1911 σε μια οικογένεια με πολιτική ιστορία από τη μεριά του πατέρα του και καταγωγή για την οποία ήταν υπερήφανος, αποτιμώντας την ως «λίγη ουαλική αγριότητα, πολλή Πουριτανική Αγγλία και ένα μεγάλο κομμάτι γερμανικός συναισθηματισμός» (στο Smith-Howard & Heintzelman 2005: 3). Η παιδική του ηλικία σημαδεύτηκε από την αποστασιοποιημένη σχέση των γονιών του. Εκείνος και η αδελφή του μεγάλωσαν με αντρικό πρότυπο τον πατέρα της μητέρας του, που αναφέρεται ως ένας ευγενής λάτρης των βιβλίων, ο οποίος μαζί με την Αφροαμερικανή νταντά των παιδιών τον μύησε στο μαγικό κόσμο της λογοτεχνίας και της αφήγησης.

Σε ηλικία πέντε ετών, ο συγγραφέας χτυπήθηκε από διφθερίτιδα και καθλώθηκε στο κρεβάτι για περισσότερο από ένα χρόνο, με πειραγμένη όραση και υποφέροντας από παράλυση. Αυτός ο χρόνος άλλαξε τα πάντα για το μικρό Ουίλιαμς, που αναγκάστηκε να κλειστεί στον εαυτό του και να φτιάξει ένα φανταστικό κόσμο λογοτεχνικής περιπέτειας, ο οποίος συνέχισε να τον ακολουθεί για το υπόλοιπο της ζωής του, καθώς η παραγωγή κειμένων από μέρους του δε σταμάτησε ποτέ. Επίσης δεν σταμάτησαν ποτέ τα οικογενειακά προβλήματα της πατρικής του οικογένειας και η συναισθηματική απόσταση από τον πατέρα του έπαιξε δραματικό ρόλο στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του. Ο χαρακτήρας του ευαίσθητου και ονειροπόλου Ουίλιαμς ήταν ακατανόητος για ένα γονιό που τον θεωρούσε «αδελφή» και τον προσφωνούσε πειρακτικά «Δεσποινίς Νάνσυ» (Smith-Howard & Heintzelman 2005: 5), γεμίζοντας τον με τρόπο και απόρριψη που τον συνόδευσαν για όλη του τη ζωή (Hirsch 1979: 7). Ο ίδιος θεωρεί πως τα πιο ευτυχισμένα του χρόνια τα έζησε με τους παππούδες του στο Μισισίπι, κρατώντας στην ανάμνηση –και στο έργο του– τον αμερικάνικο Νότο ως «μια κουλτούρα που είχε χάρη, κομψότητα... μια έμφυτη κουλτούρα... όχι μια κοινωνία βασισμένη στο χρήμα, όπως στο Βορρά» (Leverich 54 στο Smith-Howard & Heintzelman 2005: 5).

Η λογοτεχνική του καριέρα ξεκίνησε επισήμως στα δεκαέξι του, όταν το πρώτο του δοκίμιο «Can a Wife Be a Good Sport?», εμφανίστηκε στο περιοδικό Smart Set τον Μάιο του 1927. Το 1929 γράφτηκε στο Πανεπιστήμιο του Μισούρι, για να σπουδάσει δημοσιογραφία, και τότε συνέγραψε και το πρώτο του μονόπρακτο, «Beauty Is the Word», για το οποίο έλαβε εύφημο μνεία, μια αποδοχή του έργου του που τον έστρεψε με ανανεωμένο ενδιαφέρον στη συγγραφή θεατρικών

κειμένων. Αυτή του η αφοσίωση τον οδήγησε σε πολύ χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις, με αποτέλεσμα οι σπουδές του να μην ολοκληρωθούν.

Τα χρόνια που ακολούθησαν ήταν οικονομικά δύσκολα, όμως ο Ουίλιαμς ποτέ δε σταμάτησε να γράφει, ενώ παράλληλα εργαζόταν σε ένα διεθνές υποδηματοποιείο, μια δουλειά γραφείου που απεχθανόταν τόσο ώστε ο ίδιος κατέληξε να αφαιρεί τα τρία χρόνια που δούλεψε εκεί από την πραγματική του ηλικία, γιατί αισθανόταν πως δεν τα έζησε (Smith-Howard & Heintzelman 2005: 6). Την ίδια περίοδο η ψυχολογική υγεία της αγαπημένης του αδελφής, Ρόουζ, άρχισε να παρουσιάζει ανησυχητικά συμπτώματα, που μέσα στα χρόνια χειροτέρεψαν δραματικά, μέχρι τον εγκλεισμό της σε ένα ιδιωτικό θεραπευτήριο, το 1929. Διαγνώστηκε με σχιζοφρένεια στο τέλος της δεκαετίας του 1930 και υποβλήθηκε σε λοβοτομή το 1937, χωρίς να το γνωρίζει ο αδελφός της. Το σύνολο της εμπειρίας υπήρξε τραυματικό και καθηλωτικό για το νεαρό Ουίλιαμς, που μπορούσε να ξεφύγει απ' αυτό το εργασιακό και οικογενειακό δράμα μόνο μέσα από το θέατρο και το σινεμά.

Αργότερα ο Ουίλιαμς επέστρεψε στο Πανεπιστήμιο της Αϊόβα όπου συνέχισε τις σπουδές του στη δραματουργία, και αποφοίτησε το 1938. Μετακόμισε στη Νέα Ορλεάνη, όπου ξεκίνησε ένα νέο κεφάλαιο στη ζωή και τη συγγραφική του πορεία, και είχε την ευκαιρία να εξερευνήσει για πρώτη ίσως φορά τη σεξουαλικότητά του. Το αστέρι του αρχίζει να ανατέλλει τη δεκαετία του 1940 και μεσουρανεί τη δεκαετία του 1950, όπου γράφει θεατρικά έργα-σταθμούς στην ιστορία του παγκόσμιου θεάτρου, όπως το «The Glass Menagerie», το «A Streetcar Named Desire», το «The Rose Tattoo», το «Cat on a Hot Tin Roof» και το «Sweet Bird of Youth».

Η δεκαετία του 1960 τον βρίσκει απολύτως καταξιωμένο, όμως τα πράγματα στην προσωπική του ζωή δυσκολεύουν, πρώτα με το θάνατο του αγαπημένου του παππού και ύστερα του αγαπημένου του συντρόφου, Φρανκ Μερλό, το 1963. Ο Ουίλιαμς καταφεύγει στο ποτό και τα ναρκωτικά, με τον εθισμό του να αυξάνεται ολοένα και πιο δραματικά. Προκειμένου να αντιμετωπίσει τον εθισμό, ο Ουίλιαμς στρέφεται πρώτα στην ψυχανάλυση και μετά στη θρησκεία, και βαφτίζεται καθολικός το 1969, ωστόσο το πρόβλημα παραμένει άλυτο. Τότε ήταν που επενέβη ο μικρός του αδελφός, Ντάνκιν, με τη μεσολάβηση του οποίου ο Ουίλιαμς κατέληξε να νοσηλευτεί σε ψυχιατρική κλινική. Μολοντί απεξαρτήθηκε από τις ουσίες, ο Ουίλιαμς δεν μπόρεσε ποτέ να συγχωρήσει τον αδελφό του, που «τον εξανάγκασε να ζήσει το χειρότερο εφιάλτη του. Ο χειρότερος εφιάλτης του ήταν η τρέλα, η μοίρα της αδελφής του» (Smith-Howard & Heintzelman 2005: 13). Όχι απλά δε συγχώρεσε ποτέ τον Ντάνκιν γι' αυτό, αλλά εν τέλει έφτασε μέχρι το να τον αποκλείσει από τη διαθήκη του.

Η δεκαετία του 1970 τον βρήκε σε μια νέα συγγραφική έκρηξη παραγωγικότητας, μόνο που αυτή τη φορά η κριτική δεν ήταν με το μέρος του και πολλά από τα έργα εκείνης της εποχής επαναξιολογούνται στις μέρες μας, όταν τότε απορρίφθηκαν ως αποτυχημένα. Αυτό δεν τον εμπόδισε να συνεχίσει να γράφει θεατρικά και λογοτεχνικά κείμενα μέχρι το τέλος της ζωής του. Βρέθηκε νεκρός στις 25 Φεβρουαρίου του 1983 στο δωμάτιο του ξενοδοχείου του στη Νέα Υόρκη.

Θεωρείται ένας από τους σπουδαιότερους Αμερικανούς συγγραφείς, και η κριτική τον ανατέμνει ως «εθνικό ποιητή της διαστροφής», σαν «τον άνθρωπο που πληρώσαμε για να βλέπει τους εφιάλτες μας για λογαριασμό μας» (Hirsch 1979: 3). Τα έργα του είναι βγαλμένα μέσα από τα έγκατα του ανθρώπινου ψυχισμού, γεμάτα πόνο, σκοτάδι και σεξουαλική φαντασία, ενώ οι ήρωές του ακροβατούν ανάμεσα στην καταστροφή και την κατάρρευση. Στα γραπτά του περιγράφει πτυχές του εσωτερικού του κόσμου, της ταραγμένης παιδικής του ηλικίας και της ακόμα πιο ταραγμένης και περίπλοκης ενήλικης ζωής του. «Είμαι μοναχικός άνθρωπος, πιο μοναχικός από τους περισσότερους ανθρώπους», θα πει σε μια συνέντευξή του (στο Paller 2005: 210). Αυτή η μοναχικότητα είναι ένας από τους κεντρικούς πυρήνες που καθόρισαν το έργο και τη ζωή του.

2. Λίγα λόγια για το έργο

Οι βιβλιογραφικές πληροφορίες για το έργο που μεταφράστηκε στο πλαίσιο αυτής της εργασίας είναι ελάχιστες, απλές αναφορές της ύπαρξής του και των καθόλου ευνοϊκών κριτικών που έλαβε όταν ανέβηκε στο Σαν Φρανσίσκο το 1975. Το «This Is (An Entertainment)», που έχει ως ημερομηνία συγγραφής το 1974, είναι μια μαύρη, σαρκαστική κωμωδία, που παραδέρνει ανάμεσα στο θρήνο για την οριστική δύση μιας παλιάς εποχής και στην αμήχανη αποδοχή μιας καινούριας κοινωνικής πραγματικότητας. Παρά τις πρόδηλες σεξουαλικές αναφορές και τους περίπλοκους (στα όρια της καρικατούρας) χαρακτήρες, στο βάθος το έργο μιλάει όχι μόνο για την προσωπική μοναξιά του καθένα, αλλά και για μια κοινωνία ακατανόητων συμβιώσεων και συμβάσεων που οδηγούν στην απομάκρυνση του ανθρώπου απ' τον άνθρωπο και τελικά στην οριστική ρήξη των ηρώων με την πραγματικότητα.

Η πλοκή εξελίσσεται στο πολυτελές ξενοδοχείο Σπλεντίτ, κάποιας ανώνυμης Ευρωπαϊκής χώρας στην οποία έχει ξεσπάσει μια αιματηρή επανάσταση. Οι πρωταγωνιστές, η Κόμισσα και ο Κόμης Ρέτσι, είναι απορροφημένοι από την προσωπική τους αποξένωση, από τα πάθη και τα λάθη που στοιχειώνουν το παρελθόν και το παρόν τους και ορίζουν το μέλλον τους. Η Κόμισσα βρίσκεται σε μια μονίμως εκτός ελέγχου συναισθηματική κατάσταση, απελπισμένα προσπαθώντας να αδράξει τη στιγμή και να στύψει τη ζωή, γεμίζοντάς τη με υλικά αγαθά και εραστές που αγαπάει για μερικές ώρες και μετά αποδιώχνει μετά βδελυγμίας. Ο Κόμης είναι το απόλυτο έρμαιο της προσωπικότητάς του και της αδυναμίας του να σταθεί όρθιος απέναντι στην αδυσώπητη ενέργεια της συζύγου του. Το έργο κλείνει με μια ανατροπή φόρμας. Ο ηθοποιός για μία στιγμή ρίχνει το προσωπείο του ρόλου και απευθύνεται στο κοινό με την ιδιότητά του. Βγαίνει από το έργο, το κοιτάζει από απόσταση και η τελική αποτίμηση έρχεται με τα λόγια του Σαίξπηρ: «Τώρα το γλέντι μας τελείωσε».

Το έργο είναι παράξενο, παράδοξο, σκοτεινό και σουρεαλιστικό. Ως έμπνευση του Ουίλιαμ αναφέρεται το μονόπρακτο «Splendid's» του Ζαν Ζενέτ (Paller 2005: 211), μολονότι εκείνο το έργο γράφτηκε το 1948 και δε δημοσιεύτηκε ούτε παίχτηκε ποτέ κατά τη διάρκεια της ζωής του συγγραφέα. Είναι επίσης πιθανό ότι ο χαρακτήρας της Κόμισσας έχει βασιστεί στην εκρηκτική προσωπικότητα της Ρωσίδας ηθοποιού και στενής φίλης του Ουίλιαμ, Μαρία Μπρίτνεβα, της οποίας το όνομα («Για τη Μαρία Μπρίτνεβα») παραδίδεται πως συμπεριλαμβανόταν στον τίτλο του έργου αρχικά (Lahr 1994), αν και κάτι τέτοιο δεν υπάρχει στο χειρόγραφο από το οποίο έγινε η μετάφραση. Η φρενήρης ενέργεια της ηθοποιού, με την οποία ο Ουίλιαμ διατηρούσε μια στενή,

έντονη και προβληματική σχέση για μεγάλο μέρος της ζωής του, φαίνεται πως ήταν το υπόδειγμα για την ξέφρενη ζωντάνια της θεατρικής Κόμισσας.

Σε κάθε περίπτωση, το έργο σημείωσε πελώρια αποτυχία και έλαβε πληθώρα δυσάρεστων κριτικών. Ο Σάλιβαν, που χαρακτηρίζει τον εαυτό του «αρκετά ατυχή ώστε να το παρακολουθήσει στο Σαν Φρανσίσκο» (2002: 212), το αποκάλεσε «χάος», αιτιολογώντας την αποτίμησή του ως εξής: «Εδώ ο Ουίλιαμς προσπαθεί να δείξει πως μπορούσε να είναι το ίδιο εκτελεστικός και “μέσα στα πράγματα” με τη νεότερη γενιά, και αποτυγχάνει παταγωδώς. Όχι για πρώτη φορά, οι νέες ελευθερίες της δεκαετίας του 1960 φαίνεται να ήταν ακριβώς αυτό που δε χρειαζόταν. [...]» (211).

Το έργο, δύστροπο και επώδυνο, με χιούμορ που πληγώνει πριν προσφέρει γέλιο, αποδείχθηκε ελάχιστα διασκεδαστικό για το κοινό του Σαν Φρανσίσκο. Στην πραγματικότητα ο Ουίλιαμς θεωρεί το έργο πρώτη γραφή που χρήζει αναθεώρησης (μια αναθεώρηση που δεν έκανε ποτέ, το κείμενο που μεταφράζεται σε αυτή την εργασία είναι εκείνο το πρώτο χειρόγραφο του 1974). Η κριτική πάντως το διαλύει: «Το “This Is” δεν είναι σε καμία περίπτωση ένα διακριτικό έργο. Ο Ουίλιαμς υπονομεύει το λυρικό του χάρισμα με φτηνό και θλιβερά χυδαίο χιούμορ, με επώδυνα βλακώδη αστεία [...]. Αυτό που εκπλήσσει περισσότερο, ίσως, είναι το μονοδιάστατο και επίπεδο των χαρακτήρων του. [...] Εκτός από μερικές λαμπρές στιγμές, ωστόσο, το “This Is” αφήνει μεγάλες αμφιβολίες για το αν σώζεται» (Eichelbaum 1976).

Πράγματι, το έργο σπάνια είδε ξανά το φως της μέρας έκτοτε, δεν έχει μελετηθεί και δεν έχει εκδοθεί ποτέ. Το κείμενο είναι αρκετά τραχύ, αλλά ίσως μια νέα γενιά κριτικών θα έπρεπε να εξερευνήσει το αν αυτή η έλλειψη φινέτσας προσθέτει, αντί να αφαιρεί, τόσο στο νόημα όσο και στα εκφραστικά μέσα.

3. Η μετάφραση θεατρικού κειμένου

Το ερώτημα της θεατρική μετάφρασης ξεκινά εξ ορισμού διλημματικά. Το θεατρικό κείμενο δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως ένα λογοτεχνική κείμενο πρόζας, είναι ένα κείμενο σύνθετο, με σύνθετες επιδιώξεις. Το θεατρικό κείμενο διαβάζεται με διαφορετικό τρόπο, όπως λέει η Bassnett με τρόπο ατελή και όχι σαν μια ολοκληρωμένη κειμενική μονάδα, αφού μόνο με την ερμηνεία κατά τη διάρκεια μιας παράστασης επιτυγχάνεται η πλήρης δυναμική του κειμένου, και αυτό είναι που θέτει το μεταφραστικό ερώτημα του αν το κείμενο πρέπει να μεταφραστεί ως ένα αμιγώς λογοτεχνικό είδος ή «αν πρέπει να μεταφραστεί ως προς τη λειτουργικότητά του, σαν ένα από τα στοιχεία ενός περισσότερο περίπλοκου συστήματος» (2002: 124).

Στην περίπτωση του θεατρικού κειμένου το ερώτημα δεν είναι απλά το τι ήθελε να πει ο συγγραφέας, και ποιους λογοτεχνικούς και γλωσσικούς τρόπους μεταχειρίζεται για να το πετύχει, αλλά και τι το θέλει να δείξει, και αυτό εμφορείται και μέσα από τη γλώσσα των διαλόγων, και μέσα από τις σκηνοθετικές οδηγίες, αλλά και μέσα από το γενικότερο πνεύμα του κειμένου που δεν πρέπει μόνο να «μιλιέται» αλλά και να «παίζεται». Γι' αυτό, το πρώτο στάδιο κατανόησης εκ μέρους του μεταφραστή δεν αφορά μόνο στο σημασιολογικό περιεχόμενο του κειμένου, αλλά και στο δραματουργικό. Το ύφος και η ατμόσφαιρα που ο συγγραφέας προσπαθεί να δημιουργήσει μπορεί να είναι υποδόριο και να συντίθεται από πολλά επιμέρους στοιχεία, και όλα πρέπει να γίνουν κατανοητά για να αποδοθεί στον πιστότερο δυνατό βαθμό η καλλιτεχνική πρόθεση, το όραμα του δημιουργού.

Και αυτό που δεν πρέπει να ξεχνάμε, εφόσον μιλάμε για τις ιδιαιτερότητες του θεατρικού κειμένου, είναι ότι το θέατρο ως επιμέρους είδος είναι μια μεταφραστική άσκηση από μόνο του, η σωματοποίηση, η έκθεση, η εκφορά του κειμένου ακόμα κι αν χρησιμοποιείται στην ίδια γλώσσα που έχει γραφτεί αρχικά, είναι μια μεταφραστική λειτουργία από μέρους του σκηνοθέτη που έρχεται να στήσει στη σκηνή, να αποδώσει έναν κόσμο που ο συγγραφέας τοποθέτησε στο χαρτί, στις δυο διαστάσεις. Αυτή η οργανική λειτουργία του θεάτρου (να μεταφράζει το δισδιάστατο στο τρισδιάστατο) αποτελεί μια εκλεκτική συγγένεια ως προς την επιστήμη (και την πρακτική) της μετάφρασης και εμπλουτίζει το έργο του μεταφραστή θεατρικού κειμένου, ακόμα κι αν προσθέτει επιπλέον δυσκολίες στις επιδιώξεις του. Πράγματι, από τη διττή θέση του σκηνοθέτη/μεταφραστή, ο Boehm μας εξηγεί:

Στην πραγματικότητα είμαι ένας απατεώνας, ένας θεατρικός σκηνοθέτης που έχει μεταμφιεστεί σε μεταφραστή. (Παρεμπιπτόντως το γεγονός ότι θεωρώ πως η μετάφραση είναι η «πρωινή δουλειά» μου λέει πολλά για το πως είναι να

εργάζεσαι στο θέατρο). Και μέσα στα χρόνια έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αυτά τα δυο επαγγέλματα έχουν πολλά κοινά. Και τα δυο απαιτούν το να μεταφέρεις ένα γραπτό κείμενο από το ένα σημείο στο άλλο. Και τα δυο ξεκινούν με μια πράξη φαντασίας (2014: 25).

Ακριβώς όπως για να ανέβει μια θεατρική παράσταση απαιτείται μια μακρά διεργασία, πολλές και επίπονες πρόβες, αλλά και βαθιά μελέτη και συζήτηση από όλους τους συντελεστές, έτσι και στη μετάφραση του θεατρικού κειμένου ο μεταφραστής πρέπει να περάσει από δοκιμές, έρευνα και μια ενδελεχή βυθοσκόπηση του πρωτότυπου ώστε να παραγάγει (να «αναδημιουργήσει», υποστηρίζει ο Boehm) μια νέα, αυτόνομη και ανεξάρτητη ζωή γι' αυτό το κείμενο. Έτσι ο μεταφραστής ξεκινά πάνω απ' όλα με την «κατανόηση της γλώσσας του πρωτότυπου –και όχι απλά σε όρους λεξιλογίου, σύνταξης και γραμματικής». Πρέπει να κατανοήσει βαθιά «το χαρακτήρα αυτής της γλώσσας» (Boehm 2014: 25).

Η Snell-Hornby ξεχωρίζει πέντε χαρακτηριστικά της θεατρικής γλώσσας, που πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν στη διαδικασία μετάφρασης θεατρικού κειμένου:

1. Το γεγονός ότι ο θεατρικός διάλογος είναι μια πεποιημένη γλώσσα, που έχει μεν γραφεί με σκοπό την εκφορά της αλλά δεν είναι σε καμία περίπτωση πανομοιότυπη με την καθομιλουμένη (2007: 111).
2. Το ότι χαρακτηρίζεται από μια αλληλεπίδραση διαφορετικών προοπτικών, που έρχονται ως αποτέλεσμα της διάδρασης διαφορετικών παραγόντων και της επίδρασης που έχουν πάνω στο κοινό. Υπάρχουν στοιχεία παραδοξότητας, ειρωνείας, υπαινιγμού, λογοπαίγνιου, αναχρονισμού, κλιμάκωσης, αιφνίδιας ψυχρολουσίας και τα λοιπά (2007: 111).
3. Η θεατρική γλώσσα μπορεί να θεωρηθεί ως δυναμική δράση σε ρυθμική ακολουθία, έτσι ώστε ο ρυθμός δεν αναφέρεται μόνο στα γλωσσικά μοτίβα που σχηματίζονται ανάμεσα στις προτάσεις, αλλά συμπεριλαμβάνει και τον εσωτερικό ρυθμό της έντασης, καθώς εξελίσσεται η πλοκή ή η δράση, τις εναλλαγές έντασης και παύσης, αγωνίας και ηρεμίας, κάτι που απηχεί και στη δομή των διαλόγων (2007: 111).
4. Για τους ηθοποιούς τα λόγια τους συνδυάζονται ώστε να συνθέσουν ένα προσωπικό ιδιόλεκτο, μια «μάσκα της γλώσσας», που αποτελεί ένα μέσο για να εκφράσει το συναίσθημα μέσα από τη φωνή, την έκφραση του προσώπου, τις

χειρονομίες και τις κινήσεις. Τα λόγια του κειμένου πρέπει να επιτρέπουν στον ηθοποιό να μιλάει, να αναπνέει και να παίζει (2007: 111-112).

5. Για το θεατή στο κοινό η γλώσσα και η δράση στη σκηνή γίνονται αντιληπτές αισθητηριακά, σαν μια προσωπική εμπειρία, ο θεατής δεν είναι ένας απλός παρατηρητής που κοιτάζει με περιέργεια χωρίς να αναμειγνύεται, αλλά θα έπρεπε να τον ελκύουν τα σκηνικά δρώμενα και να ανταποκρίνεται σ' αυτά (2007: 112).

Όλα αυτά τα στοιχεία και τα χαρακτηριστικά του θεατρικού κειμένου πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψιν από το μεταφραστή και να του είναι συνειδητά πριν καν ξεκινήσει τη διαδικασία της μετάφρασης. Είναι σημαντικό το να έχει συνείδηση του ότι το κείμενο που καλείται να μεταφράσει διαφέρει σημαντικά από κάθε άλλο τύπο κειμένου (Bassnett 2002: 126). Είτε πρόκειται για αρχαία τραγωδία (με τις δικές τις επιμέρους μεταφραστικές δυσκολίες χάριν της μεγάλης γλωσσικής και πολιτισμικής ιδιαιτερότητας), είτε για έργα του κλασσικού ευρωπαϊκού θεάτρου (είναι άλλες οι μεταφραστικές απαιτήσεις για τον Σαίξπηρ και τελείως άλλες για τον Μπέκετ), είτε για έργα του μοντέρνου και σύγχρονου ρεπερτορίου (που έρχονται να θέσουν νέες προκλήσεις διαφορετικής φύσης), είτε ακόμα και για έργα εκτός του δυτικού κανόνα, με όλες τις πολιτισμικές συμπαραδηλώσεις που δημιουργούν ακόμα πιο σύνθετες μεταφραστικές απαιτήσεις, η μετάφραση θεατρικού κειμένου αποτελεί μια σύνθετη εργασία το αποτέλεσμα της οποίας δικαιώνεται κυρίως όταν το κείμενο βρεθεί να «μιλιέται» στη σκηνή.

4. Η μετάφραση του έργου

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, οι μεταφραστικές δυσκολίες ξεκινούν ήδη από την πρώτη ανάγνωση και την προσπάθεια οργάνωσης του προς μετάφραση κειμένου. Το κείμενο του έργου είναι εμφανώς στριφνό και γεμάτο γλωσσικά και δραματουργικά καπρίτσια. Δίνει εξ αρχής την εντύπωση πως δεν είναι γραμμένο για να κυλήσει στρωτά ούτε στη γλώσσα του ηθοποιού ούτε πάνω στη σκηνή, και περιέχει μια σειρά από γλωσσικές –και συνεπαγωγικά σκηνοθετικές– δυσκολίες που πρέπει να αντιμετωπιστούν πάνω στη βάση ξεκάθαρων μεταφραστικών αποφάσεων.

Οι βασικοί χαρακτήρες (η Κόμισσα, ο Κόμης και ο Εραστής) συντηρούν ένα ατομικό γλωσσικό προφίλ ο καθένας, και η εξέλιξή τους μέσα στο έργο είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη χρήση της γλώσσας. Η Κόμισσα είναι ένας σύνθετος χαρακτήρας που τον παρασύρει μια εσωτερική λυρικήτητα, και τόσο οι διάλογοι όσο και οι μονόλογοί της είναι χειμαρρώδεις, συχνά χωρίς ειρμό, λέξεις που μπλέκονται μεταξύ τους και τις οποίες μεταχειρίζεται αμιγώς για τη χαρά της εκφοράς τους, σαν να υφαίνει ένα περίτεχνο υφαντό με τα λόγια της, χωρίς να την ενδιαφέρει ιδιαίτερα το μήνυμα που απευθύνει στο κοινό και στους συμπρωταγωνιστές της. Ο Κόμης μιλά δύστροπα, κοφτά, μεγαλόστομα, φοβισμένα, άλλοτε ξεφεύγει σε παροξυσμούς μεγαλείου και άλλοτε εκφράζει την προσωπική του δειλία μέσα από μια γλωσσική ένδεια που τον χαρακτηρίζει. Ο Εραστής (είτε με τη μορφή του Σοφέρ, είτε με τη μορφή του Στρατηγού Αιγόκερου) είναι ένας χαρακτήρας αινιγματικός. Σε όλη τη διάρκεια του έργου οι λεκτικές του παρεμβάσεις είναι περιορισμένες, δειλές και επίπεδες, μέχρι τον τελικό του μονόλογο, όπου ο χαρακτήρας μεταμορφώνεται και δίνει κατά κάποιο τρόπο ένα κλειδί ανάγνωσης του έργου, με κείμενο συγκροτημένο και συστηματικό, βάζοντας σε τάξη όλη τη λεκτική αταξία που προηγήθηκε.

Ο κάθε χαρακτήρας απαιτεί μια διαφορετική μεταφραστική προσέγγιση, ώστε να αποδοθεί με έναν τρόπο που να είναι λειτουργικός επί της σκηνής, αλλά ταυτόχρονα να δένει το έργο ως σύνολο για να μην καταλήξει σαν τρία ανεξάρτητα κείμενα που απλά συνυπάρχουν στο χαρτί (και στη σκηνή).

4.1.1. Ο μεταφραστής ως μέλος της ομάδας παραγωγής

Εφόσον το κείμενο δε μεταφράζεται με σκοπό τη θεωρητική του έκδοση, αλλά με προοπτική το να παιχτεί σε θεατρική σκηνή, ο μεταφραστής οφείλει να αντιμετωπίσει τον εαυτό του ως μέλος μιας ομάδας παραγωγής (ακόμα κι αν αυτή η ομάδα δεν έχει συγκροτηθεί ακόμα). Το μεταφρασμένο κείμενο που θα παραδοθεί είναι ένα κείμενο επίσης προς μετάφραση, την οποία θα αναλάβει με τη σειρά του ο σκηνοθέτης του έργου, που καλείται να αποκωδικοποιήσει εκ νέου το κείμενο και να το ανασυνθέσει στη σκηνή μέσα στο πλαίσιο μιας ομαδικής διεργασίας. Ο μεταφραστής λοιπόν, οφείλει να δρα επικουρικά ως προς το σκηνοθέτη, προσφέροντάς του όσο περισσότερες πληροφορίες μπορεί για το έργο που θα παραδώσει, γίνεται ταυτόχρονα ερευνητής εκτός από λειτουργός της γλώσσας.

Το συγκεκριμένο κείμενο είναι διάσπαρτο από αναφορές σε λογοτεχνικά και μουσικά έργα, σε καλλιτέχνες και πολιτισμικά στοιχεία προηγούμενων δεκαετιών. Αν και μπορεί να θεωρηθεί εξωμεταφραστική λειτουργία, η ανεύρεση αυτών των στοιχείων, είναι απαραίτητη για να γίνει πλήρως κατανοητό το πλαίσιο μέσα στο οποίο έχει τοποθετήσει ο συγγραφέας τους χαρακτήρες και την πλοκή του έργου. Η κάθε αναφορά κουβαλάει μαζί της έναν ολόκληρο κόσμο, τον οποίο ο σκηνοθέτης μπορεί να επιλέξει να αγνοήσει (μπορεί, για παράδειγμα να κάνει διαφορετικές μουσικές επιλογές, ακόμα κι αν ρητά ο συγγραφέας αναφέρει ένα συγκεκριμένο τραγούδι) στο πλαίσιο της προσωπικής του σκηνοθετικής προσέγγισης, όμως για να αγνοηθούν αυτά τα στοιχεία με επιτυχία, πρέπει να είναι γνωστά –σκηνοθετικά μπορείς να αγνοήσεις κατ' επιλογή, όχι όμως να μη γνωρίζεις.

Όλες οι μουσικές που αναφέρονται στο έργο, όλα τα λογοτεχνικά κείμενα, οι θεατρικές, χορευτικές και μουσικές παραστάσεις έχουν επισημανθεί σε υποσημείωση, ώστε το επόμενο στάδιο της παραγωγής να μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτές τις πληροφορίες, και να δουλέψει την ατμόσφαιρα και το ύφος του έργου γνωρίζοντας το πολιτισμικό υπόβαθρο πάνω στο οποίο ο συγγραφέας το έχει στήσει. Και φυσικά, το κείμενο οφείλει να υπακούει στους κανόνες που αναλύσαμε παραπάνω, και τα διαλογικά του μέρη οφείλουν τόσο να συνυπάρχουν με τις σκηνοθετικές οδηγίες όσο και να επιτρέπουν τη χειρονόμηση του κειμένου ώστε η γλώσσα να δρα επικουρικά ως προς την ερμηνεία του ηθοποιού, χωρίς να εστιάζει στη λογοτεχνική της λειτουργία, αποκομμένη από το θεατρικό περιεχόμενο (Bassnett 2002: 134).

4.2. Παραδείγματα

Το συγκεκριμένο κείμενο παρουσιάζει μια επιπλέον γλωσσική δυσκολία, καθώς δεν είναι γραμμένο αποκλειστικά στα αγγλικά. Υπάρχουν αφενός αποσπάσματα στη γαλλική γλώσσα (την οποία χρησιμοποιεί κυρίως η Κόμισσα) και αφετέρου γλωσσικές εξάρσεις του Κόμη σε μια γερμανόφωνη, ηχοποιητική κορακίστικη, αμετάφραστη γλώσσα, που προκαλεί μεγάλη αμηχανία, τόσο μεταφραστικά όσο και σκηνοθετικά. Σε αυτή την περίπτωση οφείλουμε να σκεφτούμε ποια ήταν η πρόθεση του συγγραφέα, σε σχέση με τα μη-αγγλόφωνα αποσπάσματα αλλά και να αναλογιστούμε ποια προσέγγιση θα είναι περισσότερο λειτουργική για το ελληνόφωνο κοινό που δυνητικά θα παρακολουθήσει την παράσταση.

Ας ξεκινήσουμε με το ζήτημα των γαλλικών. Δεδομένου ότι το έργο απευθύνεται σε αγγλόφωνο κοινό, πρέπει να προσδιορίσουμε αν η συγγραφική πρόθεση ήταν αυτά τα αποσπάσματα να γίνουν κατανοητά από το εν λόγω κοινό, ή να ακουστούν επί σκοπού αποξενωμένα, αν δηλαδή η χρήση τους είναι σημασιολογικού ή εικαστικού χαρακτήρα, κάτι που είναι απολύτως θεμιτό και πιθανό να ισχύει στο θέατρο, αλλά δύσκολα θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε για κάποιο άλλο λογοτεχνικό είδος. Υπάρχουν σημεία στο κείμενο όπου τα γαλλικά χρησιμοποιούνται ουσιαστικά ως γουστόζικο επιφώνημα, και δεν είναι πλήρως αναγκαία η μετάφρασή τους ως προς τη ροή του έργου, για παράδειγμα:

ΚΟΜΙΣΣΑ

Όχι, για την αίθουσα χορού! Μίτζι;

ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ

Φρίτζι.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ton pourboire. Φρίτζι;

ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ

Μίτζι.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Ton pourboire.

(Πετάει από ένα διαμάντι στην καθεμία)

Στο συγκεκριμένο στιγμιότυπο είναι σαφές ότι η Κόμισσα δίνει σε κάθε καμαριέρα ένα πουρμπουάρ, και η χρήση της γαλλικής γλώσσας είναι για χάρη γούστου. Ακόμα και αν το κοινό δεν καταλάβει ότι «Ton pourboire» σημαίνει «Το πουρμπουάρ σου» ακουστικά, θα το καταλάβει από

τη σκηνική δράση. Στο συγκεκριμένο σημείο του έργου η χρήση της γαλλικής είναι ένα γλωσσικό σκέρτσος που προσθέτει στο ύφος που χτίζεται για το συγκεκριμένου χαρακτήρα.

Υπάρχουν ωστόσο άλλα σημεία, όπου τα γαλλικά σταματούν τη νοηματική συνέχεια του έργου, εφόσον ο θεατής είναι μονόγλωσσος. Για παράδειγμα:

COUNTESS

Il y' a deux mystiques. La mystique de la chute. English? OK. La chute means the downfall. Mais il y'a une autre mystique. La mystique de la «COME BACK». Having had the first one, WOW! This is the second, the mystique of "The Come Back".
(Williams 1974: 8)

Η πρόταση έχει αποδοθεί ως εξής:

ΚΟΜΙΣΣΑ

Il y' a deux mystiques. La mystique de la chute [Υπάρχουν δυο μυστικά. Το μυστικό της πτώσης]. Στ' αγγλικά; Εντάξει. «La chute» είναι η πτώση. Mais il y'a une autre mystique. La mystique de la «COME BACK» [Μα υπάρχει κι ένα άλλο μυστικό. Το μυστικό της «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ»]. Αν σου συμβεί το πρώτο, ΟΥΑΟΥ! Αυτό είναι το δεύτερο, το mystique της «Επιστροφής».

Σε αυτή την περίπτωση ο λόγος της Κόμισσας παραπαίει ανάμεσα σε δυο γλώσσες, ο ίδιος ο συγγραφέας προσφέρει την εξήγηση με έναν εμβόλιμο και αποσπασματικό τρόπο, βάζοντας την Κόμισσα στην περίπτωση της «πτώσης» να αυτομεταφραστεί και στην περίπτωση της «επιστροφής» να κάνει την επανάληψη στα αγγλικά, όμως η πρόταση είναι δύσκολη, απαιτητική και ξενίζει τον ακροατή. Το ερώτημα του αν θα μεταφραστούν τα γαλλικά αποσπάσματα, είναι ένα ερώτημα που αφορά τον σκηνοθέτη. Στην προκειμένη περίπτωση ο μεταφραστής προσφέρει μέσα σε αγκύλες την ερμηνεία του γαλλικού κειμένου, και ο σκηνοθέτης θα αποφασίσει αν αυτό που εξυπηρετεί στη δράση είναι ο ηθοποιός να τα προφέρει στα γαλλικά, στα ελληνικά ή ακόμα και στα ελληνικά με γαλλική προφορά. Ο Ουίλιαμς πάντως φαίνεται πως σκοπίμως εισάγει την ξένη γλώσσα με σκοπό να σπάσει τη συνέχεια του κειμένου και πιθανόν και της πλοκής, να ξενίσει το θεατή και να δυσκολέψει ακόμα περισσότερο την πρόσληψη ενός, ούτως ή άλλως, δύσκολου έργου.

Το δεύτερο γλωσσικό πρόβλημα είναι τα ακατάληπτα κορακίστικα του Κόμη Ρέτσου. Πρόκειται για μια γλώσσα που εκφωνεί, ενίοτε επί μακρόν, σε εξάρσεις μεγαλείου, θυμού ή πάθους. Δεν είναι μεταφράσιμη, όμως στα αγγλικά είναι ενδεικτική της ψυχικής του κατάστασης (εκφωνείται με γερμανικό ηχόχρωμα, και οι φθόγγοι της συχνά σχηματίζουν ακουστικά τις λέξεις «Fuck» και «Shit», που οπωσδήποτε γίνονται κατανοητές, ως αίσθηση, από το αγγλόφωνο κοινό, π.χ. «Είτε έχει τα νεύρα της, είτε είναι έτοιμη, είτε όχι, θα την πιάσω von FukZon!»).

Υπάρχει ένα ιδιαίτερα προβληματικό στιγμιότυπο, όπου συνδυάζεται η γαλλική με την κορακίστικη, σε ένα διάλογο υψηλών ερμηνευτικών απαιτήσεων:

ΚΟΜΗΣ

Yokyokitz volkensmitt!

ΚΟΥΡΕΑΣ

M'sieur, c'est tres difficile avec les [Αφεντικό, είναι πολύ δύσκολο με τα]... --

(Αγγίζει ελαφρά τα κέρατα του ελαφιού)

ΚΟΜΗΣ

Qu'est ce que tu dit [Τί είπες], βλάκα? Fokkesmit Franzen! Inter-pretzie, kvikmit!

(Ο **ΦΟΙΤΗΤΗΣ** αναπηδά και στέκεται προσοχή)

Απαιτώ να μάθω τ' όνομα αυτού του πούστη!

ΔΙΕΡΜΗΝΕΑΣ

Le Comte veut connaitre ton nom [Ο Κόμης θέλει να μάθει τ' όνομά σου].

ΚΟΥΡΕΑΣ

Πιππίν.

ΚΟΜΗΣ

Επίθετο;

ΚΟΥΡΕΑΣ

Πιππίν.

ΚΟΜΗΣ

Βαφτιστικό;

ΚΟΥΡΕΑΣ

Πιππίν.

ΚΟΜΗΣ

Shitzun totalsknok!

(Προς το **ΦΟΙΤΗΤΗ-ΔΙΕΡΜΗΝΕΑ**)

Ενημέρωσε αυτό το πλάσμα με φτερά ότι δεν έχω κέρατα, κι αν έχω κέρατα τα κέρατα είναι αόρατα γι' αυτόν ή ΘΑ ΤΟΝ ΧΤΥΠΗΣΩ!

Και εδώ το κείμενο ουσιαστικά αυτοεξηγείται, και παρότι η γλώσσα παραδέρνει ανάμεσα στη βασική (αγγλική ή μεταφρασμένη ελληνική εδώ), τα γαλλικά και τα ακατάληπτα, η σκηνική κινησιολογία υποδεικνύει τη δράση. Σε μεταφραστικό επίπεδο κρίναμε ότι απαιτείται η μετάφραση των γαλλικών προτάσεων, επικουρικά στη σκηνοθεσία και για την κατανόηση του κειμένου από τους ηθοποιούς, αλλά τα κορακίστικα μένουν ως έχουν, γιατί οποιαδήποτε απόπειρα μεταφοράς τους σε μια πιο ελληνοποιημένη εκδοχή διατρέχει τον κίνδυνο να καταλήξει προσποιητή, βεβιασμένη ή αστεία.

Ένα ακόμα ζήτημα που προκύπτει στη μεταφορά αγγλόφωνων κειμένων στην ελληνική είναι ο πληθυντικός ευγενείας (και ενίοτε μεγαλοπρέπειας, τουλάχιστον στο συγκεκριμένο κείμενο) που δεν είναι πάντα σαφές το αν πρέπει να χρησιμοποιηθεί και σε ποια έκταση. Ο Κόμης προσφωνεί συχνά την Κόμισσα «Κυρία μου» και σε αυτές τις περιπτώσεις το μετάφρασμα χρησιμοποιεί πληθυντικό αριθμό, στο πλαίσιο της γενικότερης μεγαλοστομίας και αμυδρής ειρωνείας που μεταχειρίζεται ο χαρακτήρας. Σε γενικές γραμμές ο πληθυντικός ευγενείας χρησιμοποιείται ειρωνικά ή ακόμα και προσβλητικά στο έργο, γι' αυτό και η συχνότητά του είναι ανάμεικτη. Η χρήση του επιτάσσεται όχι με βάση κάποιο γλωσσικό κανόνα, αλλά με βάση την αίσθηση του κειμένου ανά περίπτωση, και αποτελεί ουσιαστικά μια ερμηνευτική επιλογή, όπως στο παρακάτω παράδειγμα, που ο Κόμης απευθύνεται στην Κόμισσα σε έξαλλη ψυχολογική κατάσταση:

Κυρία, είστε αυθάδης, είστε αναιδής, Κυρία. Ξεχνάς ποια είσαι, Κυρία, ακόλαστη και έκφυλη, χωρίς ντροπή, η ζωή σου είναι το ίδιο διεφθαρμένη με τα βιβλία που διαβάζεις. Πώς τολμάς να επαναλαμβάνεις συνέχεια «ασθμαίνοντας απ' το πάθος» σ' έναν άνδρα με καρδιακό άσθμα, θηλυκέ Δράκουλα, αρπακτικό, εσύ, εσύ, υποκρίτρια...

Στον παραληρηματικό του λόγο, ο Κόμης, ξεκινά μιλώντας στον πληθυντικό, αλλά γρήγορα γυρίζει στον ενικό που επιτάσσει η ψυχολογική του αστάθεια, η ίδια αστάθεια που τον οδηγεί από το «κυρία» στο δεικτικό «εσύ». Άλλωστε στον προφορικό λόγο η χρήση πληθυντικού στη δεύτερη πρόταση («Ξεχνάτε ποια είστε, Κυρία, ακόλαστη, έκφυλη, χωρίς ντροπή, η ζωή σας είναι το ίδιο διεφθαρμένη με τα βιβλία που διαβάζετε») θα δυσκόλευε την εκφορά του λόγου για τον ηθοποιό,

καθώς αν και γραμματικά ορθή, είναι μια πρόταση που δεν «αναπνέει» θεατρικά και δύσκολα προφέρεται με την ένταση που απαιτείται ερμηνευτικά στο συγκεκριμένο σημείο.

Αργότερα μπροστά σε τρίτους, ο πληθυντικός ευγενείας του Κόμη επιστρέφει:

ΚΟΜΗΣ

Ο δικηγόρος βρίσκεται εδώ για να συζητήσουμε τους όρους του διαζυγίου μας.

ΚΟΜΙΣΣΑ

Αργότερα, αργότερα, όχι τώρα, με ρίχνεις μόλις έχω προλάβει τη στιγμή. ΕΞΩ,

ΑΜΕΣΩΣ, ΦΥΓΕΤΕ!

ΚΟΜΗΣ

Ξεχνάτε τη θέση σας, Κυρία. Πρέπει να σας τη θυμίσω, Κυρία.

Μόνο και μόνο για να επιστρέψει στον ενικό την αμέσως επόμενη φορά που της απευθύνεται στο πλαίσιο του ίδιου διαλόγου:

ΚΟΜΗΣ

Δεν αρνείσαι το διαζύγιο...

Εδώ η εναλλαγή ενικού/πληθυντικού εξυπηρετεί τη δόμηση του χαρακτήρα του Κόμη, μεγαλόστομος και φαμφαρόνος μπροστά σε αυτούς που θεωρεί υποτακτικούς του (το Δικηγόρο στην προκειμένη περίπτωση), υποχωρητικός και ταπεινωμένος απέναντι στην ακατάσχετη προσωπικότητα της Κόμισσας.

Ένα στοιχείο του έργου, που λειτουργεί σχεδόν οργανικά ως προς την πλοκή του, είναι η ελευθεροστομία, κυρίως αυτή του αμφίσημου χαρακτήρα της Κόμισσας αλλά και αυτή που προκύπτει από την αποστροφή του Κόμη για οποιονδήποτε θεωρεί κατώτερό του. Η Κόμισσα μιλάει συχνά με τρόπο προσβλητικό, χωρίς να διατυπώνει, κατά κύριο λόγο, ακριβώς βωμολοχίες, η μετάφραση των οποίων θα αποτελούσαν ενδεχομένως μεταφραστικό δίλλημα. Αντ' αυτού, ο χαρακτήρας αναλώνεται σε μεγαλόστομες, περίπλοκες προτάσεις, παρομοιώσεις και μεταφορές που καταλήγουν σε απρεπείς εκφράσεις και χρειάζονται ιδιαίτερα λεπτό χειρισμό ώστε να διατηρείται η οξύτητα του πρωτότυπου, η προσβολή που διατυπώνεται αλλά και ο παιχνιδιάρικος τόνος του ρόλου. Για παράδειγμα, στην τέταρτη σκηνή, η Κόμισσα χλευάζει ένα νεαρό αχθοφόρο,

ασκώντας τη λεκτική βία που την προσδιορίζει εν γένει ως χαρακτήρα, με σκληρό και αναίσθητο τρόπο, προσπαθώντας μέσα από τη γλωσσική υπερβολή να επιβεβαιωθεί και να επιβληθεί στους γύρω της. Του λέει «Ha! You little passive pederast! You want a dildo up your bum before breakfast to animate the cartoons?» (Williams 1974: 19).

Αυτή η πρόταση είναι γεμάτη μεταφραστικές δυσκολίες. Η Κόμισσα τον αποκαλεί «pederast» (στο πρωτότυπο, πιθανόν λόγω τυπογραφικού λάθους γράφει «pedarast») μολονότι ο χαρακτήρας περιγράφεται στις σκηνικές οδηγίες ως «νεαρός» και ως «αγόρι». Η απόδοση «παιδεραστής» αν και θα αποτελούσε κατά λέξη μετάφραση, δεν ήταν η πιο κατάλληλη για τη ροή του κειμένου, και το σχήμα «μικρέ παθητικέ παιδεραστή» είναι δύσκολο στην εκφορά και οι νοηματικοί συνειρμοί που δημιουργεί είναι προβληματικοί στην ελληνική γλώσσα. Στα αγγλικά η λέξη αφορά συγκεκριμένα σε άνδρα που εμπλέκεται σεξουαλικά με νεαρό αγόρι, γι' αυτό και στη μετάφραση δώσαμε έμφαση στη συγκεκριμένη λεπτομέρεια, επιλέγοντας την απόδοση «αρσενοκοίτης» και όχι «παιδεραστής». Η δυσκολία συνεχίζεται με την απόδοση της λέξης «dildo», για την οποία στα ελληνικά χρησιμοποιείται η μεταγραφή «ντίλντο», αλλά η χρήση της δεν είναι ευρέως διαδεδομένη και στην ταχύτητα εκφοράς (εν γένει) του λόγου της Κόμισσας θα μπορούσε να χαθεί, μαζί με το νόημα της πρότασης. Επιλέχθηκε η λέξη «φαλλός», για να καταδείξει ακριβώς το προσβλητικό υπονοούμενο της Κόμισσας, χωρίς να κινδυνεύει να χαθεί η συνέχεια μιας, ούτως ή άλλως, δύσκολης πρότασης:

Χα! Μικρέ παθητικέ αρσενοκοίτη! Θες ένα φαλλό στον κώλο πριν το πρωινό για να ζωντανέψουν τα κινούμενα σχέδια;

Λίγο παρακάτω, στην ίδια σκηνή, η Κόμισσα συνεχίζει να προσβάλλει το νεαρό αχθοφόρο: «I doubt the contents of your basket would satisfy a finicky small hen! --accustomed to unropped corn...» (Williams 1974: 20). Εδώ δεν υπάρχει καμία βωμολοχία, η προσβολή προκύπτει από την περίπλοκη και άτακτη εικόνα που πλάθει με τα λόγια της η Κόμισσα, και που πρέπει να μεταφερθεί έτσι ώστε να κρατάει τη ζωντάνια και την εκκεντρικότητα της πρωτότυπης πρότασης. Η πρώτη δυσκολία που εντοπίζεται είναι στο «basket», το οποίο μπορεί με ευκολία να μεταφραστεί ως «καλάθι» ή «πανέρι», αλλά εδώ έχουμε το πρόβλημα ότι συχνά στα ελληνικά η γενική κάποιων λέξεων ξενίζει και δε βοηθά στη ροή του, προφορικού κυρίως, λόγου, μια ροή όμως που είναι προαπαιτούμενο του θεατρικού κειμένου. Αν πούμε «το περιεχόμενο του καλαθιού σου (πανεριού σου)» η πρόταση γίνεται αμέσως δύσχρηστή, ενώ αν αφαιρέσουμε το «περιεχόμενο» που μας εξαναγκάζει στη γενική και πούμε απλά «το καλάθι (πανέρι) σου» έχει χαθεί κάτι απ' τη μεγαλοστομία και τον ηθελημένο στόμφο της Κόμισσας. Επιπροσθέτως στην αγγλόφωνη αργκό η λέξη «basket», πράγματι αναφέρεται στο ανδρικό εσώρουχο (και συνεπώς στο περιεχόμενό του),

κάτι που δεν ισχύει στα ελληνικά, επομένως η σύνδεση με το υπονοούμενο της πρότασης χάνεται, ή γίνεται πιο δύσκολο και πιο αδέξιο να καταστεί κατανοητή. Σε αυτή την περίπτωση επιλέχθηκε η απόδοση «σκελέα», μια λέξη της οποίας η γενική είναι βατή ως εκφερόμενος λόγος, και πιο κοντά σε αυτό που πραγματικά θέλει να πει η πρόταση. Δυστυχώς το σχήμα «unropped corn» χάνεται στη μετάφραση, καθώς μόνο περιφραστικά μπορεί να εξηγηθεί ότι πρόκειται για καλαμπόκι που δεν έχει σκάσει, δεν έχει γίνει δηλαδή ποπ κορν, επομένως η απόδοση που επιλέχθηκε ήταν το «φρέσκο καλαμπόκι»:

Αμφιβάλω αν το περιεχόμενο της σκελέας σου θα μπορούσε να ικανοποιήσει
μια σχολαστική μικρούλα κλώσα! -- είναι μαθημένη στο φρέσκο καλαμπόκι...

Ένα τελευταίο σύνθετο πρόβλημα που προκύπτει μέσα από το κείμενο είναι η χρήση λογοπαίγνιων, καθώς και τα σκαμπρόζικα στιχάκια που σκαρώνει η Κόμισσα για να διασκεδάσει εξευτελίζοντας τους συνομιλητές της. Σε μια έκρηξη διαμαρτυρίας, έξαρσης, λεκτικής βιαιότητας και προσωπικού τέλματος, ο Κόμης λέει απευθυνόμενος στους υποτακτικούς του:

Inform this fag Francais that my first and last experience on the nature his
coquetries implicate to me was as a boy in lower form at public school Browning-
In-Switchsex-On-Thames.
(Williams 1974: 15)

Σε όλο το μονόλογο που έχει προηγηθεί ο Κόμης μεταχειρίζεται αγοραίο λεξιλόγιο με υψηλή σύνταξη και παροξυσμικό τόνο, ένας συνδυασμός που αποτελεί ιδιαιτερότητα του χαρακτήρα του και η απόδοση του «ονόματος» του σχολείου πρέπει ν' ακολουθήσει το ίδιο ύφος, να περιέχει την ίδια πληροφορία και να μπορεί (και πάλι) να διατυπωθεί με ερμηνευτική άνεση από τον ηθοποιό. Αποδόθηκε ως εξής:

Ενημέρωσε τη Γαλλίδα πούστρα ότι η πρώτη και τελευταία μου εμπειρία της
φύσεως που υπονοούν τα σκέρτσα που μου κάνει, ήταν όταν ήμουν αγόρι, σε
μικρή τάξη στο οικοτροφείο Ψήσου-Ν'-Αλλάξεις-Φύλο-Στον-Τάμεση.

Τα στιχάκια της κόμισσας έχουν πάντοτε ως πρόθεση την προσβολή. Σε πλήρη αρμονία με το χαρακτήρα της, όπως αυτός σκιαγραφείται σε όλο το έργο είναι παιχνιδιάρικα, πιπεράτα και πειρακτικά. Το πρώτο βασίζεται σε ένα παλιό αγγλικό νανούρισμα, και απευθύνεται περιπαικτικά στο νεαρό αχθοφόρο:

Goosy, goosy gander,
Whither do you wander?
Upstairs, downstairs and in milady's parlor!
(Williams 1974: 19).

Το μετάφρασμα οφείλει να κρατάει το ρυθμό και την πρόθεση του περιεχομένου, τη μουσικότητα και την αταξία που περιβάλλει την Κόμισσα και όλα τα λεγόμενά της. Αποδόθηκε ως εξής:

Πού 'σαι, πού 'σαι βλάκα;
Πού 'χες βγει για τσάρκα;
Πάνω πας, κάτω πας, στο δωμάτιο της κυράς.

Εδώ η μετάφραση είναι σχετικά πιστή στο πρωτότυπο, καθώς το τρίστιχο δεν είχε κάποιο ουσιαστικό νοηματικό περιεχόμενο, ούτε και παίζει κάποιο ρόλο για την εξέλιξη της πλοκής. Το επόμενο στιχάκι, ωστόσο, που απευθύνεται στο σύζυγό της, είναι πολύ πιο σκληρό και έχει πολύ περισσότερο την πρόθεση να πληγώσει:

What a pretty little toy
For Mommy's precious baby boy!
Now return, that's how we play,
All naughty little boys are gay
Otherwise their hearts would break
For a lady's dainty sake!
(Williams 1974: 23)

Οι δυσκολίες αυτού του εξάστιχου ήταν μεγαλύτερες, γιατί πέρα από το να κρατηθεί ο ρυθμός, έπρεπε να διατηρηθεί και η υφέρπουσα προσβολή (για πολλοστή φορά μέσα στο έργο η Κόμισσα προσβάλλει τον ανδρισμό του Κόμη καταλογίζοντάς του ομοφυλοφιλικές τάσεις). Η απόδοσή ήταν η εξής:

Να ένα ωραίο παιχνιδάκι,
Για της Μανούλας τ' αγοράκι!
Γύρνα, στήσου, παίζουμε έτσι,
Στ' άτακτα αγοράκια αρέσει,

Μη και σπάσει η καρδιά τους,
Για τη χάρη της κυράς τους!

Προκειμένου να διατηρηθεί η συνοχή του στίχου στην απόδοση δεν μπορούσε να διατυπωθεί ευθέως η κατηγορία «All naughty little boys are gay» που υπονοείται εδώ με το «Γύρνα, στήσου». Ακόμα και αν όλο το νοηματικό περιεχόμενο δεν μεταφέρεται, ωστόσο, η προσβολή μπορεί να εκφραστεί με τα ερμηνευτικά μέσα του ηθοποιού, κατάλληλα σκηνοθετημένου, πάνω στη σκηνή.

Αυτές ήταν ορισμένες από τις μεταφραστικές δυσκολίες ενός κειμένου που παραπαίει ανάμεσα στο σουρεαλισμό και την παράνοια, ανάμεσα στα περίτεχνα γλωσσικά σχήματα και τον ατόφιο παροξυσμό. Κύριο γλωσσικός πυρήνας του έργου είναι η ένταση, η ένταση που υπάρχει μέσα στους χαρακτήρες και εκφράζεται με γλωσσικές εκρήξεις απaráμιλλου ύφους, οξύτητας και ποικιλίας, ασταμάτητες μεταβολές και διαρκείς εξωκειμενικές αναφορές που επαναπροσδιορίζουν συνεχώς την ατμόσφαιρα του έργου.

Επίλογος

Σε αυτή την εργασία παρουσιάστηκε η μετάφραση του θεατρικού έργου *This Is (An Entertainment)* του Τένεσι Ουίλιαμς. Στο σχολιασμό που ακολούθησε παρουσιάσαμε ένα σύντομο βιογραφικό σημείωμα για το συγγραφέα και την ιστορία του έργου και κατόπιν συζητήσαμε πιο διεξοδικά την ιδιαίτερη πρόκληση που αποτελεί η θεατρική μετάφραση για το μεταφραστή, τη διαφοροποίησή της από άλλα είδη λογοτεχνικών κειμένων και τις εξεζητημένες απαιτήσεις που συνδυάζονται με τη λειτουργικότητα του συγκεκριμένου είδους κειμένου.

Αναφερθήκαμε με παραδείγματα σε συγκεκριμένα μεταφραστικά προβλήματα και συζητήσαμε το σκεπτικό βάσει του οποίου αντιμετωπίστηκαν αυτά στην προκειμένη περίπτωση, για το συγκεκριμένο είδος κειμένου. Η μετάφραση του έργου ήταν μια διδακτική εμπειρία, ένα ταξίδι στην περίπλοκη και απαιτητική γλώσσα του Αμερικανού συγγραφέα και ακόμα περισσότερο στη βαθιά περίπλοκη δομή του συγκεκριμένου, σκοτεινού και απολαυστικά διεστραμμένου έργου. Κάθε στάδιο της μετάφρασης γεννούσε μια νέα απαίτηση, απαίτηση κατανόησης του πολιτισμικού περικειμένου, απαίτηση έρευνας των πολιτισμικών αναφορών και ανακατεύθυνσης της μετάφρασης με βάση τα νέα δεδομένα. Αυτή η πολυπλοκότητα που προέκυπτε μέσα από τις υπερβολικά πολλές παραστάσεις καθιστούσε τη μεταφραστική πρόκληση μεγαλύτερη, αλλά οπωσδήποτε πιο ενδιαφέρουσα και πιο ικανοποιητική.

Βιβλιογραφία

- Bassnett, S. (2002), *Translation Studies*, London: Routledge
- Boehm, P. *An Act of Imagination* στο Ball, D. (2014), *The Art of Empathy: Celebrating Literature in Translation*, Washington: National Endowment for the Arts
- Eichelbaum, St. (1976), Theater: "This Is (An Entertainment)". San Francisco Examiner, [online] 1 Φεβρουαρίου. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/books/00/12/31/specials/williams-entertainment.html> Τελευταία ανάκτηση: 23/04/2019
- Hirsch, F. (1979), *A Portrait of the Artist*, New York: National University Publications
- Lahr, J. (1994), The Lady and Tennessee. The New Yorker, [online] 28 Ιουλίου. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.newyorker.com/magazine/1994/12/19/the-lady-and-tennessee> Τελευταία ανάκτηση: 28/04/2019
- Paller, M. (2005), *Gentlemen Callers*, New York: Palgrave Macmillan
- Smith-Howard, A. & Heintzelman G. (2005), *Critical Companion to Tennessee Williams*, New York: Facts on File
- Snell-Hornby, M. *Theatre and Opera Translation* στο Kuhiwczak P. & Littau K. (2007), *A Companion to Translation Studies*, Clevedon: Multilingual Matters LTD
- Sullivan, D. *Tennessee Williams: The Angel and the Crocodile* στο Voss, R. (2002), *Magical Muse: Millennial Essays on Tennessee Williams*, Tuscaloosa: The University of Alabama Press
- Williams, T. (1974), *This is (An Entertainment)*, μη δημοσιευμένο χειρόγραφο